فقه و زندگی

۲۲

احکام رایانه و اینترنت

با راهنمایی حجت الاسلام محمد حسین فلاح زاده

محمود صادقی

مشخصات کتاب

سرشناسه : صادقی، محمود، 1362 -

عنوان و نام پدیدآور : رایانه و اینترنت/ محمود صادقی؛ ؛ به سفارش ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر و پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر.

مشخصات نشر : قم: نشر معروف، 1394.

مشخصات ظاهری : 216 ص.؛ 11×19س م.

فروست : فقه و زندگی؛ 33.

شابک : 40000 ریال : 978-600-6612-30-0

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : عنوان روی جلد: احکام رایانه و اینترنت.

یادداشت : کتابنامه.

عنوان روی جلد : احکام رایانه و اینترنت.

موضوع : اینترنت (فقه)

موضوع : Internet (Islamic law)

موضوع : کامپیوترها (فقه)

موضوع : Computers (Islamic law)

موضوع : کامپیوترها -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع : Computers -- Religious aspects -- Islam

موضوع : فضای مجازی -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع : Cyberspace -- Religious aspects -- Islam

شناسه افزوده : ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر

شناسه افزوده : ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر. پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر

رده بندی کنگره : BP198/6 /الف9 ص2 1394

رده بندی دیویی : 297/37

شماره کتابشناسی ملی : 3778539

به سفارش: ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر و پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر

ص: 1

اشاره

فهرست مطالب

ص: 6

ص: 8

ص: 9

ص: 10

213.........

ص: 12

فقه و زندگی و سبک زندگی اسلامی

اسلامی شدن زندگی اجتماعی در مرحله شناخت سه گام دارد:

1. شناخت معروف و منکر در فعالیت های فردی و روابط انسان و خداوند عزّوجلّ.

2. شناخت معروف و منکر در حوزه روابط اجتماعی و معاملات اقتصادی.

3. شناخت معروف و منکر در روابط دولت و ملّت.

در گام اول فعالیت های فقهی، اخلاقی پژوهش های اخلاق مدار فراوانی توسط عالمان و محققان پدیدآمده و اصلاح و تقویت روابط عبادی، عقیدتی و معرفتی انسان با

خداوند متعال را مورد توجه قرار داده است.

گام دوم یعنی شناخت معروف و منکر در روابط اجتماعی و معاملات اقتصادی، کاری است که با وجود برخی از آثار علمی و پژوهش های ارزشمند با نگاه تخصصی به هر صنف مورد توجه رار نگرفته است. سلسله کتاب های »فقه و زندگی« به پژوهش و نگارش در حوزه اصناف خاص توجه دارد و بایدها و نبادیهای فقهی و اخلاقی و آداب اسلامی هر اتحادیه صنفی و دست اندرکاران مشاغل مختلف تولیدی، توزیعی، و خدماتی را محور پژوهش و نگارش و اطلاع رسانی خویش می داند.

گام سوم در شناخت معروف و منکر به روابط مردم و حکومت ها اختصاص دارد، اسلامی شدن روابط دولت و ملّت بالاترین گام به سوی رضای خداوند متعال محسوب می شود و در سایه پیروی از رهبری الهی و تسلیم دولت و ملت در برابر قوانین قرآن و عترت امکان پذیر است.

در حدود سال های 1372ش با آغاز فعالیت های ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر طرح پژوهشی »فقه و زندگی« توسط جناب حجت الاسلام و المسلمین حاج شیخ محمدحسین فلاح زاده، در پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام قم، پی ریزی شد. هدف طرح، تألیف و تدوین مجموعه کتاب هایی در زمینه آداب و احکام اسلامی

برای اصناف و مشاغل گوناگون اقتصادی و بازاریان کشور بود. با هماهنگی این دو نهاد فرهنگی تألیف حدود بیست جلد از این مجموعه در سال های آغاز کمک خوبی به بازاریان متدین در زمینه شناخت احکام شرعی و حلال و حرام مشاغل به شمار می رفت. اما مثل بسیاری دیگر از طرح ها این کار هم به دلایل مختلف ناتمام ماند و در زمینه احکام فقهی بسیاری اصناف اثری فراهم نیامد.

ضرورت اسلامی شدن بازار، علاقه بسیاری از کسبه محترم در بخش های تولید و توزیع و خدمات و پیگیری ریاست محترم ستاد احیاء حجهالاسلام و المسلمین زرگر دام عزه العالی سبب احیای مجدّد این طرح پژوهش کاربردی در سال 1393ش شد و تألیف و تدوین کتبی دیگر در زمینه فقه اصناف در دستور کار پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر قرار گرفت.

در سال های آغازین، این پژوهش ها با هدایت و حمایت ستاد و نظارت علمی و فقهی برادران گرامی حجج اسلام محمدحسین فلاح زاده و محمود مهدی پور شکل گرفت و بیست و چند دفتر از آن فراهم آمد. اینک بار دیگر پس از حدود چهارده سال، این کار ناتمام و بر زمین مانده به توفیق الهی و همکاری گروهی از فضلای حوزه علمیه قم در پژوهشکده امر به معروف پیگیری می شود.

ص: 15

همیشه اصناف محترم و صاحبان مشاغل در انجام وظیفه خود نیاز به احکام و قوانین الهی دارند و لازم است معروف و منکرات صنفی را بشناسند. تحوّلات صنفی و دگرگونی ها در حوزه کسب وکار سبب می شود که احکام براساس نیازهای روز مورد بازنگری فقهی و علمی قرار گیرد و تفقه و اجتهاد جدید ضرورت یابد. ازاین رو باردیگر با استفاده از فتاوی مراجع بزرگوار تقلید و قوانین مصوب شورای نگهبان موضوعات کار نشده در برنامه پژوهشی قرار گرفت و بیست اثر جدید تحقیق و تولید شد. عناوین پژوهش های سال 1393ش بدین شرح است:

1. احکام صنف طلا و جواهر

2. احکام تلفن همراه

3. احکام بازی های رایانه ای

4. احکام صنف اتوبوس رانی

5. احکام صنف فرش و تابلوفرش

6. احکام صنف کیف و کفش (سراجان)

7. احکام صنف ماهی فروشان

8. احکام صنف ناشران

9. احکام صنف پوشاک

10. احکام صنف نانوایان

11. احکام رایانه و اینترنت

12. احکام صنف پرندگان و پرنده فروشان

13. احکام صنف اغذیه فروشان

14. احکام صنف پارک ها

15. احکام عمومی کسب وکار

16. احکام صنف قهوه خانه ها

17. احکام صنف الکتریکی

18. احکام صنف داروخانه ها

19. احکام صنف صوتی و تصویری

20. احکام بیمه ها

این دفتر از فقه و زندگی که باتلاش برادر گرامی حجت الاسلام محمود صادقی پدید آمده به احکام صنف رایانه و اینترنت اختصاص یافته است و امیدواریم محققان و بازاریان محترم با ارائه تجارب و مسائل شرعی خویش ما را در تکمیل این اثر یاری کنند.

با درخواست توفیق از خداوند دانا و توانا و یاری محققان حوزوی و همراهی اصناف کشور، بسیج اصناف و مسؤلان ستادهای امر به معروف، می توان به سوی اسلامی شدن بازار، آرامش روانی جامعه، کاهش جرم و تخلفات اقتصادی و کسب رضای حضرت حق گام هایی بلندتر برداشت.

امیدواریم با شناخت احکام الهی در تمام بخش ها و اجرای آن در زندگی فردی و اجتماعی و در سایه فقه ناب اسلامی و با هدایت حضرت بقیهاللّه عجل اللَّه تعالی فرجه الشریف، توحید و عدالت در سراسر عالم حاکم گردد. ان شاءاللّه.

قم پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر

تلفن: 37734430 (025)

قم، خیابان سمیه، کوچه 12، پلاک 355

Al-adl.ir

infoal-adl.ir

ص: 18

مقدمه مؤلف

از دوستی پرسیدم »در مورد رایانه و اینترنت سؤال شرعی داری یا نه؟« در جوابم گفت: »هر سؤال شرعی که درباره انسان ها در دنیای واقعی مطرح است در دنیای مجازی هم مطرح می شود« از جواب این دوست به فکر فرورفتم و متوجه شدم که چه نکته زیبایی را بیان کرده؛ اگرچه نمی توان همه احکام دنیای واقعی را در دنیای مجازی مطرح کرد ولی در بسیاری از امور باهم مشترک هستند.

بارها برای خودم و دوستان سؤالاتی دوباره اینترنت مطرح می شد و برای جواب آنها باید کتاب های زیادی را مطالعه کرده یا با دفاتر مراجع تقلید ارتباط برقرار می کردم تا بتوانم به جواب سؤالات خود برسم؛ لذا زمانی که پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر این موضوع را مطرح کرد آن را پذیرفتم تا بتوانم احکام و آداب مورد نیاز

ص: 19

کاربران محترم را در یک مجموعه جمع آوری کنم.

برخی از نویسندگان محترم درباره احکام رایانه و اینترنت به صورت مختصر یا پراکنده مطالبی را نوشته اند، لذا نگارنده سعی کرده است مطالب را جمع بندی کرده و یک مجموعه خوبی را برای کاربران امور رایانه ای تهیه کند تا آنها با آگاهی از مسائل و احکام شرعی استفاده از این ابزار بتوانند بهترین بهره را از آنها ببرند.

کتاب دارای سه بخش می باشد که هر بخش، چهار فصل دارد که به صورت مختصر بیان می شود:

بخش اول: کلیات (تعریف و تاریخچه، شرایط استفاده از ابزار رایانه ای، خطرات استفاده زیاد از ابزار رایانه ای و معروفات و منکرات).

بخش دوم: آداب و احکام رایانه (کپی رایت، بازی های رایانه ای، موسیقی و متفرقات).

بخش سوم: آداب و احکام اینترنت (خانواده و اینترنت، روابط زن و مرد، جرائم رایانه ای و متفرقات).

در پایان، نکات اصلی و کلیدی کتاب باعنوان »پنجره های کلیدی« آورده شده است که از خوانندگان محترم درخواست می شود حتماً آن قسمت را مطالعه بفرمایند.

در این مجموعه سعی شده علاوه بر احکام شعری هر

موضوع به قوانین و مقررات آن هم اشراه ای شود تا بهتر از امکانات رایانه و اینترنت استفاده کرده و مرتکب کارهای حرام و غیرقانونی نشویم.

نکته مهم: در این نوشته، سؤالات شرعی مشهور را ذکر کرده ایم لذا اگر نظر برخی از مراجع تقلید ذکر نشده است یا به آن دست نیافته ایم یا مخالف مشهور است؛ پس خوانندگان محترم باید به رساله مراجع تقلید خودشان رجوع کنند تا ازنظر آنها آگاه شوند.

در آخر از تمام کسانی که بنده را در تهیه این اثر یاری کرده اند تشکر می کنم و از خدای متعال موفقیت آنها را خواستارم.

ص: 21

بخش اول: کلیات

اشاره

ص: 23

فصل اول تعاریف و تاریخچه

تعریف رایانه و اینترنت

برای رایانه و اینترنت تعریف های مختلفی ارائه شده ولی بهترین و جامعترین آنها ذکر می شود:

رایانه یک دستگاه الکترونیکی است که قابلیت اندازه گیری، ذخیره و پرداز داده های ورودی را دارد.(1)

اینترنت مجموعه ای از شبکه های گسترده کوچک و بزرگ در سراسر جهان است(2) که شرکت ها، سازمان ها، مراکز علمی و تجاری و شخصی را به هم مرتبط می کند.(3)

ص: 25

1- WWW.merriam-webster.com
2- WWW.merriamwebster.com
3- فصلنامه ره آورد نور، مقاله »اینترنت چیست؟ قسمت اول: شناخت اینترنت«، بهمن1377، پیش شماره2، ص17.

در سال (1937م) اولین کامپیوتر دیجیتال الکترونیکی جهان به نام (atanasoff-bery computer) یا (abc) ساخته شد و در سال (1946م) اولین کامپیوتر مدرن جهان به نام (eniac) که برای محاسبه پروژه های موشکی ارتش ایالات متحده آمریکا طراحی شده بود، ساخته شد. در اوایل دهه 70میلادی شرکت (hp) کامپیوتر کاملی را به نام (basic) طراحی کرد که اولین نسل کامپیوترهای شخصی بود.(1) در سال های بعد نسل های جدید و

کاربردی تری ساخته شد.

پیدایش اینترنت به سال (1969م) برمی گردد زمانی که دولت ایالات متحده براساس طرحی موسوم به «ARPANET» مخفف «آژانس تحقیق پروژه های پیشرفته» که در آن زمان برای کارکردهای دفاعی به وجود آمده بود، این طرح را اجرا نمود.(2) طرح این بود که کامپیوترهای موجود در شهرهای مختلف (3)که هرکدام اطلاعات خاص خود را در آن ذخیره داشتند بتوانند در صورت نیاز با یکدیگر اتصال(4) برقرار نموده و اطلاعات را به یکدیگر منتقل

ص: 26

1- www.hamshahrionline.ir، مقاله «آشنایی با تاریخچه کامپیوتر».
2- . www.merriam-webster.com
3- در آن زمان چیزی به نام کامپیوتر شخصی وجود نداشت بلکه سازمان های بزرگ و دانشگاه ها و مراکز دولتی معمولاً دارای سیستم های کامپیوتر بزرگ «MainFrame» بودند.
4- Connect

کرده (1)و یا در صورت ایجاد بستر مناسب اطلاعات را در حالت اشتراک(2) قرار دهند. در همان دوران سیستم هایی به وجود آمده بودند

که امکان ارتباط بین کامپیوترهای یک سازمان را از طریق مختص همان سازمان فراهم می نمودند به طوری که مامپیوترهای موجود در بخش ها یا طبقات مختلف با یکدیگر تبادل اطلاعات نموده و امکان ارسال نامه بین بخش های مختلف سازمان را فراهم می کردند که اکنون به این سیستم ارسال نامه «پست الکترونیک» (3)می گویند. در سال (1984م) نام «اینترنت»(4) روی { . Email؛ در سال (1971م) اولین برنامه برای ارسال ایمیل برروی یک شبکه توزیع توسعه داده شد

این شبکه بزرگ گذاشته شد. «وب»(5) که مخفف «» WorldWideWeb (6)

می باشد توسط آزمایشگاه اروپایی فیزیک ذرات »Cern« به خاطر نیاز آنها به دسترسی مرتب تر و آسان تر به اطلاعات موجود روی اینترنت ابداع گشت. در این روش اطلاعات به صورت مستنداتی صفحه ای »Page« برروی شبکه اینترنت قرار می گیرند و به وسیله یک مرورگروب »WebBrowsr« قابل مشاهده

ص: 27

1- Communicate
2- Share
3- (www.merriam-webster.com).
4- Internet
5- www
6- تار جهان گستر

هستند و هم اکنون کارکردهای بسیاری دارند.(1) در سال (1988م) گفتگوی اینترنتی مورد استفاده قرار گرفت. (2)

تاریخچه اینترنت در ایران

در سال (1371ش) تعداد کمی از دانشگاه های ایران، ازجمله دانشگاه صنعتی شریف و دانشگاه گیلان، توسط مرکز تحقیقات فیزیک نظری به اینترنت وصل شدند. و در سال (1372ش) ایران نیز به شبکه اینترنت پیوست. نخستین رایانه ای که در ایارن به اینترنت متصل شد، رایانه مرکز تحقیقات فیزیک نظری و از طریق پروتکل »UUCP« بود. (3)

1- www.tebyan.net، مقاله »تاریخ اینترنت

2- . www.merriam-webster.com

3- www.tebyan.net، مقاله «تاریخ اینترنت».

فصل دوم شرایط استفاده از رایانه و اینترنت

اشاره

در این فصل به بعضی از اموری که هر کاربر رایانه ای باید از آنها اطلاع داشته باشد اشاره می کنیم تا کاربران عزیز با آگاهی بیشتری از این تکنولوژی استفاده بهینه کرده و از آسیب های رایانه و اینترنت درامان باشند.

1. آگاهی لازم از امور رایانه ای

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمودند:

»یَا کُمَیْلُ مَا مِنْ حَرَکَهٍ إِلَّا وَ أَنْتَ مُحْتَاجٌ فِیهَا إِلَی مَعْرِفَه«؛ (ای کمیل، هیچ حرکت و فعالیتی نیست مگر اینکه تو به معرفت و شناخت درباره آن نیازمندی).(1)

1- تحف العقول، ص171.

براین اساس در هر فعالیتی، اگر شخصی اطلاعات و آگاهی لازم و کافی از فوائد و آسیب های آن را نداشته باشد به طور قطع با مشکلاتی مواجه می شود.

امروزه علم و تکنولوژی روزبه روز در حال پیشرفت است؛ بنابراین والدین باید اطلاعات لازم را نسبت به این ابزار جدید داشته باشند تا بتوانند راهنمای خوبی برای فرزندان خود باشند و آنها را از آسیب های آن حفظ کنند.

اگر به سایت پلیس فتا مراجعه کنیم متوجه می شویم که بسیاری از افراد به خاطر ناآگاهی از دنیای مجازی آسیب دیده اند و غالباً هم فکر کرده اند که این خطرات برای آنها وجود ندارد.

2. حفاظت از اطلاعات

امام صادق علیه السلام فرمودند: دوستت را بر اسرارت آگاه نکن مگر به آن اندازه ای که اگر دشمنت به آن دست پیدا کرد به تو ضرری نرسد چراکه هر دوستی، ممکن است روزی دشمن تو شود. (1)

این روایت را می توان خط قرمز استفاده از رایانه و اینترنت حساب کرد. یعنی هر کاربری باید بداند دنیای مجازی به صورت صددرصدی قابل اعتماد و اطمینان

1- لَا تُطْلِعْ صَدِيقَکَ مِنْ سِرِّکَ إِلَّا عَلَی مَا لَوِ اطَّلَعَ عَلَيْهِ عَدُوُّکَ لَمْ يَضُرَّکَ فَإِنَّ الصَّدِيقَ قَدْ يَکُونُ عَدُوّاً يَوْماً مَا (أمالی، صدوق، ص670).

نیست بلکه باید همیشه منتظر آسیب ها و خطرات باشد.

کارشناسان پلیس فتا نکاتی را ذکر کرده اند که کاربران با به کارگیری آنها، از آسیب های اینترنتی حفظ می شوند:

اینترنت با توجه به اینکه کاملاً مجازی بوده هرکس می تواند با هر شکلی ظاهر شود در نتیجه به کسی در فضای مجازی اعتماد نکنید.

اطلاعات و تصاویر شخصی خود و دوستان و بستگان را به منظرو جلوگیری از افشاء، از سیستم و ایمیل خود حذف نمایید.

با توجه به گستردگی فضای مجازی احتمال آن است که با قراردادن تصاویر خود در اینترنت در زمان کمی در هزاران سایت و با شبکه های اجتماعی منتشر شود.

همیشه در کنار فرزندانمان باشیم و به آنها توصیه کنیم که هر اطلاعاتی را در اینترنت منتشر نکنند که باعث نقض حریم خصوصی خود و دیگران شوند.

همیشه از گذرواژه های(1) قوی و مناسب استفاده نمایید تا کسی نتواند به راحتی وارد سیستم و یا حساب کاربری شما شود.

در شبکه های اجتماعی دوستان، خانواده و افراد ناشناس را ازهم تفکیک نمایید و سطح دسترسی هر

1- یوزرنیم و پسورد

کدام را مشخص نماییم.

هنگام خروج از حساب های کاربری آنلاین خود حتماً کلید «Our Sign» را بزنیم. این کار باعث می شود از دسترسی افراد غریبه که ممکن است بعدها پشت سیستم ما نشسته و به کنجکاوی بپردازید جلوگیری کند. به ویژه هنگام استفاده از کامپیوتر دیگران با کامپیوترهای موجود در اماکن عمومی مانند کافی نت ها، فراموش کردن این نکته ساده نتایج بدی به همراه خواهد داشت.(1)

ص: 32

1- www.Cyber Police.ir؛ مقاله «حریم خصوصی».

فصل سوم خطرات استفاده زیاد از ابزار رایانه ای

اشاره

تکنولوژی های جدید آثار و برکات زیادی را برای کمال و سعادتمندشدن بشریت دارد؛ اما استفاده زیاد و نامناسب از آن، ضررها و خطراتی را به دنبال دارد که به برخی از آنها اشاره می شود:

1. بیماری های چشم

بعضی از متخصصین چشم پزشک معتقدند: «کاربران اینترنتی که بیش از 2ساعت در روز به صورت مداوم از رایانه استفاده می کنند ازجمله گروه های پرخطر در ابتلاء به خشکی چشم هستند. این عارضه باسرعت بینایی را تهدید می کند و در مدت زمان کوتاهی موجب بروز سوزش

ص: 33

چشم، تاری دید، قرمزی و تورم چشم نیز می شود».(1) توصیه ما به کاربران اینترنتی این است که هر نیم ساعت از پای رایانه خود بلند شوند و به چشم خود استراحت دهند و همچنین مانیتور یا نمایشگر را در مقابل چشمان خود قرار ندهند و از تماشای مداوم مانیتور خودداری کنند. پلک زدن مداوم به چشم کمک می کند تا خشکی ماهیچه ای چشمی نیز کمتر شود.(2)

2. سردرد

سردردهای ناشی از استفاده زیاد از اینترنت و کامپیوتر، غالباً به علت خمیدگی سر به جلو ایجاد می شود. هنگامی که شما سرتان را به جلو خم می کنید، سر از محور تنه خارج می شود و وزن 7-6کیلوگرمی آن بر دوش عضلات متصل به عقب آن و عضلات گردن و پشت می افتد و فشار و انقباض ممتد و طولانی این عضلات سبب بروز احساس گرفتگی در عضلات پس سر و گردن و پشت و بروز سردردهای پسِ سر و یا یک نیمه سر می شود، که چون علتش گرفتگی عضلانی است معمولاً با مُسکّن نیز علاج نمی شود.

استفاده زیاد از اینترنت و کامپیوتر به دلیل به هم زدن

ص: 34

1- www.Cyber police.ir، مقاله «کاربران اینترنتی مراقب این عارضه باشند».
2- همان.

نظم خواب و خوراک (که در مبتلایان به میگرن رعایتش بسیار مهم است)، تحریکات مفرط بینایی و خستگی، می تواند باعث شعله ورشدن سردردهای میگرنی نیز بشود. نوع دیگری از سردرد موسوم به سردرد تنشی نیز در کار با کامپیوتر دیده می شود که دوطرفه و طولانی تر از میگرن است. (1)

3. درد ناحیه مچ و ساعد و انگشتان

براثر فشار به عصب میانیِ دست و در نتیجه استفاده زیاد از صفحه کلید (برای تایپ کردن و به خصوص وقتی که دست از ناحیه مچ به طرف عقب خم شده) [دردی در این قسمت ها] ایجاد می شود. علائم آن شامل احساس سوزش، کرختی یا خواب رفتگی در کف دست یا انگشتان (به ویژه سه انگشت اول) و گاهی ورم مچ است. در صورت ادامه یا افزایش شاید نیاز به جراحی باشد.(2)

4. کمردرد

قرارگرفتن سر و تنه به مدت طولانی در وضعیتی نامناسب، فشاری مضاعف به عضلات کمر و همین طور دیسک های بین مهره ها و ریشه اعصاب کمر می آورد که

1- www.rasekhoon.net، مقاله «عوارض جسمی استفاده از کامپیوتر و بهبود آنها».
2- همان.

نمود آن، گرفتگی و درد عضلات کمر و پا دردهای سوزشی و تیره کشنده در ستون مهره ها و در مسیر دنده ها به جلو است. رعایت وضعیت استقرار ستون مهره ها در هنگام استفاده، به خصوص در کودکان و نوجوانان، بسیار مهم است.(1)

5. چاقی

از دیگر عوارض جسمانی که به دنبال استفاده بیش ازحد از رایانه و برنامه های آن به وجود می آید، چاق شدن کودکان و نوجوانان به علت کم تحرکی در مقابل این دستگاه است.

6. منزوی شدن

اشاره

اگر والدین نحوه استفاده فرزندان خود از اینترنت را مدیریت نکنند، به تدریج فرزندان آنها از اجتماع و دوستان جدا می شوند و به انزوا کشیده می شوند. (2)

بسیاری از روان شناسان این نگرانی را داشته اند که

1- www.rasekhoon.net، مقاله «عوارض جسمی استفاده از کامپیوتر و بهبود آنها».
2- ر.ک : مجله جامعه شناسی ایران ، محمد هادی سهرابی ، بهزاد دوران ، منوچهر محسنی ، زمستان 1385، ش 28 ، مقاله «بررسی اثرات استفاده از اینترنت(درمیان کاربران کافی نت های تهران » ؛ مجله روانشناسی تحولی ، سیدمحمود موسوی ، شعله نمازی ، آرش صید آبادی، زمستان 1384، ش 6.

آسانی ارتباطهای اینترنتی، چه بسا افراد را وادار کند تا زمان بیشتری را به تنهایی بگذرانند؛ به صورت آن لاین با غریبه ها صحبت کنند و ارتباط سطحی برقرار سازند و این کارها را به قیمت ازدست دادن گفت وگوهای رودررو و ارتباطهای فامیلی و دوستانه انجام دهند. (1)

راه های پیشگیری از آسیب های جسمی رایانه و اینترنت

برای اینکه از ضررها و خطرات جسمی استفاده از رایانه و اینترنت درامان باشیم، باید به نکاتی که متخصصین بیان کرده اند دقت کنیم:

1. سر را بالای تنه و عمودی نگه دارید، نه خمیده به جلو یا عقب. (2)

2. هرچند وقت یک بار تغییر وضعیت دهید و سر را در وضعیت تکیه به صندلی و ریلکس قرار دهید. (3)

3. به تناوب از نرمش و حرکات کششی سر و گردن استفاده کنید. از ورزش هایی که عضلات پس گردن و پشت را تقویت می کند، بهره بگیرید. (4)

4. معمولاً افراد مایلند که از بالا به نوشته نگاه کنند.

1- www.gerdab.ir، مقاله «روان شناسی اینترنت3».
2- www.rasekhoon.net، مقاله «عوارض جسمی استفاده از کامپیوتر و بهبود آنها».
3- همان.
4- همان.

پس بهتر است سر شما مختصری بالاتر از صفحه کامپیوتر باشد (صفحه مانیتور 20-15درجه پایین تر از امتداد افقی نگاه شما قرار گیرد) فاصله صفحه تا چشم تان حدود 50تا70سانتی متر باشد. (1)

5. خواندنی های ضمن کار با کامپیوتر، بین مانیتور و صفحه کلید قرار گیرد (به طوری که نیاز به چرخش مکرر یا خم شدن سر نباشد). (2)

6. نور محیط (از پنجره و لامپ) آن قدر زیاد نباشد که چشم تان را دچار خیرگی کند. اگر چنین است از پرده ضخیم و لامپ های ضعیف تر استفاده کنید. به علاوه در تاریکی کامل هم با کامپیوتر کار نکنید تا ناچار نشوید دائم به صفحه خیره شوید. می توانید از فیلترهای ضدخیرگی چشم، که انعکاس های اضافی نور را جذب می کنند، استفاده کنید. (3)

7. پلک زدن را فراموش نکنید تا دچار خشکی و قرمزی چشم نشوید. هر نیم ساعت یک بار، ده بار پشت سرهم پلک بزنید و یا چشمان تان را برای مدتی ببندید. اگر هوای اتاق خشک است به طریقی رطوبت آن را زیاد کنید. (4)

1- www.rasekhoon.net، مقاله «عوارض جسمی استفاده از کامپیوتر و بهبود آنها».
2- همان.
3- همان.
4- همان.

8. برای جلوگیری از خستگی چشم، 15دقیقه در هر 2ساعت به چشمان تان استراحت دهید. به علاوه هر 20دقیقه به مدت 20ثانیه به منظره ای دور از کامپیوتر نگاه کنید تا عضلات چشم تان استراحت کند.(1)

9. اگر زیاد تایپ می کنید، قبل و ضمن کار با کامپیوتر از نرمش های مچ دست استفاده کنید. مچ دست را ضمن تایپ به عقب خم نکنید. (2)

10. در صورت بروز گزگز و کرختی، دزد و سوزش در انگشتان و مچ و ساعدت، تایپ کردن را قطع کنید و به مچ تان استراحت دهید. (3)

11. از صندلی های باقابلیت تنظیم ارتفاع استفاده کنید، به طوری که کف پای تان کاملاً روی زمین قرار گیرد. اگر صندلی دسته دارد، بهتر است موقع کار با صفحه کلید (تایپ) دسته های صندلی زیر ساعدها قرار بگیرد تا تحمل وزن دست ها برعهده شانه و کتف نیفتد. (4)

12. کف صندلی سفت باشد تا ستون مهره ها دچار انحراف جانبی نشود. (5)

ص: 39

1- همان.
2- همان.
3- همان.
4- همان.
5- همان.

فصل چهارم کارکردهای مثبت و منفی رایانه و اینترنت

اشاره

ابزار و تکنولوژی های جدید مانند رایانه و اینترنت هم وسیله انجام کارهای خیر و پسندیده است و هم با آن کارهای ناپسند و مجرمانه انجام می شود که به اختصار به مهمترین آنها اشاره می شود و تفصیل برخی از آنها در ادامه مباحث مطرح می شود:

الف. کارکردهای مفید رایانه و اینترنت

1. ترویج و تبلیغ کارهای پسندیده، معارف و دستورات دین به تمام جهان.

2. امکان ارتباط با مراکز دینی و دفاتر مراجع تقلید در هر نقطه از جهان.

3. دسترسی سریع به امکانات برای یادگیری علوم با

ص: 41

سرعت بیشتر.

4. صله رحم از راه دور با گفتگوهای اینترنتی.

5. صرفه جویی در وقت برای انجام کارهایی مانند پرداخت قبوض، کارهای بانکی،....

6. پرکردن اوقات فراغت با برنامه های مفید، جذاب و آموزنده برای اقشار مختلف.

7. تهیه برنامه های صوتی و تصویری مانند »قرآن، دعا، سخنرانی و...« که انسان را به یاد خدای متعال می اندازند.

8. ضبط صدا و تصویر بزرگان و اندیشمندان جهان برای استفاده در آینده.

9. تبادل اطلاعات.

10. باخبرشدن از اخبار و اطلاعات روز دنیا.

ب. کارکردهای مضرّ رایانه و اینترنت

اشاره

1. هدردادن و تلف کردن عمر باارزش انسان ها.

2. تضعیف نظام های اسلامی مخصوصاً جمهوری اسلامی ایران.

3. ترویج سبک زندگی غربی و غیرالهی.

4. ترویج افکار و اعتقادات انحرافی برای تخریب دین نزد مردم.

5. مخلوطکردن آموزه های صحیح با آموزه های

ص: 42

انحرافی.

6. نشر و اشاعه اکاذیب و شایعات بی پایه و اساس در جامعه.

7. پخش فیلم ها و صداهای مستهجن و مبتذل و حرام.

8. ضبط صدا و تصویر اشخاص حقیقی و حقوقی برای سوءاستفاده از آنان.

9. تنبل کردن افراد به خاطر دوری از فعالیت های جسمی.

10. هک کردن و جاسوسی از سایت ها.

رایانه و اینترنت از دیدگاه رهبری

مقام معظم رهبری بریخ از این فوائد و آسیب ها را ذکر فرموده اند که بعضی از آنها اشاره می شود:

1. امروز وظایف حوزه های علمیه با گذشت تفاوت های زیادی کرده است. امروز شما ببینید وسایل تبلیغ در دنیا چقدر متنوع شده؛ این طرف دنیا یک نفر جوان پای یک دستگاه کوچک می نشیند و افکار تصورات، تخیلات، پیشنهادهای فکری و پیشنهادهای عملی را ازسوی هر کسی (بلکه هر ناکسی) از آن طرف دنیا دریافت می کند. امروز اینترنت و ماهواره و وسایل ارتباطی بسیار متنوع

وجود دارد و حرف، آسان به همه جای دنیا می رسد. (1)

2. شیطان امروز که از راه اینترنت و ماهواره و روش های ارتباطی مدرن و فوق مدرن سراغ شما می آید، حرف های مدرنی هم دارد؛ سخت افزارش را مدرن کرده، نرم افزار مردن هم دارد. شبهه آفرینی دارد، اخلال در عقیده دارد، ایجاد تشویش در ذهن دارد، تزریق ناامیدی دارد، ایجاد اختلاف دارد.(2)

1- بیانات در دیدار علما و روحانیون کرمان (1384/2/11).
2- بیانات در جمع علما و روحانیون شیعه و سنی کرمانشاه (1390/7/20).

بخش دوم: رایانه در آیینه آداب و احکام

اشاره

ص: 45

اشاره

یکی از مسائلی که سالیان متمادی در ایران درباره آن بحث می کنند ولی متأسفانه به صورت جدّی اجرا نمی شود موضوع «کپی رایت»(1) و «حق تألیف» می باشد.

برخی از مراجع تقلید به صورت فتوا (2)یا احتیاط واجب (3)

1- «copyright» به حق قانونی منحصر به فرد تکثیر، انتشار، فروش، و یا توزیع ماده و صورت از چیزی (به عنوان یک اثر ادبی، و یا کار هنری) گفته می شود. (www.merriam-webster.com) }

2- آیت اللّه سیستانی: www.sistani.org؛ استفتائات، آیت اللّه بهجت، ج3، ص226، س4106؛ آیت اللّه مکارم، www.makarem.ir، استفتائات، حقوق، حق تکثیر؛ آیت اللّه وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.ir؛ استفتائات، آیت اللّه جوادی آملی، ص107؛ آیت اللّه صافی گلپایگانی: رایت در صورتی جایز نیست که در ضمن عقد فروش سی دی یا ضمن عقد لازم دیگری، شرط عدم رایت و یا عدم شکستن قفل سی دی شده باشد». (www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می شود، کپی رایت).

3- اجوبهالاستفتائات، آیت اللّه خامنه ای، ص297، س1355.

فرموده اند:

«حق صاحب اثر باید محترم شمرده شود» یعنی بدون اجازه صاحبان اصلی از آن استفاده نشود و در صورت استفاده بدون اجازه، ضامن خسارتی است که به تولیدکننده وارد کرده است مگر از کفار حربی باشد که در این صورت اشکال ندارد و ضامن نیست. (1)

قوانین کپی رایت

1. حق نشر، عرضه، اجرا و حق بهره برداری مادی و معنوی نرم افزار رایانه ای متعلق به پدیدآورنده آن است.(2)

هرکس حقوق مورد حمایت این قانون را نقض نماید علاوه بر جبران خسارت به حبس از نود و یک روز تا شش ماه و جزای نقدی از ده میلیون (10000000) تا پنجاه میلیون (50000000) ریال محکوم می گردد.(3)

2. نسخه برداری یا ضبط یا تکثیر آثار صوتی که برروی

ص: 48

1- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه مکارم، 1393/3/3؛ استفتائات، آیت اللَّه بهجت، ج4، ص333، س5723؛ استفتاء، آیت اللَّه نوری همدانی، 1393/12/2؛ آیت اللَّه شبیری زنجانی، در صورتی ضامن است که عرفاً ضامن حساب شود (استفتاء 1393/12/2)؛ آیت اللّه صافی گلپایگانی؛ اگر در ضمن عقد لازم شرط شده باشد که رایت نشود، ضامن است (استفتاء 1393/12/2).

2- قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه ای، ماده1، مصوب 1379/10/10.

3- قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه ای، ماده13، مصوب 1379/10/10.

صفحه یا نوار یا هر وسیله دیگر ضبط شده است بدون اجازه صاحبان حق یا تولیدکنندگان انحصاری یا قائم مقام قانونی آن برای فروش ممنوع است.(1)

3. کسانی که اشیاء مذکور در ماده دوم (2)را که به طور غیرمجاز در خارج تهیه

شده به کشور وارد یا صادر کنند علاوه بر تأدیه خسارات شاکی خصوصی به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم خواهند شد.(3)

برای این که زوایای مسئله معلوم شود سؤالات و استفتائات درباره این موضوع را مطرح می کنیم و از خوانندگان محترم تقاضا داریم، این مسائل را فراگرفته و به آنها عمل کنند.

سؤالات فقهی

شکستن قفل نرم افزار

س: آیا شکستن قفل نرم افزار جایز است؟

ج: شکستن قفل نرم افزار بدون اجازه صاحب یا ناشر

1- تصویب توسط مجلس در تاریخ 1352/9/26.
2- نسخه برداری یا ضبط یا تکثیر آثار صوتی که برروی صفحه یا نوار یا هروسیله دیگر ضبط شده است بدون اجازه صاحبان حق یا تولیدکنندگان انحصاری یا قائم مقام قانونی آن برای فروش ممنوع است. (تصویب توسط مجلس در تاریخ 1352/9/26)
3- تصویب توسط مجلس در تاریخ 1352/9/26.

اصلی، جایز نیست. (1)

س: آیا خرید و فروش و استفاده از نرم افزارهایی که قفل آنها توسط افراد دیگری قبلاً شکسته شده است جایز است؟

ج: بدون اجازه صاحبان اصلی نرم افزار جایز نیست. (2)

س: نرم افزارهایی که مدل به روز شده آنها به بازار آمده و شرکت سازنده از مدل های گذشته پشتیبانی فنی نمی کند (یعنی از اعتبار ساقط شده و وقت آن گذشته است) آیا شکستن قفل آنها اشکال دارد؟

1- آیت اللّه سیستانی: www.sistani.org، سؤال ها و جواب ها، حق چاپ؛ آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir، استفتائات، حقوق، حق تکثیر؛ آیت اللّه مظاهری: www.almazaheri.ir. آیت اللّه خامنه ای: بنابر احتیاط واجب جایز نیست. (اجوبهالاستفتائات، ص297، س1335) آیت اللّه صافی گلپایگانی: شکستن قفل در صورتی جایز نیست که در ضمن عقد فروش سی دی یا ضمن عقد لازم دیگری، شرط عدم شکستن قفل سی دی شده باشد». (www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می شود، کپی رایت).
2- آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir، استفتائات، حقوق، حق تکثیر؛ آیت اللّه سیستانی: www.sistani.org سؤال ها و جواب ها، حق چاپ؛ استفتاء، آیت اللّه شبیری زنجانی، آیت اللّه نوری همدانی، 1393/8/2؛ آیت اللّه خامنه ای و آیت اللّه وحید خراسانی: بنابر احتیاط واجب جایز نیست. (اجوبهالاستفتائات، ص297؛ www.wahidkhorasani.com استفتائات، س518). آیت اللّه صافی گلپایگانی: در صورتی [که شخصی سی دی را] رایت [کند] یا [قفل آن را بشکند]، برای افراد بعید خرید و فروش و استفاده از آن مانعی ندارد». (www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می شود، کپی رایت).

ج: فقط یا اجازه سازنده آنها اشکال ندارد.(1)

رایت و تکثیر سی دی

س: آیا تکثیر (و رایت) سی دی های دیگران جایز است؟

ج: تکثیر (و رایت) سی دی بدون اجازه صاحب اصلی آن جایز نیست. (2)

س: اگر خرید سی دی رایت شده منجر شود رایت کننده سی دی های بیشتری را بدون اجازه صاحب اصلی آن تکثیر کند، آیا خرید جایز است؟

ج: خرید جایز نیست.(3)

ص: 51

1- استفتاء آیات عظام خامنه ای، مکارم، نوری همدانی و مظاهری: چون سازندگان از پشتیبانی آنها اعتراض نموده اند، جایز است. (www.almazaheri.ir). آیت اللّه سیستانی: برای استفاده شخصی اشکال ندارد. (استفتاء 1393/12/3).

2- آیت اللّه سیستانی: www.sistani.org؛ استفتائات، آیت اللّه بهجت، ج3، ص226، س4106؛ آیت اللّه مکارم، www.makarem.ir، استفتائات، حقوق، حق تکثیر؛ آیت اللّه وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.com؛ آیت اللّه مظاهری: www.almazaherri.ir، قوانین دولتی و اداری، کپی رایت. آیت اللّه صافی گلپایگانی: رایت در صورتی جایز نیست که در ضمن عقد فروش سی دی یا ضمن عقد لازم دیگری، شرط عدم رایت سی دی شده باشد». (www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می شود، کپی رایت). آیت اللّه خامنه ای: بنابر احتیاط واجب جایز نیست. (اجوبهالاستفتائات، ص297، س1335)

3- استفتاء آیت اللّه نوری همدانی، 1393/7/20؛ آیت اللّه خامنه ای: بنابر احتیاط واجب خرید جایز نیست. (استفتاء، 1393/7/20) آیت اللّه شبیری زنجانی: اگر خرید سی دی رایت شده اشکال نداشته باشد، این کار مانعی ندارد. (استفتاء، 1393/11/28). آیت اللّه صافی گلپایگانی: اشکال ندارد. (استفتاء، 1393/11/28).

س: اگر صاحب اصلی اثر را نشناسیم یعنی نمی دانیم از افراد محترم المال است یا نیست، رایت آن اثر جایز است؟

ج: جایز نیست چون حکم کسی را دارد که مالش محترم است. (1)

س: سی دی هایی که تکثیر و رایت آنها جایز نیست، اگر برای استفاده شخصی و حفظ سی دی اصلی آن را رایت کنیم جایز است؟

ج: با اجازه صاحب آن جایز است.(2)

س: یکی از دوستان بنده از مرجعی تقلید می کند که رایت CD را جایز می داند ولی طبق نظر مرجع بنده رایت جایز نیست. اگر ایشان به بنده CD هدیه کنند استفاده از آن جایز است؟

ج: بدون اجازه صاحب اصلی استفاده از آن جایز

ص: 52

1- استفتاء آیت اللّه خامنه ای، آیت اللّه مکارم، آیت اللّه نوری همدانی، آیت اللّه شبیری زنجانی، 1393/8/10.
2- آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir؛ استفتاء آیت اللّه خامنه ای، آیت اللّه نوری همدانی، 1393/10/8. آیت اللّه سیستانی و آیت اللّه شبیری زنجانی: این کار جایز است. (استفتاء، 1393/10/8). آیت اللّه صافی گلپایگانی: کپی و رایت اشکال ندارد مگر در ضمن یک معامهل، شرط شود که رایت و کپی صورت نگیرد. (www.safi.ir سؤالاتی که بیشتر پرسیده می شود، کپی رایت)

نیست. (1)

س: آیا صاحب نرم افزار می تواند شرط کند خریدار فقط حق استفاده از نرم افزار را دارد؟

ج: در صورتی که ضمن قرارداد فروش چنین شرطی کنند باید خریدار به آن عمل کند، در غیر این صورت مجاز است به دیگران هم بدهد و استفاده کنند. (2)

س: کپی کردن بخش هایی از یک سی دی (مثلاً نصف آن) چه حکمی دارد؟

ج: با اجازه صاحب آن اشکال ندارد(3) ولی اگر مقدار کمی باشد عیبی ندارد. (4)

س: آیا رایت و تکثیر نرم افزارهایی که هیچ گونه تذکری برای »اجازه تکثیر یا عدم اجازه« در آنها وجود ندارد جایز است یا باید از رضایت صاحب اثر مطمئن بود و در این

1- آیت اللَّه مکارم: www.makarem.ir؛ استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه نوری همدانی، 1393/11/14.
2- آیت اللَّه مکارم: www.makarem.ir؛ استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، 1393/11/14؛ آیت اللَّه شبیری زنجانی، 1393/11/18.
3- آیت اللَّه خامنه ای: www.khamenei.ir، رساله آموزشی، ج2، حقوق چاپ، تألیف و کارهای هنری؛ آیت اللَّه مکارم: www.makarem.ir استفتاء، آیت اللَّه نوری همدانی، آیت اللَّه شبیری زنجانی، 1393/12/4. آیت اللَّه سیستانی: برای استفاده شخصی، اشکال ندارد. (1393/12/4). آیت اللَّه صافی گلپایگانی: اشکال ندارد مگر در ضمن معامله، شرط عدم کپی شود. (استفتاء، 1393/12/4).
4- آیت اللَّه مکارم: www.makarem.ir.

مورد تحقیق کرد؟

ج: استفاده اشکال ندارد و تحقیق لازم نیست.(1)

رایت محصولات مذهبی

س: آیا خرید یا کپی سی دی های مذهبی که روی آن نوشته شده هرگونه تکثیر شرعاً حارم و پیگرد قانونی دارد اشکال دارد؟

ج: خرید و فروش سی دی تکثیر شد، بدون اجازه ناشر اصلی جایز نیست.(2)

س: من یکی از سی دی های آموزش قرآن برای کودکان را که به صورت غیرمجاز کپی شده بود برای خودم و یکی از دوستانم به صورت رایگان کپی کرده ام با توجه به اینکه این کار من صرفا برای نشر و گسترش آموزش قرآن بوده

1- آیت اللّه مظاهری: www.almazaheri.ir، قوانین دولتی و اداری، کپی رایت. آیت اللّه صافی گلپایگانی: »کپی و رایت اشکال ندارد مگر در ضمن یک معامله، شرط شود که رایت و کپی صورت نگیرد«. (www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می شود، کپی رایت). آیت اللّه نوری همدانی: تصرف باید با علم به رضایت صاحب آن باشد. (استفتاء، 1393/12/5) آیت اللّه مکارم: فقط با اجازه صاحب آن جایز است. (استفتاء، 1393/12/5)

2- آیت اللّه مظاهری: www.almazaheri.ir؛ آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir؛ آیت اللّه صافی گلپایگانی: www.safi.ir، سؤالاتی که بیشتر پرسیده می شود، کپی رایت. آیت اللّه خامنه ای: بنابر احتیاط واجب جایز نیست. (أجوبهالاستفتاءات، ص297).

و نه به خاطر پول، تکلیف من چیست؟ نچون در شروع برنامه این سی دی ذکر شده است که کپی غیرمجاز این سی دی شرعاً حرام است؟ آیا باید من این سی دی ها را دو بیاندازم؟ آیا می توان پول آن را به صندوق صدقات ریخت تا حلال شود؟.

ج: این کار جایز نبوده و شما باید به شکلی رضایت آن شرکت را به دست آورید و پرداختن پول آن سی دی ها به فقراء کفایت نمی کند. (1)

س: بعضی از قاریان معروف آیاتی از قرآن مجید را با صوت زیبا تلاوت می کنند و آن را بر روی نوار کاست و یا ویدئو ضبط می کنند، آیا می توانند امتیاز آن را خرید و فروش کنند و آیا باید دیگران در موقع تکثیر از آنها اجازه بگیرند؟

ج: در صورتی که در عرف عقلا به عنوان حقّی برای قاری شمرده شود، کسی که می خواهد تکثیر کند باید با موافقت او باشد. (2)

رایت سی دی های مستهجن

س: آیا رایت سی دی های مستهجن و مبتذل و غیراخلاقی جایز است؟

1- آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir.
2- همان.

ج: رایت کردن سی دی های غیراخلاقی جایز نیست. (1)

کپی و رایت فیلم های خارجی

الف. با زیرنویس فارسی

س: آیا فیلم های خارجی را که در مراکز کفر تولید شده و دوبله نشده اند؛ اما زیرنویس فارسی دارند؛ می توان کپی کرد؟

ج: اگر برخلاف قانون باشد، جایز نیست. (2)

ب. دوبله شده

س: آیا کپی کردن فیلم های خارجی که متعلق به کفاری است که مال آنان محترم نیست؛ ولی توسط مراکز دوبله داخلی دوبله شده اند، جایز است؟

ج: جایز نیست. (3)

س: بعضی از شرکت های داخلی فیلم های خارجی را دوبله می کنند. اگر این فیلم ها برروی اعتقادات و... مخاطب تأثیر منفی داشته باشد، آیا دوبله این اثر برای آنها حق و مالکیت ایجاد می کند؟

ج: دوبله کردن فیلم هایی که تأثیر منفی روی اعتقاد

1- آیت اللّٰه سیستانی: www.sistani.org؛ استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/12/9.
2- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه سیستانی، 1393/3/7؛ استفتائات، آیت اللّٰه بهجت، ج3، ص226، س4104.
3- همان، س4105.

مردم دارد جایز نیست و حق مالکیت ایجاد نمی کند. تکثیر و پخش این نوع فیلم ها هرچند با اجازه دوبله کننده باشد جایز نیست. (1)

س: اگر شخصی اثر را بدون اجزاه صاحبش به دست بیاورد و آن را ترجمه یا دوبله کند، با این ترجمه و دوبله کردن برای او حق و مالکیت ایجاد می شود؟

ج: اگر مالک اصلی از افراد محترم املال باشد باید با اجازه او ترجمه یا دوبله شود و یا ترجمه یا دوبله، مالکیت ایجاد نمی شود مگر از کفار حربی باشد.(2)

ج. رایت فیلم های خارجی

به فتوای مراجع تقلید، اگر فیلم های خراجی (چه زبان مراجع تقلید، اگر فیلم های خارجی (چه زبان اصل یو چه دوبله شده) دارای تصاویر مستهجن و مبتذل است و باعث انحراف می شود، خرید و فروش و رایت آن حرام است. (3)

محصولات مشترک

س: آیا در حکم تکثیر (و رایت) نرم افزار یا فیلم و... بین تولید داخل و خارج تفاوتی وجود دارد؟

1- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه مکارم، 1393/8/11.
2- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه مکارم، 1393/8/14؛ آیت اللَّه نوری همدانی، 1393/8/17.
3- با استفاده از سایت آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه مکارم، آیت اللَّه سیستانی.

ج: رایت کردن فقط با اجازه صاحب اصلی اثر جایز است مگر این که صاحب آن از کفار حربی(1) باشد که در این صورت اشکال ندارد. (2)

س: آیا روزی درآوردن با نرم افزار ویندوز یا ورد که متعلق به کشورهای خارجی است اشکال دارد؟

ج: استفاده از آنچه مربوط به کفار حربی(3) است اشکالی ندارد. (4)

کپی فیلم و صوت روی کامپیوتر

س: ویدئوکلوپ ها برنامه های خود را در مدت زمان محدودی کرایه می دهند، آیا جایز است برنامه کرایه ای را برروی حافظه ای کامپیوتر کپی و بعد از پس دادن سی دی، از آن برنامه کپی شده در خارج از محدوده زمانی بهره برد؟

1- کفاری که در ستیز و جنگ با اسلام هستند و به هیچ معاهده و قراردادی با مسلمانان تن نمی دهند. در صورتی که به ستی زخود با مسلمانان ادامه دهند و تسلیم نشوند، با آنان جنگ می شود. (مجله فقه اهل بیت علیهم السلام (فارسی)، ج45، ص208)
2- آیت اللّه وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.com؛ استفتاءات جدید، آیت اللّه مکارم، ج3، ص555، س1550؛ أجوبهالاستفتاءات، خامنه ای، ص298، س1342.
3- مانند امریکا، انگلیس، فرانسه، اسرائیل و... (استفتاءات جدید، مکارم، ج3، ص555، س1550)
4- آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir، با کمی تغییر؛ با استفاده از آیت اللّه وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.com؛ أجوبهالاستفتاءات، آیت اللّه خامنه ای، ص298، س1342.

ج: اگر معلوم است که این کار مورد رضایت صاحب اصلی فیلم نیست، جایز نمی باشد. (1)

در پایان این فصل یادآوری این نکته لازم است؛ همان گونه که دوست داریم به مالکیت و حقوق ما تجاوز نشود به مالکیت دیگران تجاوز نکنیم و از آثار و تألیفات دیگران بدون اجازه آنها استفاده نکنیم. باید سعی شود فرهنگ احترام گذاشتن به حقوق دیگران را در جامعه مستحکم کنیم.

امیرالمؤمنین علی(علیه السلام) به فرزندش امام حسن علیه السلام فرمودند:

«پسرم! نفس خود را میزان بین خود و دیگران قرار بده، بنابراین آنچه برای خود دوست داری برای دیگران هم دوست بدار، و هرچه برای خود نمی خواهی برای دیگران هم مخواه، به کسی ستم مکن چنانکه دوست داری به تو ستم نشود، و نیکی کن چنانکه علاقه داری به تو نیکی شود». (2)

1- استفتاءات، آیت اللّه بهجت، ج3، ص226، س4106.
2- یَا بُنَیَّ اجْعَلْ نَفْسَکَ مِیزَاناً فِیمَا بَیْنَکَ وَ بَیْنَ غَیْرِکَ فَأَحْبِبْ لِغَیْرِکَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِکَ وَ اکْرَهْ لَهُ مَا تَکْرَهُ لَها وَ لَا تَظْلِمْ کَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ وَ أَحْسِنْ کَمَا تُحِبُّ أَنْ یُحْسَنَ إِلَیْکَ (نهج البلاغه، صبحی صالح، نامه31، ص397؛ ترجمه انصاریان، ص269).

فصل دوم بازی های رایانه ای

اشاره

یکی از نیازهای انسان، بازی و سرگرمی سالم است که ادیان الهی مخصوصاً اسلام آن را تأیید کرده و راهکارهایی را برای آن بیان کرده اند. طراحان و سازندگان بازی ها باتوجه به این نیاز بشر، درصدد برآمدند که شکل بازی ها را تغییر داده و بازی های رایانه ای را طراحی کنند (گرچه با اهداف خاصی هستند)

بازی های رایانه ای در بین جوامع بشری در حال گسترش است و روزبه روز جایگاه بهتری در بین کاربران پیدا می کند. این بازی ها هم داریا نکات مثبت و مفید هستند و هم نکات و جنبه های منفی و مخرب در آنها وجود دارد. اگر این بازی ها بدون توجه به آسیب ها و خطرات مورداستفاده قرار بگیرند منجر به بروز مشکلاتی می شود

ص: 61

که در بعض از موارد قابل جبران نیست.

نگارنده در این فصل درصدد بیان نکاتی درباره بازی های رایانه ای است که غالباً مورد غفلت والدین و کاربران قرار می گیرد.

در کشور ما کاربران بازی های رایانه ای حدوداً 20میلیون نفر هستند که روزی دوساعت پای این بازی ها وقت می گذارند.(1) این آمار ما را متوجه می کند که بازی های رایانه ای در ایران جایگاه خاصی پیدا کرده است؛ لذا به اختصار(2) برخی از اهداف، آسیب ها و احکام این موضوع مطرح می شود.

اهداف بازی های رایانه ای

اشاره

خیلی از افراد فکر می کنند بازی های رایانه ای فقط برای سرگرمی ساخته می شوند و سازندگان آن هیچ انگیزه و هدف دیگری ندارند؛ در حالی که براساس نظر کارشناسان، این بازی ها غیر از سرگرم کردن، اهداف پنهان دیگری نیز دارند که ما از آن غافل هستیم و ناخواسته در مسیر مقاصد آنها حرکت کرده و خیلی از باورها و عقائد آنها را می پذیریم.

1- مینایی (رئیس بنیاد ملی بازی های رایانه ای)، 1393/11/4، خبر20:30.
2- نگارنده قصد دارد رباره بازی های رایانه ای به صورت مفصل و علمی کتابی را به رشته نگارش دربیاورد. برای اطلاع بیشتر به آن مراجعه شود.

آژانس پروژه های تحقیقاتی پیشرفته جاسوسی آمریکا (Iarpa) که یکی از قوی ترین بازوهای اجراکننده طرح کنترل ذهن موسوم به پروژه »مونارش« است اخیراً تحت عنوان پروژه »سیریوس«، برای کاهش خطاهای تحلیل و حل مشکلات اطلاعاتی خود، اقدام به ساخت بازی رایانه ای با اهداف واقعی می کند. این آژانس با این عنوان که »بدون بازی های رایانه ای ما نابودیم« اعلام کرد: بازی های جدّی (که برای اهداف آموزشی، درمانی و یا دیگر اهداف واقعی »کنترل فکر« ساخته شده اند) می توانند برای بیان و کاهش جهت گیری های شناختی، سازوکاری مناسب ارائه دهند. (1)

بعضی از اهدافی که سازندگان بازی های رایانه ای در جنگ نرم دنبال می کنند، عبارتند از:

1. تخریب چهره مقدس اسلام

در بسیاری از بازی های رایانه ای، هدف اصلی طراحان و سازندگان این است که ادیان الهی مخصوصاً اسلام را نزد کاربران، با چهره ای تنفرآمیز معرفی و کاربر را نسبت به آن بدبین کنند. در مقابل، سبک زندگی غربی را خیلی زیرکانه و هوشمندانه در ذهن مخاطب القاء می کنند.

ص: 63

1- www.islammovie.ir، مقاله «فراماسونری در صنعت بازی ها».

در این بازی ها، از نمادها و تصاویر اسلامی مخصوصاً نمادهای مذهب شیعه زیاد استفاده می شود. طراحان این بازی ها با ظرافت و زیرکی زیاد این تصاویر را در لابه لای بازی قرار می دهند.(1)

2. القا ناجی بودن آمریکا

در برخی از بازی ها، مسلمانان تروریسم معرفی می شوند ولی شخصی که مشکلات جوامع بشری را حل می کند از کشورهای انگلیسی زبان مخصوصاً آمرکیا معرفی می شود.

در این گونه بازی ها معمولاً کشورهایی که همفکر و هم سوی با آمرکیا نیستند، تروریسم و محوریت شرارات معرفی می شوند ولی آمریکایی را به عنوان ناجی القاء می کنند. (2)

3. ترویج سبک زندگی غربی

برخی از بازی های رایانه ای باعنوان »سبک زندگی« معرفی می شوند. در این بازی ها، سازندگان باظرافت

ص: 64

1- بازی یا مهدی »جهنم خلیج فارس«؛ «Persian» ،«Assassin's Creed»، «gulf inferno»، «شاهزاده ایران؛ Prince of Persia». {

2- بازی رزیدنت اویل: Resident Evil5؛ بتمن: Batman؛ مرد عنکبوتی: Spider-Man؛ بیست وچهار: THE GAME24؛ جیمزباند: James Bond007. {

کامل سبک زندگی غربی را ترویج و آن را برای بشریت زندگی ایده آل معرفی می کنند.

در بازی های سبک زندگی، فرهنگ مصرف گرایی، آزادی های جنسی، روابط خارج از اخلاق و... را ترویج می کنند. کاربر بعد از مدتی ناخواسته آنها را پذیرفته و آن را در زندگی شخصی خود اجرا می کند.(1)

4. تحریک شهوات و مسائل جنسی

اشاره

یکی از اهدال مهم در بازی های رایانه ای غربی، به ابتذال کشیدن جوامع بشری است. در این بازی ها مسائل شهوانی و جنسی به همراه تصاویر مبتذل و مستهجن به نمایش گذاشته می شوند و کاربران را به سوی انحرافات اخلاقی می کشانند.

در غالب بازی های رایانه ای غربی، از شخصیت های زنانه استفاده می کنند که متأسفانه پوشش نامناسبی دارند و قوای جنسی کاربران را تحریک می کند. ادامه این بازی ها باعث بلوغ زودرس شده و مشکلات فراوانی را برای کاربران ایجاد می کند که اگر والدین دقت نداشته باشند ممکن است به گناه جنسی آلوده شوند.

ص: 65

1- به عنوان نمونه می توان بازی »سیمز؛ sims« را نام برد که تمام ارزش های اخلاقی و انسانی را زیرپا گذاشته و کاربر را به انحطاط اخلاقی و انحراف جنسی می کشاند.

بازی های نامناسب

در این قسمت برخی از بازی های رایانه ای نامناسب(1) را ذکر می کنیم تا والدین محترم این گونه بازی ها را برای فرزندانشان خریداری نکنند.

کانتر

در این بازی (2)شما برای مبارزه با تروریسم باید به کشورهای مختلفی بروید، مکان های درگیری، منقّش به نقوش اسلامی هستند و تروریست ها با چهره مسلمانان به نمایش درآمده است. محلّ وقوع ماجرا مانند بسیاری دیگر از بازی ها، خاورمیانه و کشورهای عربی-اسلامی منطقه است و شما نمادها و نشانه هایی دالّ بر مسلمان بودن تروریست ها می بینید؛ ساختمان هایی با معماری عربی اسلامی، مساجد، مناره ها و گنبدها و نهایتاً افرادی که می بایست با آنان مبارزه کرد، دارای محاسن و پیشانی بند قمرز هستند، حتی تصاویری که پس از کشته شدن آنان نمایش داده میش ود تداعی کننده همان تصاویری

1- www.tebyan.net، مقاله «اسامی 26 بازی رایانه ای نامناسب».
2- این بازی یکی از پرطرفدارترین بازی های دنیاست که نسخه رایانه ای آن نیز موجود است. محبوبیّت این بازی هیجانی به حدّی است که سازمان «WCG: World Cyber Games» که به برگزاری مسابقات بازی های کامپیوتری در دنیا می پردازد آن را در رأس بازی های خود قرار داده است. (www.old.mouood.org، ماهنامه موعود، ش87).

است که ما از لحظه شهادت رزمندگان دیده ایم، جالب تر اینکه شما می توانید به عنوان پلیس ضدّ ترور از کشورهای مختلفی، ازجمله رژیم صهیونیستی وارد عمل شوید. در تمام بازی هایی که مسلمانان را تروریست نشان می دهند، نوک پیکان به سمت ایران نشانه رفته است [یعنی، ایران] یا تروریست و یا حامی تروریست جهانی معرفی می شود. (1)

سیمز (sims)

در این بازی (2)شما ابتدا باید جنس، نژاد، رنگ و... را انتخاب کرده و پس از انتخاب علایق خود بازی را می توانید در شهر خیالی (sims) آغاز نمایید.

این بازی که با هدف ترویج زندگی بر مبنای اقتصاد سرمایه داری ساخته شده است عقاید فرهنگ کشورهای جهان سوم به خصوص مسلمانان را نشانه رفته است. در این بازی شخص ابتدا باید برای خود شغلی را پیدا کرده و

1- www.old.mouood.org، ماهنامه موعود، ش87.
2- «سیمز» محصول شرکت (Electronic Arts) است. این شرکت یکی از چند شرکت برتر ناشر بازی در دنیاست. اهمیت بازی سیمز تا حدی است که این شرکت یکی از چند استودیوی بازی سازی خود (استودیوی سیمز واقع در ایالت کالیفرنیا) را به طور کامل به ساخت بازی سیمز اختصاص داده است. مجموعه بازی سیمز تا سال (2011م) با فروش 150میلیون نسخه در جهان، پرفروشترین بازی در تاریخ بازی های رایانه ای شد. همچنین این بازی 5بار در رکوردهای گینس به ثبت رسیده است. (www.cyberpolice.ir، مقاله »سیمز در مقابل بنیان خانواده«).

کسب درآمدی داشته باشد. سپس با توجه به درآمد خود خانه و لوازم مورد نیاز زندگی خود را تهیه نماید.

در مراحل بعدی بازی شما باید با جنس مخالف خود ارتباط دوستی برقرار نموده که پس از این ارتباط باید رابطه جنسی با دوست خود داشته باشید. اما سازنده بازی تنها به این گونه رابطه اکتفا نکرده و پسا از گذراندن مراحل بازی از شما می خواهد که با چندین جنس مخالف خود رابطه جنسی برقرار نمایید.

این بازی آن می خواهند لذت های زودگذر و مادی را یکی پس از دیگری در مراحل مختلف بازی به بازیکن معرفی نمایند. پس از ساعت ها بازی و گذراندن مراحل بازی، شخص می تواند به هم جنس گرایی روی آورده و با هم جنس خود ارتباط جنسی برقرار کند.

سازندگان این بازی می خواهند به بازیکن بگویند که یکی از بهترین لذت های (مادی) موجود در دنیا همجنس گرایی می باشد. در این بازی انواع روابط به سبک غربی شکل می گیرد که برخلاف عقاید و فرهنگ کشور اسلامی ما می باشد و روابط افسارگسیخته غربی تروجی داده می شود و شخص به راحتی می تواند در دنیای مجازی که براساس معیارهای غربی ساخته شده است،

زندگی کند.

یکی از این اهداف مشروعیت همجنس گرایی است. این مشروعیت به نحوی است که دو هم جنس علاوه بر این که می توانند باهم ارتباط داشته و هم خانه شوند، قادرند به طور رسمی باهم ازدواج کنند که مشروعیت بخشیدن به همجنس گرایی به دلیل طبیعی نمایاندن همجنس گرایی، دری به سوی انحراف های جنسی دیگر و عمومی ترشدن آن در جامعه است و موجب ازهم پاشیدگی هرچه بیش تر نظام خانواده سنتی و شکل گیری هرچه بیش تر خانواده های همجنس خواهد شد.

در این بازی، هیچ نوع عبادتگاهی در سطح شهر و نیز هیچ گونه عملی مبنی بر انام عبادت و دعا وجود ندارد، بلکه موضوعاتی که دین به آن اهتمام دارد هم چون مرگ، روح و زندگی پس از مرگ در بازی به شوخی گرفته شده و جنبه دنیوی پیدا کرده اند. به عنوان مثال در شرایطی خاص شخصیت مجازی می تواند به صورت روح، سهل تر از قبل به زندگی خود در فضای سیمز ادامه دهد و یا فرشته مرگ می تواند در شرایطی خاص با شخصیت مجازی ارتباط جنسی داشته باشد و پدر شود.

سازندگان بازی برای شخصیت اصلی نقش و هدفی را ازقبل طراحی نموده اند و بازیکن بدون آگاهی از این

ص: 69

اهداف در قالب این نقش ها بازی را شروع می کند. هدف، تنها آخر کار و آخر بازی نیست؛ بلکه هدف در حین بازی به بازیکن القا می شود و خشونت، ترس، وحشت، مسائل جنسی و هرزگی در زمان بازی بر ناخودآگاه انسان که به شدت فعال است، تأثیر مستقیم می گذارد و بازیکن را به طرف مطلوب سازندگان غربی سوق می دهد، به گفته روان شناسان در این بازی ها خشونت و مسائل جنسی از قالب فردی خارج شده، تبدیل به یک هنجار گروهی می شود و در ذهن بازیکنان آهسته به یک خورده فرهنگ تبیدل می شود و چون این نگاه با نگاه اجتماعی واقعی در تعارض می باشد، فرد دچار اصطکاکات فرهنگی اجتماعی می شود.(1)

توهین به مقدسات در بازی ها

دشمنان اسلام و ایارن برای اینکه چهره نورانی اسلام و ایران را در ذهن کاربران بازی های رایانه ای خراب کنند، به صورت ظریف و هوشمندانه ای به مقدسات دینی مسلمانان توهین می کنند که کاربران غالباً از آنها آگاه نیستند ولی به صورت ناخودآگاه در ذهن آنها نقش می بندد و تأثیرات منفی خودش را در روح و روان افراد به

1- www.cyberpolice.ir، مقاله «سیمز در مقابل بنیان خانواده».

جای می گذارد.

در اینجا به اختصار به برخی از توهین هایی که در بازی های رایانه ای وجود دارد اشاره می شود:

جسم داشتن خدای متعال و ناتوانی او در اداره امور،(1) هم درجه بودن شیطان با فرشتگان،(2) مسخره کردن بهشت و جهنم،(3) بی احترامی به مکان های مقدس و

ص: 71

1- یکی از مواردی که در برخی از بازی های رایانه ای به شدت مورد هجوم قرار می گیرد، موضوع خداوند و ناتوان نشان دادن اوست. در چندین بازی مختلف، خداوند به شکلی مادی توصیف شده، عاری از خطا نیست و حتی توان لازم برای رسیدگی به امور بندگان خود را ندارد! به عنوان نمونه می توان به بازی های «White Black» و «Ascension of the Metatron :El Shaddai» اشاره نمود. (www.vgpostmortem.blogfa.com، مقاله «توهین هایی که دیده نشدند و فریادهایی که در گلو ماسیدند»)

2- بازی «Ascension of the Metatron :El Shaddai»: فرشتگان سقوط کرده در زمین فساد به پا کرده اند و با ایجاد لایه ای از غبار، مانع کنترل خداوند بر بشر شده اند. خداوند هم برای تنبیه آنها با مشاوره شیطان (Lucifel وجود El در انتهای این نام به دلیل قراردادن شیطان در زمره فرشتگان است. به همین دلیل هم برای او نامی همانند فرشتگان مقرب انتخاب شده است. مانند: Michael ،Gabriel و...)، ادریس نبی (که به ایناک «Enoch» معروف است) را راهی مأموریتی می نماید تا فرشتگان خاطی را برای تنبیه به عرش بازگرداند. در این میان، شیطان لحظه به لحظه مأموریت ادریس را از طریق تلفن همراه! به خداوند گزارش می دهد و او را در جریان وقایع قرار می دهد. (www.vgpostmortem.blogfa.com، مقاله «توهین هایی که دیده نشدند و فریادهایی که در گلو ماسیدند»)

3- در بازی «Dante >s Inferno» که برداشتی از کتاب کفرآمیز دانته آلیگیری است، شخصیت دانته برای نجات روح معشوقه اش سفری به دوزخ، برزخ و بهشت آغاز می کند و در این راه با موجودات جهنمی درگیر می شود. در این بازی جهنم مکانی مادی توصیف می شود و بازیکن با

قرارگرفتن در نقش دانته باید با موجودات شرور جهنم که قصد نگهداری او در این مکان را دارند، درگیر شود و پس از نابودی آنها!! راه خود را به سمت بهشت هموار کند.

متبرک، بی احترامی به قرآن(1) و اهل بیت(علیهم السلام)(2) و تروریسم

1- در یکی از مراحل بازی پرطرفدار پرندگان خشمگین (انگری بردز: Angry Birds، بازیکن باید به خوک هایی که درون مسجد پناه گرفته اند، حمله کند و آنها را نابود سازد!. (www.vgpostmortem.blogfa.com، مقاله »توهین هایی که دیده نشدند و فریادهایی که در گلو ماسیدند«) به گزارش »شیعه نیوز«، به تازگی یک بازی رایانه ای باعنوان »شیطان ساکن« توسط طراحان ژاپنی منتشر شده است. از ویژگی های بارز این بازی توهین به دین اسلام و به ویژه قرآن، کعبه و مسجد نبوی است. در این بازی برای صعود به مرحله بالاتر باید نسخه های شریف قرآن بر زمین انداخته شود، به سوی آن تیراندازی گردد و سپس کاربر باید برروی این نسخه ها پا بگذارد و ازروی آن عبور کند. (www.SHIA-NEWS.COM، مقاله »توهین به مقدسات مسلم اسلام در یک بازی رایانه ای ژاپنی«)

2- در اولین نسخه بازی »LittleBigPlanet«، در یکی از مراحل آن، تومانی دیاباته (ToummaniDiabate) خواننده آفریقایی عرب زبان، با آهنگ و موسیقی آیه(57) سوره عنکبوت »كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ«؛ »هر انسانی مرگ را می چشد، سپس شما را به سوی ما بازمی گردانند« را می خواند. این در حالی است که خواندن آیات قرآن با ساز و به صورت آهنگین، حرام و گناه است. (www.vgpostmortem.blogfa.com، مقاله »توهین هایی که دیده نشدند و فریادهایی که در گلو ماسیدند«)

و خشن نشان دادن مسلمانان مخصوصاً شیعیان(1) و....

ضرر بازی های رایانه ای

1. مشکلات جسمانی

چشمان فرد به دلیل خیره شدن مداوم به صفحه نمایش رایانه به شدت تحت فشار نور قرار می گیرد و دچار عوارض می گردد. نوجوانان چنان غرق بازی می شوند که توجه نمی کنند تا چه حد از لحاظ بینایی و ذهنی بر خود فشار می آورند. کودک در یک وضعیت ثابت تا ساعت ها می نشیند، ستون فقرات و استخوان بندی او دچار مشکل می شود. همچنین احساس سوزش و سفت شدن گردن، کتف ها و مچ دست از دیگر عوارض کار نسبتاً ثابت و

1- بازی »شاهزاده ایران؛ Prince of Parsia«: نام دو جن که شاهزاده را راهنمایی و یاری می کنند »زهرا و راضییه« است که از القاب حضرت زهرا(علیهاالسلام) می باشد. نکته قابل توجه این است که چهره »زهرا« در این بازی درخشان است که متناسب با ترجمه لغوی زهرا که به معنای درخشان است می باشد. (www.vgpostmortem.blogfa.com، مقاله »توهین هایی که دیده نشدند و فریادهایی که در گلو ماسیدند«). در بازی »Assassin's Creed« از نام مبارک علی(علیه السلام) به مراتب استفاده شده است؛ حتی جمله »علیّ بابها« که قسمتی از حدیث معروف »انا مدینه العلم و علی بابها« است در مراحل مختلف برخی از بازی ها آورده شده است. (www.vgpostmortem.blogfa.com، مقاله »توهین هایی که دیده نشدند و فریادهایی که در گلو ماسیدند«)مانند بازی های: الف: Resident Evil: که درب اتاق شکنجه، شبیه درب مسجدالنبی(صلی الله وعلیه وآله) می باشد یا در اتاق یکی از رؤسای تروریسم چند جلد قرآن وجود دارد که نشان می دهد تروریست ها مسلمان هستند. ب: Counter Strike تروریست ها شبیه مسلمانان نشان داده می شوند. ج: بازی قلعه »جنگ های صلیبی؛ StrongHold Crusader شخصی به نام خلیفه (که دارای عمامه مشکی است) کشورش را با خشونت و با استفاده از ابزار شکنجه اداره می کند که نشان می دهد مسلمانان خشونت طلب هستند و

دارای منطق نیستند. (www.vgpostmortem.blogfa.com، مقاله «توهین هایی که دیده نشدند و فریادهایی که در گلو ماسیدند»)

طولانی مدت با رایانه است. پوست فرد در معرض مداوم اشعه هایی قرار می گیرد که از صفحه رایانه پخش می شود. ایجاد تهوع و سرگیجه خصوصاً در کودکان و نوجوانانی که زمینه صرع دارند، از دیگر عوارض بازی های رایانه ای است. (1)

2. چاقی

2. چاقی (2)

3. بلوغ زودرس

یکی از مهمترین عوامل «بلوغ زودرس»(3) تصاویر، صحنه های جنسی و تحریک کننده می باشد که متأسفانه بازی های رایانه ای دارای چنین تصاویر مستهجن و مبتذلی هستند. مداومت بر این بازی ها نیروی جنسی افراد را تحریک می کند که در نتیجه، شخص قبل از سن لازم، به بلوغ جنسی می رسد که ممکن است باعث انحرافات اخلاقی و جنسی شود.

4. متزلزل شدن روابط خانواده

پیشرفت تکنولوژی سبب دورشدن اعضای خانواده از یکدیگر می شود. به طوری که هریک از افراد خانواده به

1- www.tebyan.net، مقاله «اثر بازی های رایانه ای بر کودکان و نوجوانان».
2- رجوع شود به «بخش اول، فصل سوم».
3- ظاهرشدن علائم بلوغ ازنظر فیزیکی و هورمونی در دختران قبل از 8سالگی و در پسران قبل از 9سالگی، بلوغ زودرس نامیده می شود. (www.jahannews.com، مقاله «بلوغ زودرس چیست»).

خاطر مشغول بودن به تماشای تلویزیون یا درگیربودن با رایانه و اینترنت و بازی های رایانه ای، کمتر وقت یم کنند با یکدیگر بنشینند و صحبت کنند در نتیجه منجر به سردشدن روابط بین والدین و فرزندان می شود، به گونه ای که آنان کمتر حوصله یکدیگر را دارند.(1)

5. منزوی شدن

کودکانی که به طور مداوم با این بازی ها درگیرند درونگرا می شوند، در جامعه، منزوی و در برقراری ارتباط اجتماعی با دیگران ناتوان می گردند. روحیه انزواطلبی باعث می شود که کودک از گروه همسالان جدا شود که سرآغازی برای بروز ناهنجاری های دیگر است.

مادری می گوید؛ فرزندم به بازی های رایانه ای معتاد شده است. او هرروز خود را به صفحه تلویزیون می رساند و از دنیای بیرون به کلی بی خبر است، حتی متوجه رفت وآمد میهمانان نمی شود. و همیشه بعد از دست کشیدن از این برنامه با سردرد و کسالت مواجه می شود. (2)

6. خشونت طلبی

مهمترین مشخصه بازی های رایانه ای حالت جنگی

ص: 75

1- iribtv.ir.www.ejtema.ch1، مقاله «تأثیرات منفی اعتیاد به بازی های رایانه ای».
2- www.tebyan.net، مقاله «اثر بازی های رایانه ای بر کودکان و نوجوانان».

اکثر آنهاست و این که فرد باید برای رسیدن به مرحله بعدی بازی با نیروهای به اصطلاح دشمن بجنگد، استمرار چنین بازی هایی کودک را پرخاشگر و ستیزه جو بارمی آورد.

»خشونت« مهمترین محرکه ای است که در طراحی جدیدترین و جذابترین بازی های کامپیوتری به حد افراط از آن استفاده می شود، چهره های معروف هالیوود که در فرهنگ ما انسان های ضدارزش و غیراخلاقی هستند، در این بازی ها به صورت قهرمان های شکست ناپذیر جلوه نمایی می کنند.(1)

مشاهده حوادث خشونت آمیز از تلویزیون (و بازی ها) سطح هیجان کودک را نیز بالا می برد و در نتیجه موجب بروز افکار و احساسات پرخاشگرانه بی اساسی نسبت به اطرافاین خود می شود. تماشای خشونت ممکن است بر باورها و ارزش های کودک هم تأثیر گذارد. برای مثال کودک این باور را پیدا کند که در تعارضات با دیگران، خشونت روش مناسبی برای حل این اختلافات می باشد و به ذهنیتی می رسد که خشونت را در این تعارضات پذیرفتنی دانسته و در تعامل با همسالان خود به پرخاشگری دست

1- www.tebyan.net، مقاله «اثر بازی های رایانه ای بر کودکان و نوجوانان».

می زند. (1)

کارشناسان پلیس فتا معتقدند: [چون] بیشتر بازی های رایانه ای توسط بیگانگان تولید و به سراسر جهان فرستاده می شود، همواره قشر جوان و نوجوان را به سمت خشونت موجود در بازی ها سوق داده که البته این خشونت ها، خون را در دنیای واقعی نیز نشان می دهد. تأثیر این بازی ها تا جایی است که قاتل نروژی که با عمل خیانت آمیز خود دست به قتل عام در این کشور زد، از همین بازی های خشن رایانه ای الگو گرفته بود. (2)

بنا به اعلام رسانه های آمریکایی، جوان (3)بیست ساله ای که بیست وشش نفر را در مدرسه ابتدایی سندی هوک نیوتاون به رگبار بست، غالبا به بازی های رایانه ای خشن می پرداخت.(4)

7. آفت تحصیلی

به دلیل جذابیت بالایی که این بازی ها دارد، بچه ها وقت و انرژی زیادی را صرف بازی با آن می کنند، حتی

ص: 77

1- www.gerdab.ir، مقاله «نگرشی تحلیلی بر تأثیرات متقابل رسانه و پیام2».
2- www.Cyber Police.ir، مقاله «قاتل نروژی از بازی های رایانه ای الگو گرفته بود».
3- آدام لانزا.
4- www.gerdab.ir، مقاله «رابطه بازی های پرخشونت رایانه ای و کشتارهای آمریکا».

بعضی از کودکان صبح، زودتر از وقت معمول بیدار می شوند تا قبل از مدرسه کمی بازی کنند و وقت های تلف شده را هم بدین صورت جبران می کنند.

یکی از والدین می گوید: در سال گذشته پسرم بهترین نمرات را داشته اما از وقتی که برایش رایانه خریده ایم روزی 2 الی 3ساعت وقت خود را صرف بازی می کند و از لحاظ تحصیلی افت پیدا کرده است.(1)

توصیه هایی درباره بازی های رایانه ای

1. اگر در عنوان و عکس های روی بسته بندی بازی موارد خشونت و موضوعات جنسی وجود دارد، می توان انتظار داشت که چنین مواردی در بازی وجود دارد، پس جداً از خرید این گونه بازی ها خودداری کنیم.(2)

2. قبل از خرید بازی برای فرزندتان در صورت امکان آن را به گونه ای تهیه کنید و به طور خصوصی به تماشای آن بپردازید تا بتوانید شخصاً نسبت به خرید آن تصمیم درستی بگیرید. (3)

3. زمان بازی رایانه ای را محدود کنید. (توصیه می شود

1- www.tebyan.net، مقاله «اثر بازی های رایانه ای بر کودکان و نوجوانان».
2- www.ircg.ir، مقاله «نقش نظارتی والدین بر بازی های رایانه ای».
3- همان.

بیش از یک ساعت در روز نباشد). (1)

4. لازم است والدین به همان اندازه که درخصوص (تماشای) تلویزین آگاهی و هشدار می دهند، در مورد بازی های ویدئویی نیز این هشدار را اعمال نمایند. (2)

5. اگر چنانچه قرار است از بازی های کامپیوتری استفاده کنید، بهتر است بازی های تصویری خلاق که کودکان باید به وسیله آنها، معماهایی را حل کنند، بیش از بازی های دیگر مورد توجه قرار دهید.(3)

6. بازی های ایرانی را به فرزندانتان معرفی کرده و آنها را مطابق و متناسب با سن فرزندتان انتخاب کنید و حتماً فرهنگ صحیح استفاده از آن را به آنها گوشزد کنید. (4)

قانون بازی های رایانه ای

دارای صحنه های مستهجن باشد یا اعتقادات اسلام را زیر سؤال ببرد یا شبهات و افکار انحرافی را در ذهن کاربر ایجاد بکند یا.... طبق قانون جرایم رایانه ای، فروش بازی های رایانه ای که دارای محتوای مجرمانه هستند جرم است و مجازات دارد.(5)

1- همان.
2- همان.
3- www.tebyan.net، مقاله »اثر بازی های رایانه ای بر کودکان و نوجوانان«.
4- www.Cyber Police.ir، مقاله »استفاده زیاد از اینترنت باعث افسردگی می شود«.
5- www.internet.ir، فهرست مصادیق محتوای مجرمانه، محتوا مجرمانه مربوط به امور سمعی و بصری و مالکیت معنوی.

س: آیا خرید و فروش بازی های کامپیوتری که دارای صحنه های مبتذل هستند، جایز است؟

ج: جایز نیست، همچنین نگاه کردن به چنین تصاویری حرام و از مصادیق اشاعه فحشاء محسوب می شود و لازم است به طور جدی از انجام آن اجتناب شود. (1)

س: آیا بازی با آلات قمار مانند پاسور و تخته نرد و... از ریق کامپیوتر با خود کامپیوتر جایز است؟

ج: اگر با آلات قمار و شرطبندی »برد و باخت) باشد، حرام است. (2)

س: آیا بازی با آلات قمار مانند پاسور و تخته نرد و... از طریق کامپیوتر با شخص دیگری، جایز است؟

ج: اگر با آلات قمار و شرطبندی (برد و باخت) باشد، حرام است. (3)

1- استفتاء، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللَّه مکارم، 1393/3/10؛ آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه صافی گلپایگانی، آیت اللَّه نوری همدانی، 1393/12/10.

2- استفتاءات، آیت اللَّه بهجت، ج4، ص554، س6444؛ جامع الأحکام، آیت اللَّه صافی گلپایگانی، ج1، ص303، س1043؛ استفتاء، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه مکارم، 1393/12/12.

3- أجوبهالاستفتاءات، آیت اللَّه خامنه ای، ص247، ص1124؛ استفتاءات، آیت اللَّه بهجت، ج4، ص554، س6444؛ جامع الأحکام، آیت اللَّه صافی گلپایگانی، ج1، ص303، س1043؛ استفتاء، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللَّه نوری همدانی، آیت اللَّه مکارم، 1393/12/12.

س: بنده مغازه بازی های رایانه ای دارم. بعضی از افراد با همدیگر بازی می کنند و طبق قرار خودشان فرد بازنده هزینه بازی را پرداخت می نماید، گرفتن این پول برای من اشکال دارد؟ و اگر این پول دارای اشکال است، مبلغی را که طی این مدت با جهل به مسئله دریافت کرده ام و با دیگر درآمدها مخلوط شده است، حکم شرعی آن چگونه است؟

ج: پول گرفتن حرام است (1)و باید به مقداری که یقین دارید به صاحبانش برسانید و اگر آنها را نمی شناسید از طرف آنها در راه خدا صدقه دهید و چنان چه نه مقدار و نه صاحبش معلوم است، با دادن خمس آن اموال پاک می شود. (2)

س: اگر صاحب مغازه بازی های رایانه ای (3)بازی هایی که در آنها به مقدسات مسلمانان (مخصوصاً شیعیان) توهین می شود را در اختیار افراد قرار بدهد، پول دریافتی برای آنها حلال است؟

ج: درآمد به دست آمده حلال نیست.(4)

1- استفتاء آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه مکارم، آیت اللَّه نوری همدانی، 1393/7/1.
2- آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir.
3- گیم نت.
4- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه مکارم، آیت اللَّه نوری همدانی، 1393/9/3.

س: آیا خرید و فروش بازی های رایانه ای که در آنها به مقدسات مسلمانان (مخصوصاً شیعیان) توهین می کنند، جایز است؟

ج: جایز نیست. (1)

س: اگر شخصی علم داشته باشد که در بازی های رایانه ای به مقدسات مسلمانان (مخصوصاً شیعیان) توهین و بی احترامی می شود، آیا جایز است در آن بازی ها شرکت کند؟

ج: بازی کردن جایز نیست(2) و باید از انتشار آن خودداری شده و فوراً ازروی سیستم پاک شوند. به دیگران هم اطلاع رسانی کنید که بازی نکنند و علاوه بر حرام بودن و گناه، تأثیرات نامطلوب و مخربی بر افکار و عقائد و روح انسان دارند. (3)

س: آیا نگهداری بازی های رایانه ای که در آن به مقدسات مسلمانان (مخصوصاً شیعیان) توهین می شود در رایانه یا مغازه جایز است؟

1- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه نوری همدانی، آیت اللّٰه مکارم، 1393/8/26؛ استفتاء، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/9/3.
2- استفتاء، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/8/28.
3- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، 1393/8/28.

ج: جایز نیست و باید آنها را ازبین برد.(1)

س: آیا افرادی که مشغول بازی های رایانه ای که در آن به مقدسات مسلمانان توهین و جسارت می شود را باید نهی از منکر کنیم یا لازم نیست؟

ج: در صورتی که شرایط نهی از منکر وجود داشته باشد واجب است که نهی از منکر انجام شود. (2)

ص: 83

1- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه مکارم، آیت اللَّه نوری همدانی، 1393/9/1. آیت اللَّه سیستانی: »در صورتی که مصلحتی در نگهداری نباشد و احتمال استفاده نامشروع وجود داشته باشد، باید ازبین برود.« (استفتاء، 1393/9/2). آیت اللَّه شبیری زنجانی: »اگر نگهداری مستلزم استفاده حرام یا تأیید منکر نباشد، اشکال ندارد.« (استفتاء، 1393/9/2).
2- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللَّه نوری همدانی، آیت اللَّه مکارم، 1393/9/8.

فصل سوم موسیقی

اشاره

موسیقی از دیرباز تاکنون در بین جوامع بشری مورد توجه بوده است (1)حتی بعضی از افارد به آن عادت کرده و نمی توانند از آن جدا شوند. یکی از استفاده های رایانه و اینترنت، شنیدن با دیدن مجالس موسیقی است که دین اسلام برای آن، احکام و آداب خاصی را بیان کرده است.

در این جا، تعریف فقهی و برخی از ضررهای موسیقی به اختصار ارائه می شود تا خوانندگان محترم با شناخت بهتری با این مسئله برخورد کنند و از آسیب های جدّی آن درامان بمانند.

1- موسیقی برای بسیاری از گروه ها و انجمن ها (مخصوصاً گروه های انحرافی مانند شیطان پرستان و...) جزء ضروری و جداناپذیر حساب می شود و متأسفانه بعضی از افراد فقط به خاطر موسیقی خاص این گروه ها به آن ملحق شده و منحرف می شوند.

تعریف موسیقی حرام

هرنوع خوانندگی و نوازندگی که انسان را از خداوند متعال و معنویات و فضائل اخلاقی دور نموده و به سمت بی بندوباری، بیهودگی و گناه و شهوترانی سوق دهد لهوی (مضل عن سبیل اللّٰه) بوده و حرام می باشد. (1)

نکته مهم: گاه یک »آهنگ« هم خودش غنا و لهو و باطل است و هم محتوای آن، به این ترتیب که اشعار عشقی و فسادانگیز را با آهنگ های مطرب بخوانند، و گاه تنها »آهنگ«، غنا است، به این ترتیب که اشعار پرمحتوی یا آیات قرآن و دعاء و مناجات را به آهنگی بخوانند که مناسب مجالس عیّاشان و فاسدان است، در هر دو صورت حرام می باشد (دقّت کنید). (2)

آسیب های موسیقی

اشاره

در اینجا به بعضی از آثار و آسیب های زیانبار موسیقی اشاره می شود:

الف. غفلت از یاد خدا

موسیقی به سبب جذابیتی که دارد آن چنان انسان را به خود مشغول می کند که او را از یاد خدای متعال، غافل

1- آیت اللّٰه خامنه ای: www.leader.ir؛ استفتاءات، امام خمینی، ج3، ص603؛ ص107؛ تفسیر نمونه، آیت اللّٰه مکارم، ج17، ص23.
2- تفسیر نمونه، ج17، ص23.

و از انجام کارهای مهم بازمی دارد.

ب. تشویق به فساد اخلاقی

بسیاری از افراد تحت تأثیر آهنگ های غناء، راه تقوی و پرهیزکاری را رها کرده، و به شهوات و فساد روی می آورند. مجلس غنا معمولاً مرکز انواع مفاسد است و آن چه به این مفاسد دامن می زند همان غناء است. در بعضی از گزارش هایی که در روزنامه های خارجی آمده می خوانیم که در مجلسی که گروهی از دختران و پسران بودند، آهنگ خاصی از غناء در آنجا اجرا شد آن چنان هیجانی به دختران و پسران دست داد که به یکدیگر حمله ور شدند و فجایع زیادی بارآوردند که قلم از ذکر آن شرم دارد. (1)

امام صادق علیه السلام فرمودند: «غنا روح نفاق را در قلب پرورش می دهد» (2)

«روح نفاق» همان روح آلودگی به فساد و کناره گیری از تقوا و پرهیزکاری است. اگر در روایات آمده است «فرشتگان در خانه ای که غنا در آن است وارد نمی شوند» (3) به خاطر همین آلودگی به فساد است، چرا که فرشتگان پاکند و طالب پاکیند، و از این محیطهای آلوده بیزارند. (4)

ص: 87

1- تفسیر نمونه، ج17، ص25.
2- کافی، ج6، ص434، ح23.
3- همان، ص433، ح15.
4- تفسیر نمونه، ج17، ص25.

ج. آثار زیانبار بر اعصاب

غنا و موسیقی، یکی از عوامل مهم تخدیر(1) اعصاب است. به همین دلیل گاهی

غنا و آهنگ های مخصوصی، چنان افارد را در تشنه فرومی برد، که حالتی شبیه به مستی به آنها دست می دهد، البته گاه به این مرحله نمی رسد اما در عین حال تخدیر خفیف ایجاد می کند. و به همین دلیل بسیاری از مفاسد مواد مخدر در غنا وجود دارد، خواه تخدیر آن خفیف باشد یا شدید.(2)

برای این که بهتر متوجه شویم، موسیقی چه آسیب هایی بر جسم، اعصاب و روان انسان وارد می کند برخی از تأثیرات آن بر موسیقیدانان بزرگ دنیا را ذکر می کنیم که براثر موسیقی، عمر کوتاهی داشتند:

1. »روبرت شومان آلمانی« به سبب اشتغال بیش از اندازه به موسیقی گرفتار بیماری هایی عصبی شد و وضع مزاجی اش مختل شد و پس از مدتی قدرت تکلم را ازدست داد و سرانجام قوه شنوایی او نیز مختل شد و با این وضع فلاکت بار در سن 46سالگی درگذشت. (3)

2. »ماریا لیبران« زن خواننده معروفی که از شنیدن آواز

ص: 88

1- سست کردن، بی حس کردن.
2- تفسیر نمونه، ج17، ص26.
3- www.porseman.org، مقاله »کوتاهی عمر موسیقی دانان بزرگ«، با کمی تغییر.

او شنوندگان بی هوش می شدند در سن 27سالگی هنگام خواندن موسیقی ناگهان بی هوش شد و با سکته قلبی در مقابل چشمان تماشاچیان جان داد.(1)

3. »موریس راول« از دوران کودکی علاقه زیادی به موسیقی داشت در سال (1933م) به اختلالات عصبی گرفتار شد و سرانجام در سال (1937م) با وضع دلخراش از دنیا رفت. (2)

4. »ریشارد واگنر«، »شوپن«، »نیچه«، »شومان«، »یوهان«، »بتهون«، »مندلس«، »باخ« و... جزو آن دسته از موسیقیدانانی هستند که با عمر کوتاه و براثر ابتلا به بیماری های عصبی، روانی و... از دنیا رفته اند. (3)

پزشکان درباره تئثیرات موسیقی بر روح و روان و جسم می گویند: موسیقی باعث خسته شدن اعصاب، خواب شدن پوست،(4) سردردهای عصبی(5)، زیادشدن ضربان قلب طفل در رحم،(6) سکته قلبی (7)و... می شود.(8)

1- www.porseman.org، مقاله «کوتاهی عمر موسیقی دانان بزرگ».
2- همان.
3- همان.
4- دکتر ولف آدلر پروفسور دانشگاه کلمبیا.
5- دکتر آرنولد فریدمانی پزشک بیمارستان نیویورک و رئیس کلنیک سردرد.
6- دکتر ربرت متخصص روانشناسی کودک در انگلیس.
7- دکتر اوریزن اسوت مارون.
8- www.tebyan.net، مقاله »ضرر موسیقی از دید دانشمندان جهان«، با کمی تغییر.

د. یکی از ابزار کار استعمار

استعمارگران جهان همیشه از بیداری مردم، مخصوصاً نسل جوان، وحشت داشته اند، به همین دلیل بخشی از برنامه های گسترده آنها برای ادامه استعمار، فروبردن جامعه ها در غفلت و بی خبری و ناآگاهی و گسترش انواع سرگرمی های ناسالم است. یکی از مهم ترین ابزار استعمار، توسعه غنا و موسیقی است که آنها برای تخدیر افکار مردم بر آن اصرار دارند، و به همین دلیل قسمت عمده وقت رادیوهای جهان را موسیقی تشکیل می دهد و از برنامه های عمده و مسائل ارتباط جمعی همین موضوع است. (1)

سؤالات فقهی

حکم کلی: خواندن و گوش دادن هر چیزی (اعم از شعر، نشر، قرآن، مداحی، اذان، سرود و...) به نحو غنایی (آهنگی که مناسب مجلس لهو و لعب و گناه باشد) حرام است (چه شاد باشد چه غمگین) و (چه در شخص تأثیر بگذارد یا نگذارد).(2)

1- تفسیر نمونه، ج17، ص27.
2- آیت اللّه وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.com؛ جامع المسائل، آیت اللّه فاضل، ج1، ص243، س988؛ استفتاءات، آیت اللّه بهجت، ج1، ص394، س1406؛ أجوبهالاستفتاءات، آیت اللّه خامنه ای، ص247، س1127؛ استفتاء، آیت اللّه سیستانی، آیت اللّه شبیری زنجانی، آیت اللّه مکارم، آیت اللّه نوری همدانی، 1393/3/28.

س: آیا موسیقی هایی که از صدا و سیما پخش می شود جایز است؟

ج: موسیقی مطرب و مناسب با مجلس گناه، حرام است (اگرچه از صدا و سیما پخش شود). (1)

س: اگر برای شخصی هیچ نوع آهنگ و موسیقی ای تحریک کننده نباشد و در او تأثیر منفی نگذارد، آیا گوش دادن او جایز است؟

ج: ملاک حرام بودن موسیقی این است که در غالب افراد تأثیر منفی داشته باشد (خواه این شخص تحریک شود و در او اثر منفی داشته باشد یا نداشته باشد). (2)

س: آیا گوش دادن به موسیقی هایی که برای درمان بعضی از بیماری ها یا آرامش اعصاب می باشد، جایز است؟

ج: اگر احراز شود که نظر پزشک متخصص امین این

1- استفتاءات، امام خمینی، ج3، ص13، س28؛ استفتاءات جدید، آیت اللَّه تبریزی، ج2، ص212، س957؛ استفتاءات، آیت اللَّه بهجت، ج4، ص522، س6322؛ استفتاءات جدید، آیت اللَّه مکارم، ج2، ص232، ص712؛ جامع الأحکام، آیت اللَّه صافی گلپایگانی، ج1، ص297، س1020.
2- استفتاءات جدید، آیت اللَّه مکارم، ج3، ص153، س457؛ جامع المسائل، آیت اللَّه فاضل، ج1، ص245، س996؛ استفتاءات، آیت اللَّه بهجت، ج4، ص523، س6325؛ أجوبهالاستفتاءات، آیت اللَّه خامنه ای، ص248، س1131.

است که بیماری، فقط با استفاده از موسیقی درمان می شود، به کارگیری آن به مقداری که معالجه بیمار اقتضا می کند اشکال ندارد. (1)

ص: 92

1- استفتاءات جدید، آیت اللّه مکارم، ج2، ص232، س714؛ أجوبهالاستفتاءات، آیت اللّه خامنه ای، ص252، س1151؛ جامع الأحکام، آیت اللّه صافی گلپایگانی، ج1، ص293، س1004. آیت اللّه بهجت: این کار جایز نیست (استفتاءات، ج4، ص521، س6316)

فصل چهارم مسائل متفرقه

اشاره

در این قسمت به سؤالتی اشاره می شود که دانستن آنها برای کاربران امور رایانه ای مفید و مورداستفاده می باشد.

فروش رایانه

س: با توجه به این که کامپیوتر هم کاربردهای حلال دارد و هم کاربردهای حرام، سکب و درآمد در زمینه فروش این محصول چه حکمی دارد؟

ج: جایز است.(1)

ص: 93

1- آیت اللّٰه سیستانی: www.sistani.org؛ استفتاءات، آیت اللّٰه بهجت، ج3، ص226، س4086؛ توضیح المسائل، آیت اللّٰه مکارم، ص328، م1762؛ با استفاده از توضیح المسائل، امام خمینی، ص617، م2752.

رایانه و کودکان و نوجوانان

س: آیا در اختیار قراردادن کامپیوتر برای کودکان و نوجوانان در صورتی که احتمال مفسده توسط سایت های غیراخلاقی برود جایز است؟

ج: تا زمانی که یقین نداشته باشید که در راه حرام استفاده می کنند اشکال ندارد (1) ولی اگر یقین داشته باشید به انجام گناه کمک می کنید (2) یا ترس دارید که به فساد کشیده شوند جایز نیست. (3)

بررسی فلش قبل از رایت

س: کسی که می خواهد برای دیگران رایت کند آیا حق دارد قبل از رایت محتویات یک فلش بر روی (دی وی دی) آن را بررسی کند تا از محتویات آن اطمینان پیدا کند تا فیلم یا صوت حرامی نداشته باشد، یا حق ندارد؟

ج: بدون اجازه صاحب آن جایز نیست ولی می تواند سؤال کند تا اگر غیرمجاز است، از رایت خودداری کند. (4)

ص: 94

1- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، 93/6/20.
2- استفتاء، آیت اللّه مکارم، 93/6/20.
3- آیت اللَّه سیستانی: www.sistani.org؛ استفتاء، آیت اللّه شبیری زنجانی، 93/6/20.
4- استفتاء، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللَّه مکارم، 1393/2/27؛ آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه نوری همدانی، آیت اللّه صافی گلپایگانی، 1393/12/24؛ آیت اللَّه شبیری زنجانی، 1393/12/29.

نکته: محتویان فلش از امور خصوصی فرد است و نگاه کردن به آن بدون اجازه حرام است، خدای متعال می فرماید:

«یا أَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا... لا تَجَسَّسُوا...»؛ «ای کسانی که ایمان آوردید... تجسس نکنید...».(1)

علم به حرام بودن محتویات فلش بعد از رایت

س: اگر به شخصی بگویند محتویات این فلش را روی یک (دی وی دی) رایت کند، و این شخص رایت کرد ولی بعداً فهمید محتویات رایت شده، حرام (مانند فیلم های مستهجن) بوده است آیا کار او و درآمد به دست آمده از این طریق اشکال دارد؟

ج: چون نمی دانسته، رایت کردن او اشکال ندارد(2) و درآمد به دست آمده حلال است. (3)

ص: 95

1- سوره حجرات، آیه12.
2- استفتاء، آیت اللّٰه مکارم، 1393/2/28؛ آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/12/16؛ آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/12/18.
3- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه سیستانی، آیت اللّٰه مکارم، 1393/12/23. آیت اللّٰه شبیری زنجانی و آیت اللّٰه صافی گلپایگانی: مالک درآمد به دست آمده نمی شود و باید به صاحبش برگرداند و فقط می تواند هزینه سی دی را بگیرد. (استفتاء، 1393/12/18؛ 1393/12/24). آیت اللّٰه نوری همدانی: درآمد به دست آمده حلال نیست. (استفتاء، 1393/12/23).

میکس فیلم های عروسی

س: آیا میکس فیلم های مجالس زنانه (که غالباً بی حجاب) جایز است؟

ج: اگر هنگام میکس از کارهای حرام مانند (نگاه به تصویر یا فیلم افراد نامحرم، شنیدن موسیقی های حرام و...) درامان باشد و خوف وقوع در حرام هم نداشته باشد، اشکال ندارد. (1)

س: درآمد حاصل از تدوین و میکس و صداگزاری فیلم های عروسی چه حکمی دارد؟

ج: اگر میکس، مربوط به صحنه ها و تصاویر بدون پوشش لازم و موسیقی های مناسب مجلس گناه باشد، درآمد آن حرام است.(2)

خمس نرم افزار

س: نرم افزارهای رایانه ای بعد از نصب تا زمانی که مشکلی پیش نیاید مورد استفاده واقع نمی شوند و اگر CD نرم افزار تا سال خمسی بدون استفاده بماند، آیا به آن خمس تعلق می گیرد؟

ص: 96

1- آیت اللّه سیستان:ی www.sistani.org، استفتاء، آیت اللّه خامنه ای، آیت اللّه مکارم، آیت اللّه شبیری زنجانی، 93/6/22.
2- آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir؛ استفتاء، آیت اللّه خامنه ای، 1393/3/13؛ آیت اللّه سیستانی، 1393/12/28؛ آیت اللّه نوری همدانی، 1393/12/29؛ آیت اللّه شبیری زنجانی، 1394/1/1.

ج: اگر CD در معرض استفاده (1)باشد به آن خمس تعلق نمی گیرد. (2)

1- یعنی هر لحظه ممکن است نیاز به استفاده از آن باشد مانند کتاب برای طلاب و دانشجویان.

2- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللَّه مکارم، 93/6/31. آیت اللَّه نوری همدانی: اگر زائد بر نیاز باشد و سال بر آن بگذرد خمس دارد. (استفتاء، 93/6/31).

بخش سوم: اینترنت در آیینه آداب و احکام

اشاره

ص: 99

فصل اول خانواده و اینترنت

اشاره

این فصل مهمترین قسمت این نوشته را به عهده دارد. سزاوار است فرزندان در همان دوران کودکی و نوجوانی همزمان با والدین با فرهنگ صحیح استفاده از رایانه و اینترنت آشنا شوند.

در این زمان که علم به سرعت نور در حال گسترش است والدین نسبت به گذشته وظیفه سنگین تری را به عهده دارند زیرا امروزه همسان با پیشرفت وسایل، ابزار انحراف و انحطاط نسبت به گذشته به مراتب زیادتر و متنوع تر شده است؛ لذا والدین باید با ابزار رایانه ای آشنا شوند و اطلاعات کافی و لازمی را نسبت به کارکردها و آسیب های آن داشته باشند تا بتوانند فرزندان خود را راهنمایی کنند. اگر پدر و مادر مراقب فرزندان خود نباشند

ص: 101

به راحتی از مسیر کمال به جاده گمراهی و نابودی کشیده می شوند.

والدین باید نسبت به فعالیت های اینترنتی فرزندان خود آگاهی کامل و دقیقی را داشته باشند (البته از تجسس و کنجکاوی های بی مورد اجتناب بورزند). (1)

والدین باید حتماً برای فرزندان خود زمانی را اختصاص دهند تا با همدیگر صحبت کنند و نیازهای روحی و روانی آنها را تأمین کنند. اما اگر چنین نشود، فرزندان وقت خود را با دیگران با اینترنت پرمی کنند که صدالبته جایگزین خوب و مطمئنی نیست.

در دنیای مجازی خوب و بد، زشت و زیبا باهم مخلوط شده است لذا ممکن است با مسائل و موضوعایت برخورد کنند که توان تحلیل آن را ندارند.

روانشناسان معتقدند، دیدن تصاویر مستهجن توسط جوانان و نوجوانان گذشته از آسیب های عاطفی و روانی، خطرات و اسیب های جسمانی ای را برای آنها رغم می زند؛ حتی در بعضی از موارد نوجوانان را ترغیب کرده تا دست به انجام چنین عمل قبیح و زننده ای بزنند. (2)

1- ر.ک:www.Cyber Police.ir، مقاله «هشدار پلیس فتا درباره کنترل والدین بر فرزندان در فضای مجازی، قسمت اول».
2- www.gerdab.ir، مقاله «مستهجن نگاری در اینترنت و تأثیر آن بر جوانان و نوجوانان».

پیشنهادهایی به والدین

در اینجا پیشسنهادهایی را ذکر می کنیم تا والدین با به کارگیری آنها بتوانند فرزندان خود را در برابر آسیب های رایانه و اینترنت حفظ کنند:

1. در روز مقداری از وقت خود را برای گفتگو و ارتباط با فرزندان قرار دهید و نگذارید به خاطر کمبود حضور شما، وقت خود را با اینترنت پرکنند.

2. با استفاده از نرم افزارهای فیلترینگ خانگی (کنترل والدین) بر فعالیت رایانه ای فرزندانتان نظارت داشته باشید.

3. به فرزندان خود بیاموزید به درخواست کاربرانی که نمی شناسند، پاسخ ندهند و تحت هیچ عنوان اطلاعات شخصی و مالی خود را ارسال نکنند.(1)

4. اگر برای فرزندانتان در خانه اینترنت پرسرعت تهیه می کنید، سعی کنید با نظارت خودتان مورد استفاده قرار گیرد.(2)

5. از مهمترین مواردی که جنبه پیشگیرانه دارد، نصب و راه اندازی رایانه در محلی است که قابلیت کنترل فیزیکی و چشمی توسط والدین بر عملکرد فرزندان میسر

ص: 103

1- ر.ک:www.Cyber Police.ir، مقاله «نظارت والدین در استفاده از رایانه، طی اوقات فراغت فرزندان».
2- . www.gerdab.ir، مقاله »آمار بازدید ایرانی ها از صفحات سکسی، فریب و حیله غربی هاست»، 389/7/3.

باشد. (1)

6. به فرزندان خود بیاموزید افراد آن لاین، غریبه هستند و نباید به آنان اعتماد کرد و قرار ملاقات حضوری با آنها نگذارند. (2)

7. اگر از فرزندانتان در محیط مجازی خطابی سرزد از اصل «تغافل»(3)

استفاده کنید و در زمانی مناسب با مهربانی و صمیمیت آن آسیب را برطرف کنید.

8. برای استفاده فرزندتان از رایانه و اینترنت برنامه ریزی، زمانبندی و هدف گذاری داشته باشید.(4)

9. آسیب های اینترنت و بازی های رایانه ای را برای آنها با زبانی نرم و مهربان بیان کنید.

10. حتما در دوره های آموزشی رایانه و اینترنت شرکت کنید.

ص: 104

1- ر.ک:www.Cyber Police.ir، مقاله »نظارت والدین در استفاده از رایانه، طی اوقات فراغت فرزندان».
2- همان.
3- گاهی لازم است انسان در برابر اشتباه و خطاهای دیگران چشم پوشی کند یعنی خود را به ندانستن نشان دهد. اما در موقع خوبی شخص خطاکار را با روش های مناسب و مفید به اشتباه بودن کارش آگاه کند و به او بفهماند از فعل اشتباهش دست بردارد وگرنه با مشکلات جدی ای روبه رو می شود. در همین رابطه علی(علیه السلام) فرمودند: »لَا حِلْمَ كَالتَّغَافُل؛ هیچ بردباری ای مانند تغافل نیست«. (عیون الحکم و المواعظ، لیثی، ص531، ح9658)
4- ر.ک:www.Cyber Police.ir، مقاله «نظارت والدین در استفاده از رایانه، طی اوقات فراغت فرزندان».

س: آیا استفاده از اینترنت برای کودکان جایز است؟

ج: اگر ترس کشیده شدن کودکان به گناه باشد و ترس تأثیر [منفی] در تربیت دینی کودکان وجود داشته باشد، حرام است.(1)

س: آیا خرید اینترنت پرسرعت برای منزل جایز است؟ (در حالی که با اینترنت پرسرعت دسترسی به مطالب و سایت های منحرف و مستهجن راحت تر می شود).

ج: در صورتی که مفسده نداشته باشد و ترس افتادن به حرام نباشد اشکال ندارد. (2)

س: برخی از والدین برای اینکه به فعالیت های اینترنتی فرزندان خود اشراف و آگاهی داشته باشند نرم افزارهایی (3)را برروی رایانه نصب می کنند تا مواظب آنها باشند و در صورت نیاز به آنها تذکرات لازم را بدهند. آیا این کار جایز است؟ از مصادیق تجسسِ حرام محسوب می شود؟

ج: اگر مصالح و امور تربیتی فرزندان مشروط به این

1- با استفاده از سایت آیت اللَّه سیستانی: www.sistani.org، سؤال ها و جواب ها، رایانه.
2- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللَّه مکارم، آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه نوری همدانی، 1393/11/13.
3- فیلترینگ خانگی پاساد، آی نت، کیدلاگر، (www.cyberpolice.ir).

کار باشد اشکال ندارد(1) ولی نباید به واسطه این کار در امور دیگرِ فرزندان تجسس شود. (2)

1- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه سیستانی، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/8/5؛ استفتاء، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/8/7.

2- استفتاء، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/8/7.

فصل دوم روابط زن و مرد در محیط مجازی

اشاره

در محیط مجازی ممکن است افراد با همدیگر ارتباط برقرار کنند. پس باید حد و مرز این ارتباط مخصوصاً روابط بین زن و مرد مشخص شود. لذا مسائل مربوط به انواع ارتباط مانند شنیداری، دیداری و نوشتاری مطرح می شود تا کاربران گرامی با آگاهی لازم بتوانند از اینترنت بهترین بهره را ببرند.

نگاه به نامحرم

اشاره

در جامعه امروزی ارتباطات بین افراد مخصوصاً زن و مرد زیاد شده است، و متأسفانه در بعضی از موارد حریم بین افراد رعایت نمی شود.

در محیط مجازی احتمال آلوده شدن به گناه از طریق

ص: 107

نگاه کردن زیاد است، لذا کاربران باید مراقب بیشتری داشته باشند تا از آسیب های آن دراماں باشند و بتوانند به بهترین صورت از این نعمت الهی استفاده بکنند.

در اینجا به اختصار، برخی از آثار زیانبار نگاه به نامحرم مطرح می شود:

1. راه ورودی قلب

علی(علیه السلام) فرمودند: «الْعَيْنُ بَرِيدُ الْقَلْبِ: نگاه، پیک قلب است»؛ (1)یعنی اگر کاربر محترم به تصاویر زنان نامحرم نگاه کند تصویری از آنها در ذهن و قلبش ایجاد می شود که سبب می شود همیشه به یاد او باشد.

2. بذر شهوت

حضرت عیسی(علیه السلام) به حواریون و اطرافیانش فرمودند: «إِيَّاكُمْ وَ النَّظَرَ إِلَى الْمَحْذُورَاتِ فَإِنَّهَا بَذْرُ الشَّهزواتِ وَ نَبَاتُ الْفِسْق؛ از نگاه کردن به چیزهایی که ممنوع هستند بپرهیزید که همانا بذر شهوات و شاخ وبرگ فسق است» (2)نگاه به نامحرم باعث می شود شهوت انسان تحریک شود و او را به گمراهی بکشاند.

1- عیون الحکم و المواعظ، لیثی، ص38.
2- مصباح الشریعه، ص10.

3. حصرت دائمی

برخی از افراد به وسیله چشم بذر شهوت را در دل خود می کارند، ولی هیچ گاه به آرزوی خود نمی رسند. امام صادق(علیه السلام) فرمودند: «النَظَرُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِیسَ مَسْمُومٌ وَ کَمْ مِنْ نَظْرَهٍ أَوَرَثَتْ حَسْرَهً طَوِیلَهٌ؛ نگاه [حرام] تیری از تیرهای مسموم شیطان است و چه بسا یک نگاه، حصرت دراز مدتی را به دنبال داشته باشد». (1)

4. سلب آسایش

امیرالمؤمنین علی(علیه السلام) فرمودند: «مَنْ أَطْلَقَ نَاظِرَهُ أَتْعَبَ خَاطِرَهُ؛ هرکس چشم و نظرش را رها کند، ذهن و خاطرش به سختی می افتد». (2) یعنی کسی که به نامحرم نگاه کند هیچ گاه آسایش فکری ندارد و پیوسته فکر و ذهنش مشغول آنچه دیده است، می باشد. به گونه ای که نمی تواند از تصور آن تصاویر خود را برهاند.

در قرآن کریم می خوانیم:

«قُلْ لِلْمُؤْمِنینَ یَغُضُّوا مِنْ أَبْصارِهِمْ... ذلِکَ أَزْکی لَهُمْ«؛ »به مردان مؤمن بگو دیدگان [از نگاه حرام] فرو

1- کافی، ج5، ص559.
2- جامع الأخبار، شعیری، ص93.

دارند... این برای آنان پاک تر است». [(1)]

سزاوار است کاربران محترم، چشم خود را از نامحرم بپوشانند چراکه برای خود آنها بهتر است و باعث راحتی قلب[(2)] می شود، به مقاماتی می رسد که کمترکسی به آن می رسد[(3)] و از عبادت، لذتی وصف نشدنی می برد. [(4)]

در فضای مجازی کاربر خواه ناخواه با تصاویر و صحنه هایی روبه رو شده یا ممکن است با افراد نامحرم ارتباط تصویری برقرار کند؛ لذا در این قسمت به اختصار، احکام نگاه کردن در اینترنت را بیان می کنیم تا خوانندگان محترم با این موضوع آشنایی پیدا کنند و خود را از آفات و ضررهای آن حفظ کنند.

تصاویر اینترنتی

س: هنام کار با اینترنت با تصاویر مبتذل یا مستهجن برخورد می کنیم تکلیف چیست؟

ص: 110

1- سوره نور، آیه30.
2- قال علی(علیه السلام): »مَنْ غَضَ طَرْفُهُ أَرَاحَ قَلْبَه« (غررالحکم و دررالکلم، ص663)
3- قَالَ الصَّادِقُ(علیه السلام) »مَا اغْتَنَمَ أَحَدٌ بِمِثْلِ مَا اغْتَنَمَ بِغَضِ الْبَصَرِ لِأَنَّ الْبَصَرَ لَا یُغَضُّ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ تَعَالَی إِلَّا وَ قَدْ سَبَقَ إِلَی قَلْبِهِ مُشَاهَدَهُ الْعَظَمَهِ وَ الْجَلَالِ« (مصباح الشریعه، ص9)
4- قال رسول اللَّه صلی الله وعلیه وآله: »النَّظَرُ إِلَی مَحَاسِنِ النِّسَاءِ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِیس فَمَنْ تَرَکَهُ أَذَاقَهُ اللَّهُ طَعْمَ عِبَادَهِ تَسُرُّه« (مستدرک الوسائل و مستنبطالمسائل، ج14، ص270)

ج: نگاه کردن عمدی و ازروی شهوت جایز نیست. (1)

توجه: فرد مؤمن نباید به سایت هایی که احتمال دارد در آنها با چنین تصاویری برخورد کند وارد شود.

س: آیا نگاه کردن به عکس زن های مبتذل که خودشان راضی هستند دیگران عکس های آنها را ببینند و در صورتی که فرد از خودش مطمن باشد که در حرام نمی افتد اشکال دارد؟

ج: نگاه برای لذت بردن جایز نیست و همچنین اگر برای لذت بردن هم نباشد بنابر احتیاط واجب جایز نیست. (2)

س: آیا نگاه کردن به عکس زنان نامحرم جایز است؟

ج: اگر حجاب خود را کاملاً رعایت کرده است، نگاه کردن بدون قصد لذت و ریبه اشکال ندارد (خواه او را

ص: 111

1- آیت اللَّه سیستانی: www.sistani.org، سؤال ها و جواب ها، تصویر؛ استفتاءات، آیت اللَّه بهجت، ج4، ص213، س5365؛ استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه مکارم، 1394/2/7؛ آیت اللَّه صافی گلپایگانی، آیت اللَّه نوری همدانی، 1394/2/8. آیت اللَّه سیستانی: نگاه بدون شهوت هم بنابر احتیاط واجب جایز نیست. (www.sistani.org، سؤال ها و جواب ها، تصویر)
2- آیت اللَّه سیستانی: www.sistani.org، سؤال ها و جواب ها، تصویر؛ استفتائات، آیت اللَّه بهجت، ج4، ص213، ص5365؛ استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه مکارم، 1394/2/7؛ آیت اللَّه صافی گلپایگانی، آیت اللَّه نوری همدانی، 1394/2/8.

بشناسد یا نشناسد). (1)

س: آیا نگاه کردن به تصاویر زنان در اینترنت که پوشش لازم را ندارند، جایز است؟

ج: اگر او را می شناسد، جایز نیست(2) ولی اگر او را نمی شناسد، بدون قصد لذت و ریبه، اشکال ندارد.(3)

س: آیا نگاه کردن به عکس هایی که دست و ناخن های بلند رنگ آمیزی شده خانم ها را نشان می دهد، جایز است؟

ج: اگر همراه با قصد لذّت و ریبه باشد جایز نیست.(4)

1- منهاج الصالحین، آیت اللّٰه سیستانی، ج3، ص14، م37؛ احکام روابط زن و مرد، ص76.
2- با استفاده از استفتاءات، امام خمینی، ج3، ص263، س23؛ جامع الأحکام، آیت اللّٰه صافی گلپایگانی، ج2، ص173، س1716؛ توضیح المسائل، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، ص526، م2448؛ استفتاءات جدید، آیت اللّٰه شبیری، ج2، ص360، س1492؛ استفتاءات، آیت اللّٰه بهجت، ج4، ص219، س5392؛ توضیح المسائل، آیت اللّٰه سبحانی، ص456، م2083؛ احکام روابط زن و مرد، ص76.
3- با استفاده از استفتاءات، امام خمینی، ج2، ص263، س25؛ احکام بانوان، آیت اللّٰه مکارم، ص190، س702؛ استفتاءات جدید، آیت اللّٰه تبریزی، ج2، ص356، س1588؛ احکام روابط زن و مرد، ص76.
4- جامع الاحکام، آیت اللّٰه صافی گلپایگانی، ج2، ص173، س1718؛ استفتاء آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه سیستانی، آیت اللّٰه نوری همدانی، آیت اللّٰه مکارم، 1393/11/26؛ استفتاء، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/11/27.

1. در صورتی که کسی بترسد با نگاه کردن به عکس شخصی به گناه می اُفتد، نباید به آن عکس نگاه کند.(1)

2. زن ها بدون قصد لذت و ریبه می توانند به عکس مردان نگاه کنند (خواه مرد را بشناسند یا نشناسند، خواه مرد محرم باشد یا نباشد). (2)

3. دیدن عکس ورزشکاران، هنرمندان و شهدا و... برای خانم ها تا زمانی که مفسده ای (3)نداشته باشد اشکال ندارند.(4)

4. آن چیزی که حرام است »نگاه کردن« است نه »نگاه افتادن«، لذا آنچه را که انسان به طور اتفاقی در بازار، اماکن عمومی، محل کار و... می بیند اشکال ندارد ولی باید بلافاصله نظر و نگاه را برگرداند تا حکم »نگاه کردن« پیدا نکند. (5)

5. هرکس که نگاه کردن به او جایز نیست، دیدن او از

1- احکام روابط زن و مرد، ص79؛ با استفاده از توضیح المسائل، آیت اللَّه مکارم، ص401، م2087.
2- احکام روابط زن و مرد، ص82.
3- آیت اللّه بهجت: چون در معرض مفسده داشتن است، اشکال دارد. (استفتاءات، ج3، ص221)
4- احکام روابط زن و مرد، ص82.
5- همان، ص50؛ با استفاده از جامع الأحکام، آیت اللَّه صافی گلپایگانی، ج2، ص170، س1703.

پشت شیشه یا در آینه و یا آب صاف و یا هر چیز دیگری که عکس او را منعکس می کند نیز جایز نیست. (1)

فیلم های اینترنتی

س: آیا نگاه کردن به فیلم های اینترنتی جایز است؟

ج: اگر تحریک کننده شهرت باشد یا دارای صحنه های مبتذل و مستهجن باشد، حرام است. (2)

س: حکم نگاه کردن به فیلم هایی که به صورت مستقیم پخش می شود، چیست؟

ج: طبق نظر برخی از مراجع تقلید حکم نگاه به انسان زنده را دارد.(3) یعنی

مردان نمی توانند به غیر از گردی صورت

1- با استفاده از توضیح المسائل، آیت اللَّه سیستانی، م2454.
2- با استفاده از www.makarem.ir، استفتائات، ازدواج و زناشویی، نگاه، س17؛ www.almazaheri.ir، استفتائات، حجاب و عفاف، نگاه؛ www.sistani.org، سؤال ها و جواب ها، دیدن فیلم؛ استفتاءات، امام خمینی، ج2، ص17، س43؛ استفتاءات جدید، آیت اللَّه تبریزی، ج2، ص359، س1486؛ جامع المسائل، آیت اللَّه فاضل، ج1، ص245، س998؛ استفتاءات، آیت اللَّه بهجت، ج4، ص213، س5365؛ جامع الأحکام، آیت اللَّه صافی، ج2، ص173، س1719؛ أجوبهالاستفتاءات، آیت اللَّه خامنه ای، ص260، س1187.
3- استفتاءات جدید، آیت اللَّه تبریزی، ج2، ص352، س1453. آیت اللَّه خامنه ای: بنابر احتیاط واجب نباید به تصویر زن نامحرم که به طور مستقیم از تلویزیون پخش می شود، نگاه کرد. (أجوبهالاستفتاءات، ص259، س1182) آیت اللَّه مکارم، آیت اللَّه شبیری زنجانی: »پخش مستقیم و غیرمستقیم احکام عکس را دارد«. (کتاب النکاح، آیت اللَّه مکارم، ج1، ص41، »مسئله مستحدثه« تصاویر تلویزیونی؛ استفتاء، آیت اللَّه شبیری زنجانی، 1393/11/10).

و انگشتان دست تا مچ زنان نگاه کنند (البته بدون قصد و ریبه) و زنان هم فقط به جاهایی که مردان معمولا نمی پوشند می توانند بدون قصد لذت و ریبه، نگاه کنند.(1)

س: حکم نگاه کردن به فیلم هایی که به صورت غیرمستقیم پخش می شود، چیست؟

ج: طبق نظر برخی از مراجع تقلید حکم نگاه به عکس را دارد. (2)

س: آیا نگاه کردن به فیلم زنان از طریق اینترنت به صورت مستقیم جایز است؟

ج: نباید به تصویر زن نامحرم که به طور مستقیم پخش می شود، نگاه کرد. (3)

1- توضیح المسائل، امام خمینی، ص510، م2309؛ توضیح المسائل، آیت اللّٰه مکارم، ص401، م2080؛ جامع الاحکام، آیت اللّٰه صافی گلپایگانی، ج2، ص172، س1713.
2- با استفاده از أجوبهالاستفتاءات، آیت اللّٰه خامنه ای، ص259، س1182؛ استفتاءات جدید، آیت اللّٰه تبریزی، ج2، ص352، س1182؛ استفتاءات جدید، آیت اللّٰه تبریزی، ج2، ص352، س1453؛ استفتاء، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/11/10. آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه شبیری زنجانی: »بخش مستقیم و غیرمستقیم، احکام عکس را دارد«. (کتاب النکاح، آیت اللّٰه مکارم، ج1، ص41، »مسئله مستحدثه« تصاویر تلوزیونی؛ استفتاء، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/11/10).
3- استفتاءات جدید، آیت اللّٰه تبریزی، ج2، ص352، س1453؛ استفتاء، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/11/10. آیت اللّٰه خامنه ای: بنابر احتیاط واجب نباید به تصویر زن نامحرم که به طور مستقیم از تلویزیون پخش می شود، نگاه کرد. (أجوبهالاستفتاءات، ص259، س1182) آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه شبیری زنجانی: »پخش مستقیم و غیرمستقیم، احکام عکس را دارد«. (کتاب النکاح، آیت اللّٰه مکارم، ج1، ص41، »مسئله مستحدثه« تصاویر تلوزیونی؛ استفتاء، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/11/10).

س: آیا نگاه کردن به فیلم زنان از طریق اینترنت به صورت غیرمستقیم جایز است؟

ج: اگر ریبه و خوف افتادن به گناه نباشد، نگاه کردن اشکال ندارد. (1)

س: آیا زنان می توانند به فیلم مردان نامحرم نگاه کنند؟

ج: اگر با قصد لذت باشد یا او را بشناسد، جایز نیست. (2)

س: آیا نگاه کردن به فیلم های مبتذل اینترنتی جایز است؟

ج: حرام است. (3)

ص: 116

1- با استفاده از أجوبهالاستفتاءات، آیت اللّٰه خامنه ای، ص259، س1182؛ استفتاءات جدید، آیت اللّٰه تبریزی، ج2، ص352، س1453. آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه شبیری زنجانی: »پخش مستقیم و غیرمستقیم، احکام عکس را دارد«. (کتاب النکاح، آیت اللّٰه مکارم، ج1، ص41، »مسئله مستحدثه« تصاویر تلوزیونی؛ استفتاء، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/11/10).
2- استفتاءات جدید، آیت اللّٰه تبریزی، ج2، ص355، س1466.
3- با استفتاده از www.sistani.org، سؤال ها و جواب ها، تلویزیون؛ أجوبهالاستفتاءات، آیت اللّٰه خامنه ای، ص259، س1182؛ استفتاءات جدید، آیت اللّٰه تبریزی. ج2، ص352، س1453؛ استفتاءات، آیت اللّٰه بهجت، ج4، ص213، س5368.

یکی از ابزاری که در اینترنت کاربرد فراوانی دارد، ابزار «گفتگوهای اینترنتی»(1) می باشد. این وسائل سهم بسزایی در جذب مخاطب به سمت اینترنت دارد. این ابزار علاوه بر کاربردهای مثبت، ممکن است با عدم آگاهی به ضرر تبدیل شود و امنیت و آبروی برخی از کاربران را به خطر بیندازد که ما در این قسمت از کتاب به دنبال بیان این گونه آسیب ها هستیم. (2)

برخی از نرم افزارهای گفتگوی اینترنتی، ممکن است ابزار جاسوسی دشمنان باشند، پس باید با اطلاعات کامل از این وسائل استفاده کرد. (3)

بعض از اوقات به خاطر ناآگاهی یا مسائل عاطفی،

1- chat: در اینترنت با ارسال پیام هایی در اتاق چت، گفتگو شود. (www.merriam-webster.com)
2- ر.ک:مجله پیام، مصطفی امیری، پاییز1387، ش91.
3- «مهدی بهروزی« قائم مقام »مرکز آپا« دانشگاه صنعتی اصفهان: کاربران نرم افزار تانگو در معرض تهیدد جاسوسی و سرقت از همه اطلاعات خود قرار دارند. بررسی ها نشان می دهد که همه اطلاعات و فایل های تولیدشده در سیستم عاملی که نرم افزار تانگو روی آن نصب شده باشد به سرورهای ناشناخته ای ارسال می شود؛ این اطلاعات شامل تماس ها، پیامک ها، تصاویر و موقعیت جغرافیایی کاربر است. به دلیل اینکه اطلاعات کاربران از طریق این نرم افزار و با حجم بالا به سرورهای ناشناخته ای ارسال می شود، حجم اینترنت مصرف شده ناگهان افزایش می یابد. (www.gerdab.ir، مقاله »خطر جاسوسی از کاربران تانگو»).

کاربران مورد سوءاستفاده قرار می گیرند؛ مثلاً هنگام چت کردن، از آنها فیلمبرداری می شود یا صدای (1) آنها ضبط می شود که مورد تهیدد یا اخاذی قرار می گیرند.

سؤالات فقهی

س: آیا چت کردن با جنس مخالف اشکال دارد؟

ج: اگر ترس آلوده شدن به گناه نباشد، اشکال ندارد. (2)

س: با دختری نامزد هستم (3) خانواده ها هم در جریان هستند آیا می شود برای هم از طریق اینترنت پیام یا ایمیل بفرستیم؟ روابط ما تا چه حدّی شرعی است؟

ج: باید از بیان مطالبی که محرّک شهوت و یا مناسب زن و شوهر شرعی باشد، اجتناب کنید. (4)

س: چت کردن با زنان غیرمسلمان و انجام صحبت های تحریک آمیز با ایشان چه حکمی دارد؟

ج: حرام است. (5) س: حکم چت کردن با شخصی که از جنسیت او بی

1- هنگامی که درباره مسائل عاطفی، عاشاقنه و خصوصی صحبت می کنند.
2- آیت اللَّه سیستانی: www.sistani.org، سؤال ها و جواب ها، اینترنت؛ آیت اللَّه نوری همدانی: www.noorihamedani.com؛ استفتائات منتخب، ش10341؛ استفتاءات، آیت اللَّه بهجت، ج4، ص197، س5302؛ با استفاده از استفتاءات جدید، آیت اللَّه مکارم، ج3، ص256، س683.
3- ازدواج دائم و موقت هم به هیچ وجه فعلاً ممکن نیست.
4- آیت اللَّه خامنه ای: www.leader.ir. {
5- آیت اللَّه سیستانی: www.sistani.org.

اطلاع هستیم چیست؟

ج: اگر خوف وقوع در حرام باشد جایز نیست. (1)

س: گفتگوهای اینترنتی بین زنان و مردان یا دختران و پسران نامحرم برای آشنانمودن طرف مقابل با اسلام و قرآن یا برای رفع شبهات(2) باشد چه حکمی دارد؟

ج: اگر ترس وقوع در حرام نباشد جائز است. (3)

س: من به دخترم اجازه می دهم از طریق اینترنت با پسری چت بکند. البته اطمینان دارم خطری برایش وجود ندارد، آیا این کار جایز است؟

ج: جایز نیست ممکن است فعلاً خطری نداشته باشد ولی تجربه نشان داده که خالی از گناه نیست. (4)

آیت اللّه سیستانی در کلامی حکیمانه و دلسوزانه فرمودند: ارتباط زن و مرد نامحرم از راه ارسال پیام های نوشتاری و یا گفتاری جایز نیست مگر به همان مقدار که به طور مستقیم جایز است. و شایسته نیست زن و فرزندان طوری رفتار کنند که شک و شبهه شوهر و والدین

1- همان.
2- البته باید توجه داشته باشیم که گاهی قصد و هدف کاربر اینترنت واقعاً خیر و برای گسترش اسلام می باشد ولی ممکن است در این ارتباطها، به آلودگی ها و گناهانی ولو به صورت تدریجی در آینده مبتلا شویم.
3- آیت اللّه سیستانی: www.sistani.org؛ آیت اللّه نوری همدانی: www.noorihamdani.com. }
4- آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir.

را برانگیزد بلکه در بعضسی از موارد این کار حرام است مانند این که رفتار زن به طوری شبهه انگیز باشد که از نظر عقلاً با رعایت حقوق شوهر منافات داشته باشد یا رفتار فرزند موجب اذیت [و آزار] پدر و یا مادر باشد. و اگر برای جلوگیری و برطرف کردن این مشکل، لازم باشد والدین یا شوهر از محتوای پیام های ارسالی و دریافتی آگاهی پیدا کنند در صورتی که محذور و [مفسده ای] درپی نداشته باشد اشکال ندارد بلکه باید انجام شود. به طور کلی باید توجه داشت که شوهر و پدر در مقابل همسر و فرزند مسئولیت شرعی دارند، خداوند می فرماید:

«یا أَیُّهَا الّذِینَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَکُمْ وَ أَهْلیکُمْ ناراً وَ قُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجارَةُ عَلَیْها مَلائِکَةٌ غِلاظٌ شِدادٌ لا یَعْصُونَ اللَّهَ ما أَمَرَهُمْ وَ یَفْعَلُونَ ما یُؤْمَرُون»؛ ای کسانی که ایمان آورده اید خود و خانواده خود را از آتشی که سوخت آن مردم و سنگ ها هستند حفظ کنید، فرشتگانی درشت گفتار و سخت گیر بر آن آتش موکلند هرچه خدا بگوید نافرمانی نمی کنند و همان می کنند که به آن مأمور شده اند». (1)

بنابراین زن و فرزند باید شوهر و پدر را در انجام این وظیفه کمک کنند و [الّا] بر والدین و شوهر لازم است که به وظیفه امر به معروف و نهی از منکر طبق ضوابط آن عمل

1- سوره تحریم، آیه6.

نمایند. (1)

شبکه های اجتماعی

شبکه های اجتماعی (2)

در دنیای امروز شکل روابط افراد با یکدیگر با گذشته فرق می کند و کم کم به این سمت می روند که روابط مستقیم و حضوری به فراموشی سپرده می شود و به جای آن روابط غیر مستقیم مانند چت و تلفن و... جایگزین شود.

یکی از روش هایی که در آن افراد با همدیگر ارتباط برقرار می کنند و در آن به تبادل نظر می پردازند. شبکه های اجتماعی است که روزبه روز در حال گسترش می باشد. (3)

شبکه های اجتماعی مانند بقیه ابزار اینترنتی دارای فوائدی (4)است که هیچ کس نمی تواند آنها را انکار کند ولی در این قسمت قصد داریم کاربران محترم را با آسیب ها

1- آیت اللّه سیستانی: www.sistani.org.
2- ان شاءاللّه نگارنده قصد دارد، به صورت تفصیلی درباره این موضوع کتابی را به رشته نگارش دربیاورد.
3- براساس گزارشات، تعداد کاربران فیس بوک، حدوداً یک ملیارد و سیصدمیلیون نفر است. (www.gerdab.ir، مقاله »فیس بوک 4میلیارد عضو دارد !«، 1393/8/27). کاربران واتس آپ، حدوداً پانصدمیلیون نفر می باشد. (www.isna.ir، مقاله »افزایش تعداد کاربران واتس آپ پس از ادغام در فیس بوک«، 1393/2/5).
4- کاربران معمولاً با فواید ابزار رایانه ای آشنایی دارند؛ لذا نگارنده بیشتر به آسیب ها و ضررها پرداخته است.

و خطراتی که آنها را تهدید می کند آشنا کرده و گوشزد کنیم برای استفاده از اینترنت مخصوصاً شبکه های اجتماعی باید اطلاعات و آگاهی های لازم را داشته باشد والا با خطراتی مانند سرقت اطلاعات، نشر تصاویر خصوصی آنها به صورت گسترده در فضای مجازی، اخاذی و... مواجه می شوند.

محققان مرکز تحقیقات فناوری جورجیا در آمریکا 30شبکه اجتماعی را بررسی کرده اند. این محققان با بررسی بیش از 100هزار کلمه از متن های حقوقی پیچیده قوانین در شبکه های اجتماعی آنها را به زبان انگلیسی امتیازبندی کردند. این امتیازبندی به این صورت بود که امتیاز کمتر نشان دهنده سخت تر و نامفهوم تربودن متن قوانین است. دریافت متن قوانین کمتر از 30 نشان دهنده این است که برای فهم کامل و بهترین درک ممکن، نیازمند به یک فرد با دانشی معادل فارغ التحصیلی از دانشگاه است. هم چنین امتیاز صد نیز برای سن 11سال نیز قابل فهم است. این تحقیق نشان دهنده این است که تمامی 30 شبکه اجتماعی مورد بررسی امتیاز کمتر از 30 را دریافت کردند.

براساس این تحقیق، قوانین ارایه شده در شبکه های اجتماعی در برخی

مواقع کاملاً منطقی است اما در برخی مواقع این قوانین مملو از اصطلاحات پیچیده یا فنی یا سردرگم است که فهم آن بسیار سخت و یا حتی ناممکن خواهد شد. شبکه اجتماعی »گوگل پلاس« با کسب امتیاز 11/5 در بین دیگر شبکه های اجتماعی، سخت ترین و غیرقابل فهم ترین شیوه را برای بیان قوانین خود انتخاب کرده ست. فیس بوک، لینکداین، هریک به ترتیب امتیازهایی (12ù9دهم)، (15وسه دهم) را کسب کرده اند. (1)

آسیب های فیس بوک

اشاره

شاید بتوان ادعا کرد »فیس بوک« یکی از تأثیرگذارترین و پرمخاطب ترین شبکه های اجماعی است که در ایران هم مخاطبان خاص خودش را دارد؛ لذا بعضی از آسیب ها و مفسده هایی که در این شبکه اجتماعی وجود دارد را به اختصار بیان می کنیم:

1. دارای محتوای غیرمجاز و انحرافی

باراک اوباما در یک برنامه تلویزیونی درخصوص استفاده فرزندانش از فیس بوک گفت: »دختر بزرگش که 15سال دادر دسترسی محدودی به فیس بوک دارد و

1- www.gerdab.ir، مقاله «درز اطلاعات کاربران شبکه های اجتماعی به دلیل ناآگاهی از قوانین عضویت».

دختر کوچکترش که 12سال بیشتر ندارد به اندازه کافی بزرگ نشده که بتواند از فیس بوک استفاده کند».

میشل اوباما (1) فیس بوک برای جوانان ندارم، به ویژه برای [دخترانم] زیرا آنها در معرض دید عموم هستند. برخی از [مطالب این شبکه] چرندیاتی هستند که آنها نباید [آن را] ببینند و بخشی از آن باشند، بنابراین ما تلاش می کنیم تا آنها را در مقابل اظهارنظر بیش از اندازه عموم، محافظت کنیم.(2) به گزارش فارس نیوز به نقل از روزنامه صهیونیستی بدیعوت آحارانوت، مدیر دبیرستان دخترانه »بیس ریوکا« با بی شرمانه خواندن عضویت در فیس بوک، دانش آموزان خود را مجوربه ترک این شبکه اجتماعی کرده و هریک را به مبلغ 100دلار جریمه کرد. این تصمیم پس از آن گرفته شد که مسئولین مدرسه متوجه شدند دانش آموزان این مدرسه از طریق این سایت باهم گفت وگوهای غیراخلاقی دارند. (3)

توجه: از خواننده محترم این سؤال را می پرسم: «چرا

ص: 124

1- همسر رئیس جمهور آمریکا.
2- www.farsnews.com؛ www.yjc.ir. {
3- www.farsnews.com؛ مقاله «فیس بوک در یک مدرسه دخترانه اسرائیلی ممنوع شد».

طراحان و حامیان اصلی فیس بوک، دختران و دانش آموزان خود را از عضویت در این شبکه منع می کنند؟ آیا جز این است که فیس بوک داریا مطالب انحرافی و ویران کننده ای است که مخاطب را به گمراهی می کشاند»؟

2. یکی از عوامل طلاق

به نقل از پایگاه خبری ورلد نیوز، یک وکیل (1) آمریکایی گفته بود: »در بیش از 90درصد موارد منجر به طلاق، فیس بوک و دیگر رسانه های اجتماعی عامل اصلی اختلاف میان زوجین هستند«. وی در ادامه سخنان خود تصریح می کند: »موارد بسیاری را می توان یافت که افراد به دلیل یافتن عکسی از همسرشان در فیس بوک به طلاق دادن آنها راضی می شوند».(2)

در یک نظر سنجی که اخیرا ازسوی اتحادیه وکلای آمریکا انجام شده، مشخص شده است که عامل اصلی یک پنجم طلاق ها در آمریکا فیس بوک است. علاوه بر این 80درصد طلاق ها نیز به دلیل استفاده افراد از رسانه ها یاجتماعی به منظور برقراری ارتباط میان زوجین صورت می گیرد و این در حالی است که

1- کارین کنستانتین.
2- www.gerdab.ir، مقاله »عضو فیس بوک باشید، طلاق بگیرید«، با کمی تغییر.

این میزان در حال افزایش است. (1)

کارشناسان پلیس فتا(2) معتقدند، »فیس بوک« عامل یک سوم طلاق ها در ایران شناخته می شود.(3)

3. قماربازی اعضاء

کارشناسان پلیس فتا هشدار می دهند که بازی های فیس بوک، خطر اعتیاد کودکان به قماربازی را به همراه دارد. در حال حاضر، بازی های شرطبندی زیادی برروی فیس بوک وجود دارد. متخصصان اعتیاد هشدار می دهند که این بازی ها کودکان را ترغیب می کند که تصور کنند قمارسازی، تفریح بدون ضرر می باشد. هرچند که بازی های شرطبندی رایگان می باشد، اما کاربران تشویق می شوند که برای ادامه یا افزایش جوایز، پول خرج کنند. (4)

4. سرقت اطلاعات کاربران

پایگاه تحلیلی »پک آلرت« در گزارشی عنوان کرد: یکی از مأموران ارشد سرویس امنیت فدرال روسیه (اف اس بی) در نشستی غیررسمی با خبرنگاران در کرملین، شبکه اجتماعی فیس بوک آمریکا را خطرناک ترین سلاح جهان در جنگ اطلاعاتی توصیف کرده است. وی

1- www.gerdab.ir، مقاله «عضو فیس بوک باشید، طلاق بگیرید».
2- سرهنگ یلی رئیس پلیس فتا خراسان شمالی.
3- www.yhe.ir، مقاله «فیس بوک تنفرآمیزترین ابزار جاسوسی دنیا».
4- www.Cyber Police.ir، مقاله «فیس بوک کودکان را قمارباز می کند».

می گوید: »اگر توانایی های فیس بوک محدود نشود، تمام مردم جهان آزادی های خود را کاملاً ازدست خواهند داد. شایان ذکر است که این مامور ارشد »اف اس بی« پیش تر نیز از مقامات رسویه خواسته بود که استفاده از اسکایپ، جی میل و هات میل را به عنوان مهم ترین تهدیدات امنیت ملی ممنوع کنند. (1)

کارشناسان پلیس فتا معتقدند، فیس بوک تنفرآمیزترین ابزار جاسوسی دنیا است. (2)

سؤالات فقهی

س: آیا عضویت در شبکه اجتماعی مانند فیس بوک، توییتر جایز است؟

ج: اگر عضویت در این شبکه ها مفسده داشته (3)یا ترس افتادن به گناه وجود داشته باشد(4) یا موجب تقویت دشمنان اسلام شود جایز نیست وگرنه اشکال ندارد. (5)

س: برخی از افراد عکس های شخصی خود را که با

1- www.farsnews.com، مقاله »فیس بوک؛ خطرناک ترین سلاح جنگ اطلاعاتی آمریکا».
2- www.yjc.ir، مقاله «فیس بوک تنفرآمیزترین ابزار جاسوسی دنیا».
3- مانند ترویج فساد و عریان گری، نشر اکاذیب و مطالب باطل.
4- هرچند به صورت تدریجی باعث انجام گناه شود. (استفتاء، آیت اللّٰه سیستانی، 93/6/5).
5- آیت اللّٰه صافی گلپایگانی: www.saafi.net؛ استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه سیستانی، آیت اللّٰه مکارم، 93/6/5.

پوشش کامل گرفته شده است در شبکه های اجتماعی قرار دهند. آیا این کار جایز است؟

ج: اگر با پوشش مناسب و کامل باشد و مفسده ای نداشته باشد اشکال ندارد.(1)

س: آیا قراردادن عکس های خصوصی که دارای پوشش لازم نیستند (خواه توسط خود شخص باشد یا دیگری) در شبکه های اجتماعی جایز است؟

ج: جایز نیست. (2)

س: اگر کسی تصاویر خصوصی افراد که با پوشش لازم گرفته شده است را در شبکه های اجتماعی قرار دهد اشکال دارد؟

ج: اگر بدون اجازه باشد و باعث ریختن آبروی شخص شود یا مفسده داشته باشد، حرام است. (3)

آیت اللّٰه مکارم شیرازی در کلامی پدرانه و دلسوزانه درباره علت حرمت عضویت در فیس بوک فرمودند: عزیزان من! دلیل [حرمت] همان نشر گسترده فساد و انواع گناهان از این طریق می باشد. زیرا فیس بوک مانند شهر

1- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه نوری همدانی، آیت اللّٰه مکارم، 1393/11/7؛ آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/11/20.
2- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه نوری همدانی، آیت اللّٰه مکارم، 1393/11/7؛ آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/11/20.
3- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/11/19.

بی درودروازه ای است که همه کس از دانشمندان و افراد نخبه گرفته تا دزدان و شیّادان و کلاهبرداران و کسانی که به انواع فساد آلوده اند؛ هرکدام در این شهر مغازه ای دارند و در این مغازه ها گاه وسائل ضروری زندگی و در بسیاری از موارد ابزار گناه و مفاسد و انحراف های اخلاقی فراگیر و ایجاد اختلاف در میان ملّت ها با برچسب های زیبا و پوشش های فریبنده در اختیار همگان قرار می گیرد. حال اگر ورود در این شهر برای همه (از جوانان کم سن وسال گرفته تا بزرگ سالان ناآگاه) ممکن شود آیا هیچ فرد آگاهی می تواند ورود به چنین شهری را برای همه آزاد بگذارد؟ حتی جاسوسان و مفسدان فی الارض می توانند در این شهر بی دروپیکر مبادله اطلاعات کنند و با رموز و اشاراتی بذر توطئه بپاشند.

ما می گوییم باید بر مطبوعات و رسانه ها به طور عام نظارتی باشد تا افراد فاسد و مفسد نتوانند از این طریق جامعه را آلوده کنند. با این حال چگونه فیس بوک باید از هر قید و شرطی آزاد باشد، آیا آزادی بی قید و شرط در دنیا داریم؟ پاره ای از محدودیّت های غربی به هیچ وجه مشکلی را حل نمی کند. آری اگر ورود در این شهر مخصوص افراد دانشمند و فرهیخته که خوب و بد را کاملاً می شناسند و سِره از ناسِره را تشخیص می دهند آن هم

ص: 129

برای تحقیقات اجتماعی [، علمی و...] آزاد بود، مانعی نداشت؛ درست مانند کتب گمراه کننده که [طبق نظر] فقها مطالعه آن برای عموم حرام است ولی برای محققان مذهبی آزاد شمرده می شود.(1)

همسریابی

یکی دیگر از موضوعاتی که در فضای مجازی در حال گسترش است، همسریابی اینترنتی است، مسئولین محترم باید برای مدیریت آن فکری بکنند وگرنه افرادی سودجو با استفاده از این فرصت طلایی که جوانان به دنبال شریک زندگی هستند، سایت های غیرقانونی را ایجاد و از این افراد سوءاستفاده می کنند و آثار شومی را برجای می گذارد.

برخی از کارشناسان مذهبی و ازدواج(2) می گویند:

»یکی از دستورات اکید اسلام در رابطه با بحث ازدواج و تشکیل خانواده است. همان طوری که بسیاری از مبانی مقدس دچار آسیب ها می شوند، بحث مهم ازدواج هم از آسیب ها و آفت ها بی نصیب نمانده است. امروز در کنار هر بحث مقدسی، بدل هایی در جامعه به وجود می آید، مثل این که در بحث مهدویت، کسی ادعای

1- آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir، با کمی تغییر.
2- علی مختارآبادی.

مهدویت می کند. در بحث ازدواج نیز متأسفانه با توجه به رسانه های موجود و اینترنت و سایت های همسریابی، این اتفاق افتاده است. اسلام با توجه به این که ازدواج بحثی مهم برای انسان محسوب می شود که تا آخر عمر با آن سروکار دارد، فرمولی را معرفی می کند و آن آشنایی دختر و پسر از طریق خانواده ها است. ازدواج حق جوان ها است، اما تاریخ و تجربه نشان داده، این راهی که اخیراً برخی جوان ها از طریق اینترنت و سایت های همسریابی پیش گرفته اند، [غالباً] به ازدواج صحیح منتهی نمی شود». (1)

جوانان عزیز بهتر است برای انتخاب همسر و شریک زندگی خویش از کانال خانواده اقدام بکنند و از مشورت با مشاوران دلسوز مذهبی کمال استفاده را ببرند تا با یاری خدای متعال زندگی سالم و سرتاسر معنوی را شروع کنند.

آسیب های همسریابی اینترنتی

برای آگاهی بیشتر کاربران محترم با موضوع ازدواج های اینترنتی، برخی از آسیب های این گونه از ازدواج ها و سایت های همسریابی که کارشناسان مطرح کرده اند را ذکر می کنیم:

1. ازدواج هایی که زمینه آن از دوستی خیابانی یا آشنایی از طریق چت و اینترنت باشد همان طور که خیلی

1- www.gerdab.ir، مقاله «گزارشی از سایت های همسریابی».

راحت شکل می گیرد، خیلی زود هم ازهم می پاشد زیرا خود آنها که پیش از ازدواج مرتکب حرام شده اند، پس از ازدواج به یکدیگر مشکوک می شوند که شاید همسرشان با اشخاص دیگر رابطه نامشروع داشته باشد، لذا چیزی که اساس و پایه اش از حرام باشد مداومت و برکت ندارد.(1)

2. در حقیقت امکان فریب افراد در فضاهای مجازی و اتاق های گفت وگو بیش از زمانی است که افراد رودرروی هم قرار گرفته و در مورد اطلاعات شخصی خود سخن می گویند. (2)

3. محیطهای مجازی و اینترنتی به گونه ای است که به راحتی می توان از احساسات دروغین سخن گفت، اما امکان آنالیز رفتارهای احساسی وجود ندارد و در نتیجه این نوع رفتار را می توان در دنیای مجازی پنهان کرد. (3)

4. با توجه به اینکه مدیران سایت ها به تمامی اطلاعات واردشده توسط کاربر (نام و نام خانوادگی، کد ملی، آدرس، شماره تماس و...) دسترسی دارند. می توانند از کاربران سوءاستفاده نمایند. این سایت ها می توانند اطلاعات وارده را در اختیار افراد غیرمجاز قرار دهند.(4)

1- www.gerdab.ir، مقاله «دیوار سست ازدواج های اینترنتی».
2- همان.
3- همان.
4- www.Cyber Police.ir، مقاله «ازدواج های اینترنتی و سایت های همسریابی»

5. در این سایت ها اعضاء می توانند با جلب اعتماد سایرین اقدام به سوءاستفاده از تصاویر و اطلاعات خصوصی و اخاذی(1) از آنها نمایند. (2)

6. باتوجه به اینکه برای عضویت ویژه در این سایت ها نیاز به واریز پول به حساب مدیران سایت ها می باشد در بیشتر مواقع مدیران به تعهدات خود در قبال کاربران عمل نکرده و پول واریزشده آنان را به سرقت می برند. (3)

قوانین سایت های همسریابی

براساس قانون، فعالیت پایگاه های اینترنتی همسریابی فاقد مجوز از وزارت ورزش و جوانان ممنوع [و جرم] است.(4)

سؤالات فقهی

س: نظر شما در مورد همسریابی اینترنتی چیست؟

ج: تا آنجا که اطلاع داریم تاکنون افراد یا گروه های متعددی اقدام به این کار کرده اند، بعضی موفق بوده اند و بعضی با مشکلات مواجه شده اند، ولی به هرحال اگر این

1- «cyberextortion»
2- www.Cyber Police.ir، مقاله «ازدواج های اینترنتی و سایت های همسریابی».
3- همان.
4- www.internet.ir، 1393/10/13

کار زیرنظر افارد مطمئن و با رعایت تمام شؤونات اسلامی، و اخذ مجوز از مقامات ذی صلاح صورت یگرد کار خوبی است و ممکن است جلوی بسیاری از مشکلات ازدواج ها را بگیرد اما با توجه به ظرافت و حساسیت های مسأله، نیاز به برنامه ریزی دقیق دارد. (1)

س: برخی از افراد، اطلاعات دروغی را از خود در سایت های همسریابی قرار می دهند که سبب فریب خوردن دیگران می شود، این کار حکمش چیست؟

ج: حرام است (2)و اگر یکی از دو طرف فریب خورده باشد می تواند، عقد ازدواج را فسخ کند.(3)

س: برخی از خانم ها برای به دست آوردن شوهر، تصاویر خود را که با پوشش نامناسب گرفته شده است را در سایت های همسریابی قرار می دهند. آیا این کار اشکال دارد؟

ج: جایز نیست. (4)

ص: 134

1- آیت اللَّه مکارم: www.makarem.ir. {

2- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه نوری همدانی، آیت اللَّه مکارم، 1393/11/27.

3- استفتاء، آیت اللَّه مکارم، 1393/11/27.

4- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه نوری همدانی، آیت اللَّه مکارم، 1393/11/7؛ آیت اللَّه شبیری زنجانی، 1393/11/20.

فصل سوم جرائم رایانه ای

اشاره

یکی از مهمترین مسائل در حوزه امور رایانه ای، مسئله «جرایم رایانه ای»(1)

است که شاید شایع ترین معضل رایانه و اینترنت به شمار می رود.

تعریف جرایم رایانه ای

به جرم هایی که به وسیله ابزار الکترونیکی و مخابراتی در حوزه امور رایانه ای اتفاق می افتد و به افراد حقیقی یا حقوقی ضرر می رساند، جرائم رایانه ای اطلاق می شود.(2)

1- ر.ک:قانون جرائم رایانه ای، مرکز پژوهش های مجلس: www.rc.majlis.ir؛ فصلنامه دیدگاه های حقوق قضایی، حسین آقایی نیا، رسول عابد، پاییز 1391، سال هفدهم، دوره جدید، ش59، ص13تا52.
2- ر.ک:فصلنامه دیدگاه های حقوق قضایی، مهدی فهیمی، پاییز و زمستان 1380، ش23ù24، ص103؛ فصلنامه علمی پژوهشی حقوق، محسن رهامی، سیروس پرویزی، پاییز 1391، ش27، ص177تا196.

تاریخچه جرائم رایانه ای

تاریخچه مشخصی از پیدایش جرم اینترنتی و کامپیوتری وجود ندارد ولی به هرحال این دسته از جرائم را باید زائیده و نتیجه تکنولوژی ارتباطی و اطلاعاتی دانست.

براساس اطلاعات موجود اولین جرم اینترنتی در ایران در تاریخ 26خرداد 1378 به وقوع پیوست. یک کارگر چاپخانه و یک دانشجوی کامپیوتر در کرمان اقدام به جعل چک های تضمینی مسافرتی کردند و چون تفاوت و تمایزی چندان بین جرم کامپیوتری و جرم اینترنتی وجود ندارد، عمل آنها به عنوان جرم اینترنتی محسوب می شود. بعد از این بود که گروه های هکر موسوم به گروه مثل قاسم و...، جرم های دیگری را مرتکب شدند، مواردی چون جعل اسکناس، اسناد و بلیطهای شرکت های اتوبوسرانی، جعل اسناد دولتی ازقبیل گواهینامه، کارت پایان خدمت، مدرک تحصیل و جعل چک های مسافرتی و عادی بخشی از این جرایم اینترنتی هستند.(1)

تقسیم بندی جرائم رایانه ای

جرم هایی که در فضای سایبری انجام می شود دارای

1- www.hamshahrionline.ir، مقاله «آشنایی با تاریخچه جرایم اینترنتی».

اشکال و اقسام مختلفی است که در یک تقسم بندی به پنج گروه تقسیم می شوند که تقریباً همه جرم ها زیرمجموعه این گروه ها قرار می گیرند:

1. تجاوز اینترنتی:(1) عبور از مرزها و محدودیت ها، ورود به حریم مردم و یا واردکردن آسیب های گوناگون به مالکیت مردم مانند: هک کردن، واردکردن ویروس به رایانه و یا شبکه ای از رایانه ها.

2. سرقت اینترنتی:(2) این اعمال عموما در حوزه اقتصادی و نقض مالکیت

معنوی افراد صورت می گیرد. مانند: تقلب های بانکی و سرقت اطلاعات کارت اعتباری افراد.

3. هرزه نگاری اینترنتی:(3) نقض اصول اخلاقی و فطری برای اشاعه بی حیایی در جامعه.

4. خشونت اینترنتی: بروز آسیب های روانی و یا تحریک دیگران برای انجام خشونت های فیزیکی علیه دیگران که

1- ر.ک:فصلنامه ره آورد نور، تابستان1388، ش27، ص21تا25؛ فصلنامه مطالعات بین المللی پلیس، ارشد بختیاری، محمدرضا فراتی، مصطفی الماسی، فاطمه جلائیان مهری، زمستان1389، ش4، ص106تا134.

2- ر.ک:ماهنامه کانون، صمد حضرتی شاهین دژ، اردیبهشت 1391، ش128، ص75تا94.

3- ر.ک:فصلنامه حقوق اسلامی، حسین علی بای، بابک پورقهرمانی، زمستان 1388، ش23، ص97تا126؛ ماهنامه سیاحت غرب، بت استیونس، تیر1383، ش13، ص43تا48؛ ماهنامه فقه و حقوق خانواده، زهرا قدسی، ابوالحسن مجتهد سلیمانی، پاییز و زمستان 1389، ش53، ص118تا138.

نتیجه نقض قوانین حقوقی حفاظت فردی است.

5. البته گروه دیگری از جرایم وجود دارند که علیه دولت ها صورت می گیرند و چنین تعریف می شوند: «شکستن قوانینی که برای حفظ و تامین تمامیت کشور و زیرساخت های آن تصویب شده اند، مانند: تروریسم، جاسوسی و افشای اسرار رسمی». (1)

مهمترین جرم های اینترنتی در جهان

اشاره

مهمترین و پرکاربردترین جرم هایی که در محیط مجازی انجام می شود به شرح زیر است:

انتشار اخبار کذب، ارسال مطلب، تصاویر و فیلم های مستهجن، آموزش و تبلیغ تروریسم، هتک حرمت افراد، استفاده از فضای متعلق به دیگران، ارسال پیام های مخرب، اخلال در دسترسی به دیگران، نقض حق مالکیت، هک و ویروسی کردن سایت ها، ورود به حریم خصوصی افراد از طریق ایمیل ها بخشی از جرم های اینترنت محسوب می شوند.

به جرم های اینترنتی می توان کلاهبرداری، سوءاستفاده از نام شرکت ها، سرقت اینترنتی و استفاده از علایم اینترنتی، نفوذ به سایت های دولتی و خصوصی،

1- www.gerdab.ir، مقاله «نگاهی جامع به جرایم سایبری1».

باج خواهی از افراد،طراحی برنامه های مخرب، جنایت و سایر موارد از طریق «Email» و «chat» را هم اضافه کرد. (1)

با توجه به مطالب بالا، به صورت مختصر و مفید به جرم های رایانه ای یا سایبری می پردازیم و مسائل آن را در حوزه فقه و قانونی دنبال می کنیم.

1. عبور از فیلترینگ

اشاره

فیلترینگ و مسائل(2) پیرامون آن از موضوعات عمومی است که تقریباً در ذهن هر شخصی که با اینترنت ارتباط داشته باشد ایجاد می شود. در ادامه بحث به بعضی از شبهات این مسئله هم اشاره می شود.

علل و زمینه پیدایش فیلترینگ

در دنیای امروز خیلی از مردم با اینترنت ارتباط دارند و بسیاری از کارهای خود را با این ابزار جهانی انجام می دهند، متأسفانه بعضی از افراد با کشورها برای اینکه فرهنگ، اعتقادات و دین افراد دیگر را تغییر دهند اقدام به تولید و توزیع مطالب غیرانسانی و اخلاقی می کنند. هر کشوری برای اینکه از آسیب های این پدیده شوم و فراگیر (و البته بسیار تأثیرگذار) درامان باشند سعی می کنند از

1- www.hamshahrionline.ir، مقاله «آشنایی با تاریخچه جرایم اینترنتی».
2- استفاده، خرید و فروش فیلترشکن و وی پی ان.

ابزاری استفاده کنند تا مردم و جامعه خود را حفظ کنند.

وسیله و ابزاری که در فضای مجازی، جامعه را تا حدودی از خطرات و آسیب های اعتقادی، اخلاقی، سیاسی و... حفظ می کند به »فیلترینگ« معروف است.

می توان حوزه فیلترینگ را به موضوعات »اعتقادی، اخلاقی، امنیتی و سیاسی« تقسیم کرد. پس می توان علت اصلی ایجاد »فیلترینگ« را حفظ مردم یک جامعه از آسیب های فضای مجازی دانست که البته عقل و شریعت هم آن را تأیید و امضا می کند.

پاسخ به یک شبهه

بعضی از افراد سؤال می کنند چرا در ایران، از فیلترینگ استفاده می شود و افراد را برای دسترسی به سایت ها محدود می کند در حالی که در بسیاری از کشورها، مردم به راحتی به سایت ها دسترسی دارند و به صورت آزاد از مطالب آن استفاده می کنند.

برای پاسخ به این سؤال، موضوع فیلترینگ در کشورهای دیگر را بررسی می کنیم. (1)

فیلترینگ در آمریکا

محدودسازی دسترسی کاربران به محتوای اینترنت

1- ر.ک:www.internet.ir، مقاله «فیلترینگ و نظارت بر اینترنت در کشورهای جهان».

در ایالات متحده آمریکا از نظام قانونی ویژه ای برخوردار است ولی به روش های کاملاً حرفه ای و نامحسوس صورت می گیرد.

در آغاز دوران رشد چشمگیر اینترنت در دهه90 و افزایش تصاعدی محتوا در آن، والدین آمریکایی تحت تأثیر چند مورد منتشر شده از اینترنت در رسانه های بزرگ، از دسترسی فرزندانشان به اینترنت به هراس افتادند و فشاری را آغاز کردند که منجر به تصویب »قانون نزاکت ارتباطات« (1)در کنگره آمریکا شد. این قانون، فیلتر و مسدود ساختن محتویات »غیراخلاقی« را مجاز دانسته است. به دنبال تصویب این قانون، شرکت های سازنده نرم افزارهای امنیتی برای رایانه ها و شبکه ها، برنامه های فیلترینگی را عرضه کردند که یا در مبدأ خدمات اینترنتی یعنی شرکت های «رسا»(2) و یا به صورت مجزا توسط شرکت ها یا کاربران عادی برروی رایانه ها نصب می شوند.

بسیاری از شرکت های تولیدکننده برنامه های امنیتی تمایل ندارند برنامه هایشان را تحت عنوان «سانسورافزار»(3) معرفی کنند. با توجه به جنبه منفی این عنوان، آنها عناوینی چون فیلترینگ را ترجیح می دهند. سانسور

1- Communications Decencey Act.
2- ISP .
3- Censorware

افزارها می توانند با یافتن کلماتی خاص در یک آدرس اینترنتی دسترسی به آن تارنما را مسدود کنند یا حتی در نمونه های پیشرفته تر، محتوای تارنماها را نیز برای یافتن کلیدواژه ها و تصاویر تعیین شده کاوش نمایند. البته هم اکنون برخی نرم افزارها باعنوان «detection porn» در بازار وجود دارد که ضمن تشخیص محتوای مستهجن به فیلترنمودن آنها اقدام می نماید.

پس از حوادث یازدهم سپتامبر2001 نیز، پای دولت ها و حکومت های فراوانی به حبطه فیلترینگ باز شد و در این میان نقش کشورهای اروپایی و به ویژه ایالات متحده پررنگ تر از سایرین بود. ایالات متحده به عنوان پیشروترین کشور دنیا هم در زمینه به کارگیری و توسعه تجهیزات اینترنت و هم در زمینه تولید محتوای اینترنتی، پس از حملات 11سپتامبر، با چالشی جدی در مواجهه با اینترنت روبه رو شد و دولت این کشور، قوانین محکمی را در این مورد وضع کرد تا جایی که حامیان حریم شخصی و آزادی های مدنی به اعتراضات گسترده ای علیه دولت بوش دست زدند. آمریکا در تاریخ 24 اکتبر 2001، قانونی تحت عنوان «لایحه میهن پرستی» (1)را تصویب کرد که{ .

به موجب آن، کنترل و نظارت بر تبادل داده های «online»

ص: 142

1- Patriot Act. }

کاربران، رنگ قانونی به خود می گرفت؛ این قانون که در قالب مبارزه با تروریسم به تصویب رسیده بود، موجی از مخالفت و اعتراض را هم در میان جمهوری خواهان و هم در بین دموکرات ها برانگیخت. پیاده سازی لایحه میهن پرستی که به شدت ازسوی دادستانی امریکا دنبال می شد، در نوامبر 2003 رئیس جمهور با اعطای اختیارات بیشتر به پلیس آمریکا(1) از این رو خواست تا کلیه اطلاعات مربوط به کاربران اینترنتی را، حتی برای تحقیقات غیررسمی، جمع آوری کند. ازسوی دیگر، برخی ایالت های امریکا مثل پنسیلوانیا قوانین مخصوص به خود را برای فیلترکردن محتوای اینترنتی دارند.

«لایحه محافظت کودکان از اینترنت»(2) نیز یکی از مجموعه قوانینی است که کنگره آمریکا برای جلوگیری از دسترسی کودکان به محتوای غیراخلاقی تصویب کرده است. براساس این قانون که در 21دسامبر سال2000 به امضای بیل کلینتون، رییس جمهور وقت آمریکا رسید، مدارس و کتابخانه های عمومی موظف شدند تا برای انجام فعالیت های اینترنتی، فیلترهای مربوط به تارنماهای غیراخلاقی، تارنماهای گپ اینترنتی،(3) {

ص: 143

1- FBI

2- CIPA .

3- chat

تارنماهای »social networking« و انجمن های گفت وگو را برروی کامپیوترهای خود نصب کنند.

با تمام این اوصاف این قانون در سال2003 میلادی توسط دیوان عالی ایالات متحده آمریکا به تصویب رسید. کنگره آمریکا، قوانین گوناگون دیگری را نیز برای کنترل دسترسی کودکان و نوجوانان به اینترنت به تصویب رسانده بود که نخستین آنها به سال1934 میلادی برمی گردد.

در آمریکا هم چنین درپی شکایات فراوان مهمانداران و مسافران خطوط هواپیمایی آمریکا از برخی کاربران در استفاده از تارنماهای غیراخلاقی با محتویات مستهجن، صاحبان شرکت های هواپیمایی به فکر فیلترکردن این تارنماها افتاده اند. »امریکن ایرلاینز« به عنوان نخستین شرکت در میان شرکت های فعال در خطوط هوایی آمریکا اقدام به مسدودکردن چنین تارنماهایی و برخورد با استفاده کنندگان از آنها کرده است. به این ترتیب کاربران اینترنتی ازاین پس امکان ورود به تارنماهای غیراخلاقی را در هواپیما نخواهند داشت. این اقدام در حالی صورت می گیرد که برخی مسافران در مدت پرواز خود با ورود به اینترنت از تارنماهای غیراخلاقی استفاده می کردند که این موضوع مورد اعتراض دیگرمسافران و مهمانداران هواپیما قرار گرفته و این رفتار را موجب صدمه دیدن

ص: 144

سلامت اجتماع می دانستند. بر این اساس نخستین فیلترینگ در هواپیمای بوئینگ مدل 767-200 به اجرا درآمده است.(1)

با توجه به مطالب ارائه شده می توان ادعا کرد که »فیلترینگ« در همه کشورها اجرا می شود و فقط مربوط به ایران نیست. ولی دشمنان اسلام و ایران این شبهه را در ذهن جوانان ما القاء می کنند تا نسبت به جمهوری اسلامی بدبین شوند در حالی که نظام اسلامی فقط به خاطر حفظ سلامت اخلاقی و دینی مردم این کار را انجام می دهد.

آسیب های استفاده از ابزار عبور از فیلترینگ

متأسفانه برخی از افراد بدون توجه به آسیب های استفاده از ابزار دورزدن فیلترینگ در دام هایی می افتند که در بعضی اوقات ضررهای واردشده غیرقابل جبران است.

کارشناسان پلیس فتا می گویند: استفاده کنندگان از فیلترشکن توجه کنند که اطلاعات آنها برروی سرورها ثبت می شود و افراد ارائه دهنده این فیلترشکن ها به اطلاعات آنها دسترسی دارند(2)؛ حتی به اطلاعات بانکی

1- www.internet.ir، مقاله «فیلترینگ و نظارت بر اینترنت در کشورهای جهان».
2- www.Cyber Police.ir، مقاله »هشدار پلیس فتا درباره فیلترشکن».

کاربران دسترسی دارند و اموال آنها را سرقت می کنند. در این نمونه از کلاهبرداری ها شخص فروشنده از طریق ارسال ایمیل یا از طریق تارنما کاربر یا خریدار را به درگاه جعلی جهت انجام خرید اینترنتی انتقال و دست به سرقت اطلاعات وارد شده توسط وی می زند. سپس موجودی حساب را به طریقی که قابل شناسایی نباشد به حساب اشخاص دیگری جهت خرید تجهیزات یا ارتقاء رتبه سایت خود، انتقال می دهند که پس از شکایت شخص شاکی مشخص می گردد که این مبلغ به حساب شخصی وارد شده که متهم اصلی نیست و فقط حق الزحمه یا دستمزد خود را از یک کاربر اینترنتی دریافت کرده است. (1)

کاربر با استفاده از VPN و همچنین نرم افزار فیلترشکن با اتصال به یک سرور در خارج از کشور (عمدتاً در انگلیس و آمریکا) متصل شده و همین امر موجب اختصاص یک IP خارجی به رایانه کاربر داخلی می شود که در ادامه این کار، همه داده ها و اطلاعات از رایانه کاربر به سرور خارجی انتقال پیدا کرده و از آنجا وارد دنیای مجازی اینترنت می شود و به این وسیله از فیلترینگ داخلی کشور عبور می کند. اما این عبور از فیلتر با تهدیدهایی روبه رو

1- www.Cyber Police.ir، مقاله »هشدار پلیس فتا فارس درخصوص فیلترشکن».

می شود؛ به این ترتیب که کاربر نمی داند، بیشتر و اغلب سرورهایی که اشتراک VPN را در اختیار کاربران قرار می دهند، نه تنها تمامی اطلاعات ردوبدل شده را بررسی و کنترل می کنند، بلکه به همین وسیله با پورت های باز رایانه کاربر به اطلاعات درون رایانه وی دسترسی پیدا کرده و امکان کپی برداری و یا دیدن اطلاعات داخلی رایانه کاربر برای سرورهای خارجی میسّر می شود. این در حالی است که اگر کاربر برای مثال در شبکه محل کارش، این نوع ارتباط را برقرار کند، سرور می تواند از طریق رایانه کاربر به اطلاعات شبکه داخلی آن اداره نیز دسترسی پیدا کند و نیز با نرم افزارهای پیشرفته بدون آگاهی کاربر، اطلاعات موجود در رایانه یا شبکه داخلی کاربر را برای خود کپی کند. همین مسئله در نرم فازارهای فیلترشکن مانند »فری گیت« و »اولترا سورف« نیز در حال انجام است. (1)

به صورت کلی می توان خطرات و آسیب های استفاده از نرم افزارهای فیلترشکن و VPN را چنین بیان کرد:

1. زمینه برداشت کلیه اطلاعات شما از کامپیوترتان را فراهم می سازد.

2. آنتی ویروس و فایروالتان(2) را خنثی می کند.

1- . www.gerdab.ir، مقاله »خطرات استفاده از نرم افزارهای فیلترشکن و VPN«.

2- فایروال یک برنامه و یا دستگاه سخت افزاری است که با تمرکز بر روی شبکه و اتصال اینترنت، تسهیلات لازم در جهت عدم دستیابی کاربران غیرمجاز به شبکه و یا کامپیوتر شما را ارائه می نماید.

3. زمینه انتقال بدافزارها به کامپیوتر شما را فراهم می کند.

4. امکان ضبط تمامی فعالیت های شما در اینترنت را فراهم می سازد.

5. یوزر و پسورد سایت، وبلاک، کامپیوتر، ایمیل و تمامی قسمت های فضای مجازی که نیاز به تایپ رمز دارد را افشا می کند.

6. زمینه نفوذ دیگر هکرها به کامپیوتر شما را فراهم می سازد.

7. آمار و مشخصات شما را در تمامی سایت های مدِّ نظر هکر ثبت می کند.

8. اعتبار اطلاعاتی شما را در رده های جهانی پایین می آورد.

9. مشخصات کامل شما به عنوان یک متخلف در تمامی سایت های معتبر علمی و اجتماعی جهان ثبت می شود.

10. الگوی اصلی اتصال شما به اینترنت کلاً مختل می شود.

11. کدهای صفریک اصلی شما به صفحه باز تبدیل

ص: 148

می شود در نتیجه در صورتی که از فیلترشکن هم استفاده نکنید، باز هکر می تواند وارد سیستم شما شود. به خاطر داشته باشید: استفاده از پروکسی(1) نیز همین بلا را به سر شما می آورد.(2)

مجازات عبور از فیلترینگ

هرکس مرتکب اعمال زیر شود، به حبس از نودویک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هردو مجازات محکوم خواهد شد:

1. فروش یا انتشار یا در دسترس قراردادن گذرواژه یا هر داده ای که امکان دسترسی غیرمجاز به داده ها یا سیستم های رایانه ای یا مخابراتی متعلق به دیگری را فراهم می کند. (3)

2. آموزش نحوه ارتکاب جرایم دسترسی غیرمجاز، شنود غیرمجاز، جاسوسی رایانه ای و تخریب و اخلال در

ص: 149

1- «پروکسی» سروری است که به عنوان یک واسطه بین کاربر و سرور عمل می کند. هنگامی که رایانه ای از طریق پروکسی به اینترنت وصل است و می خواهد به یک فایل دسترسی پیدا کند، ابتدا درخواستش را به یک سرور پروکسی می فرستد. آن گاه پروکسی به رایانه مقصد متصل شده، فایل درخواستی را دریافت می کند و بعد آن را برای رایانه درخواست کننده می فرستد. (www.rasekhoon.net، مقاله »آیا می دانید پروکسی چیست؟«)

2- www.gerdab.ir، مقاله «وقتی از فیلترشکن استفاده می کنید چه اتفاقی می افتد؟»

3- www.ro.majlis.ir، قانون جرائم رایانه ای، بخش اول، فصل هفتم، ماده25.

داده ها یا سیستم های رایانه ای و مخابراتی. (1)

تبصره: چنانچه مرتکب، اعمال یادشده را حرفه خود قرار داده باشد، به حداکثر هردو مجازات مقرر در این ماده محکوم خواهد شد. طبق این ماده {P . همان. P}

قانونی، »انتشار، خرید و فروش فیلترشکن ها« جرم است. (2)

دبیر کارگروه تعیین مصادیق محتوای مجرمانه، (3)در یکی ازمصاحبه های خود صرف استفاده از فیلترشکن را جرم تلقی نمی کند اما استفاده از فیلترشکن برای انجام عمل مجرمانه، جرم محسوب می شود.(4)

مدیر دفتر مطالعات فناوری های نوین مرکز پژوهش های مجلس(5)

گفت: «(6) «VPN(غیرقانونی نیست و در قانون

ص: 150

1- www.rc.majlis.ir، قانون جرائم رایانه ای، بخش اول، فصل هفتم، ماده25.
2- فهرست مصادیق محتوای مجرمانه (موضوع ماده21 قانون جاریم رایانه ای)..www.rc.majlis.ir،
3- عبدالصمد خرم آبادی.
4- . www.gerdab.ir، مقاله »اگر استفاده از فیلترشکن و vpn جرم است، مجازات آن چیست«، 1389/10/9.
5- رضا باقری اصل.
6- شبکه خصوصی مجازی یا Virtual Private Network که به اختصار VPN نامیده می شود، امکانی است برای انتاقل ترافیک خصوصی برروی شبکه عمومی. معمولاً از VPN برای اتصال دو شبکه خصوصی از طریق یک شبکه عمومی مانند اینترنت استفاده می شود. منظور از یک شبکه خصوصی شبکه ای است که به طور آزاد در اختیار و دسترس عموم نیست. (www.rasekhoon.net، مقاله »سلام اگه میشه سرویس وی پی ان را برای من کامل توضیح بدید«)

جرایم رایانه ای هیچ ماده ای مبنی بر اینکه پروتکل VPN غیرقانونی است وجود ندارد. وی ادامه داد: همچنین بند الف ماده25 قانون جرایم رایانه ای تأکید دارد که توزیع و انتشار و تولید و یا انجام معامله یا نرم افزار یا هر نوع ابزار الکترونیکی که »صرفاً« برای ارتکاب جرایم رایانه ای به کار می رود مجازات دارد اما VPN و یا ابزارهای دیگر مصداق این واژه »صرفاً« نیستند و به طور مثال بانک ها و مؤسسات مالی از این پروتکل برای تبادل اطلاعاتشان استفاده می کنند چراکه از امنیت بالاتری برخوردار است اما براساس ماده32 قانون، مشمول نگهداری اطلاعات کاربران و »داده ترافیک« هستند. اگرچه در صورتی که سایتی اقدام به ارائه یا فروش ابزار دورزدن فیلترینگ کند یا اطلاعات کاربران و داده ترافیک خدمات VPN را نگهداری نکند می توان با همین قانون آن را مشمول مجازات دانست این مهم در اکثر کشورهای جهان به عنوان رویه وجود دارد که البته بررسی نحوه فروش این ابزار در اینترنت نکات دیگری را نشان می دهد.(1)

سؤالات فقهی

س: آیا استفاده از فیلترشکن جایز است؟

ص: 151

1- www.Cyber Police.ir، مقاله »مصادیق جرایم رایانه ای برای ایمیل و استفاده از VPN«.

ج: اگر برخلاف قوانین جمهوری اسلامی ایران نبوده(1) و برای استفاده از سایت های غیراخلاقی، مستهجن و منحرف نباشد و از دیدن صحنه های عریان درامان باشد برای استفاده شخصی اشکال ندارد.(2)

س: یکی از امکاناتی که در اینترنت به صورت غیرمجاز وجود دارد VPN است. به این وسیله بعضی از سایت ها که فیلتر هستند نمایش داده خواهند شد و می توان فایل های صوتی تصویری را دانلود کرد. من برای سمینار دانشگاه به فیلم های علمی احتیاج دارم ولی با وجود فیلتربودن سایت ها نمی توانم چیزی دانلود کنم. آیا می توانم از فیلترشکن برای کارهای غیرحرام استفاده کنم؟

ج: این کار در صورتی که مخالف قوانین و مقررات حکومت اسلامی باشد جایز نیست ولی بر مراکز علمی لازم است امکا ناستفاده از منابع علمی سالم را برای دانشجویان فراهم کنند. (3)

س: من مدتی است که از طریق اینترنت فیلترشکن و VPN می فروشم. آیا وقتی نمی دانیم کاربر از آن چه استفاده ای می کند، فروش آنها جایز است؟

ص: 152

1- آیت اللّٰه مظاهری: www.almazaheri.ir؛ استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، 93/6/12.
2- استفتاء، آیت اللّٰه سیستانی، 93/6/12.
3- آیت اللّٰه مکارم: www.makarem.ir.

ج: در صورتی که مخالف قوانین و مقررات حکومت اسلامی باشد، جایز نیست. (1)

2. جاسوسی رایانه ای

اشاره

جاسوسی آن است که اخبار و اطلاعات کسی یا مؤسسه ای و یا کشوری را مخفیانه گردآورند و به شخص یا مؤسسه و یا کشوری بدهند.(2) با توجه به تعریف مذکور، اگر این جاسوسی با ابزار رایانه ای و مخابراتی انجام شود »جاسوسی رایانه ای« نامیده می شود.(3)

جاسوسی به صورت کلی و مطلق، حرام و غیرمجاز نیست بلکه اگر برای امر مهمی مانند آگاهی از تحرکات و اطلاعات دشمنان اسلام باشد اشکال ندارد چون در سیره پیامبراکرم(صلی الله وعلیه وآله) (4)و علی(علیه السلام)(5) فرستادن جاسوس در بین سپاه دشمنان برای جمع آوری اطلاعات، لازم و امری متداول بوده است. (6)

1- آیت اللّه مکارم: www.makarem.ir؛ استفتاء، آیت اللّه خامنه ای، آیت اللّه شبیری زنجانی، 1393/6/23.
2- فصلنامه علمی پژوهشی حقوق، محسن رهامی، سیروس پرویزی، پاییز1391، ش27، ص180.
3- (cyber espionage : www.persianacademy.ir).
4- دعائم الإسلام، ابن حیون، ج1، ص369.
5- همان.
6- ر.ک:مجله فقه اهل بیت علیهم السلام (فارسی)؛ ج26، ص76تا101.

در قانون برای جاسوسی رایانه ای قوانین و مجازاتی در نظر گرفته شده است که به آنها اشاره می شود:

ماده3: هرکس به طور غیرمجاز نسبت به داده ای سری در حال انتقال یا ذخیره شده در سیستم های رایانه ای یا مخابراتی یا حامل های داده مرتکب اعمال زیر شود به مجازات های مقرر محکوم خواهد شد:

الف. دسترسی به داده مذکور یا تحصیل آنها یا شنود محتوای سری در حال انتقال، به حبس از یک تا سه سال یا جزای نقدی از بیست تا شصت میلیون ریال یا هر دو مجازات.

ب. در دسترس قراردادن داده مذکور برای اشخاص فاقد صلاحیت، به حبس از دو تا ده سال.

ج. افشا یا در دسترس قراردادن داده مذکور برای دولت، سازمان، شرکت یا گروه بیگانه یا عاملان آنها، به حبس از پنج تا پانزده سال.

تبصره1: داده ای سری داده ای است که افشای آنها به امنیت کشور یا منافع ملی لطفه می زند.

ماده4: هرکس به قصد دسترسی به داده ای سری موضوع ماده(3) این قانون، تدابیر امنیتی سیستم های رایانه ای یا مخابراتی را نقض کند، به حبس از شش ماه تا

دوسال یا جزای نقدی از ده تا چهل میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد. (1)

البته در شرایط خاصی حکم و مجازات جاسوسی، اعدام است که در قانون مدنظر گرفته شده است.

سؤال فقهی

س: جاسوسانی که اطلاعات نظامی یا غیرنظامی کشور اسلامی را با علم و آگاهی، در اختیار دشمن می گذارند و در این رابطه گاهی در کشورهای بیگانه آموزش هایی دیده اند و در مقابل آن مبلغی هم دریافت می کنند و یا بدون پاداش این کار را انجام می دهدند چه حکمی دارند، آیا محاربند؟

ج: اطلاق عنوان محارب بر جاسوس مشکل است، زیرا در تعریف آن اموری در فتاوا و روایات آمده است که بر جاسوس تطبیق نمی کند ولی مواردی از جاسوسی پیدا می شود که از محاربه نیز شدیدتر است. به طور کلّی جاسوسی را باید مطابق محتوای آن تقسیم کرد هرگاه مربوط به اخباری بوده باشد که پایه های احکام اسلامی یا حکومت اسلامی را متزلزل سازد و یا جان مسلمانان را به وسیله آن به خطر می اندازد مسلّماً محکوم به اعدام است. همچنین اگر اخبار او سبب گسترش فساد در

1- www.rc.majlis.ir، قانون جرائم رایانه ای، بخش1، فصل1، مبحث3.

مقیاس وسیعی گردد به طوری که عنوان مفسد فی الارض به معنای قطعی اش بر او صادق شود، نیز محکوم به اعدام است، ولی اگر در موضوعات کوچکتری باشد که هیچ یک از مسائل فوق در آن نیست، مثل این که اطلاعات غیرمهم و خالی از خطر عمده را در اختیار بیگانگان بگذارد در این صورت مشمول قانون تعزیرات است و مقدار تعزیر تناسب با میزان ضرر جاسوسی او خواهد داشت. (1)

س: آیا جاسوسی کردن از دشمنان اسلام برای حفظ نظام اسلام و انقلاب جایز است؟

ج: اشکال ندارد و گاهی هم واجب می شود. (2)البته باید قانون مراعات شود. (3)

3. سرقت رایانه ای

اشاره

سرقت اینترنتی عبارت است از این که کار بر بالغ عاقل، عالم و مختار بدون اجازه و با استفاده از تکنولوژی رایانه ای و سیستم مخابراتی، قفل سایت یا فایلی را در محیط مجازی اینترنت که متعلق به غیر است. به واسطه به اجرا گذاشتن رمز سایت یا فایل مذکور بشکند و به ارزش ربع دینار، داده هایی را که ارزش مالی دارد، کات (cut) و از

1- استفتاءات جدید، آیت اللّٰه مکارم، ج1، ص361، س1219.
2- استفتاء، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/8/25.
3- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/8/23.

آن استفاده کند. (1)

اگر کاربران رایانه ای نسبت به تدابیر امنیتی بی توجه باشند یا نسبت به آموزش های لازم برای استفاده از دنیای منجازی و رایانه ای بی اطلاع باشند ممکن است مورد هدف سارقان اینترنتی قرار بگیرند.

برای این که نسبت به این موضوع دقت بیشتری شود توجه شما را به گزارشی که از یک سرقت اینترنتی ارائه شده است جلب می کنیم: اخیراً یک شرکت امنیتی کشف کرده است که باند خلافکار روسی با نام «close-knit» اقدام به دزدیدن حدود 1,2 میلیارد نام کاربری و کلمه عبور اینترنتی کرده است که بزرگترین دزدی تاریخ در این زمینه به حساب می آید.

نکته قابل توجه در رابطه با این موضوع آن است که کار این گروه سرقت اطلاعات حساب های بانکی کاربران نیست، بلکه آنها از طری ارسال اسپم محصولات ساختگی مانند قرص های کاهش وزن و ایمیل های دزدیده شده کسب درآمد می کنند. این شرکت امنیتی در میلواکی با نام «Hold Security»، به دلیل توافقات عدم افشا و جلوگیری از سوءاستفاده گسترده از آسیب پذیری های موجود در آن سایت ها، امکان انتشار وب سایت هایی را که مورد هدف قرار گرفته اند را ندارد.

1- فصلنامه فقه و اصول، علی اکبر ایزدی فرد؛ علی پیردهی حاجیکلا، بهار و تابستان 1389، ش84، ص47.

اطلاعات به دست آمده نشان می دهد که حساب های کاربری از حدود 420هزار سایت جمع آوری شده است، ولی ارائه دهندگان اصلی سرویس های ایمیل در دنیا در این فهرست دیده نمی شوند.

اطلاعات احراز هویت دزدیده شده شامل آدرس ایمیل و کلمه عبور است. کارشناسان این شرکت معتقدند که این باند با هک کردن ایمیل ها و حساب های کاربری شبکه های اجتماعی، ایمیل دوستان و فامیل شما را مورد هدف قرار داده و تبلیغات محصولات ساختگی را برای آنها ارسال می نماید، این بدان معنا است که در صورتی که از ایمیل شما یا حساب های شبکه اجتماعی شما پایم های عجیب و غریب ارسال شده است، ممکن است شما نیز هک شده باشید. (1)

قوانین سرقت رایانه ای

1. هرکس به طور غیرمجاز به داده ها یا سیستم های رایانه ای یا مخابراتی که به وسیله تدابیر امنیتی حفاظت شده است دسترسی یابد، به حبس از نودویک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد. (2)

1- www.certcc.ir، (مرکز مدیریت امداد و هماهنگی عملیات رخدادهای رایانه ای) 1393/16/5.

2- www.majlis.ir، قانون جرائم رایانه ای، بخش اول، فصل اول، مبحث اول، ماده اول.

2. هرکس به طور غیرمجاز داده ای متعلق به دیگران را برباید، چنانچه عین داده ها در اختیار صاحب آن باشد، به جزای نقدی از یک تا بیست میلیون ریال و در غیر این صورت به حبس از نودویک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.(1)

سؤالات فقهی

س: سرقت اطلاعات سری کدشده و رمزدار، از شبکه های کامپیوتری و یا کامپیوترهای شخصی، و کشف رمز آنها چه حکمی دارد؟

ج: سرقت به هرحال حرام است و اگر اطّلاعاتی باشد که جنبه مالیّت دارد، حکم سرقت را دارد. (2)

س: شخصی از طریق اینترنت توانتسه است کاری کند که به هنگام خرید کالا به جای پرداخت پول از کارت اعتباری خود به حساب موبایل اشخاص دیگر این پول نوشته شود حال که وی توقف شده و مبلغ سرقت وی بسیرا می باشد و مال باخته ها شکایت دارند آیا قطع

1- www.rc.majlis.ir، قانون جرائم رایانه ای، بخش اول، فصل سوم، ماده12.
2- استفتاءات، آیت اللّه بهجت، ج4، ص330، س5708؛ جامع المسائل (فارسی)، آیت اللّه فاضل، ج2، ص364، س143؛ استفتاءات جدید، آیت اللّه مکارم، ج2، ص496، س1435؛ آیت اللّه مظاهری: www.almazaheri.ir. {

دست در این جا جاری است؟

ج: گرچه مرتکب حرام شده ولی حد سرقت بر او جاری نمی شود. (1)

س: آیا سرقت نرم افزار از طریق اینترنت از سایت های دشمنانی که ما را تحریم کرده اند جایز است؟

ج: بدون اجازه صاحب اصلی جایز نیست مگر از کفار حربی باشند یا با مسلمانان قراردادی در این زمینه نداشته باشند که در این صورت اشکال ندارد. (2)

4. لینک دادن به سایت فیلترشده

در برخی از سایت ها مشاهده می شود که به سایت های دیگری لینک(3)

می دهند. کاربران عزیز توجه و دقت داشته باشند سایتی که به آن لینک می دهیم باید نسبت به محتوایش اطمینان داشته باشیم یعنی با مذهب و فرهنگ کشورمان منافاتی نداشته باشد چون انسان در برابر کارها و اعمالش باید در محضر خدای متعال پاسخگو باشد؛ پس اگر با لینک دادن به سایتی که محتوای حرام

1- آیت اللّٰه سیستانی: www.sistani.org. {

2- آیت اللّٰه مظاهری: www.almazaheri.ir؛ استفتاءات، آیت اللّٰه بهجت، ج4، ص339، س5742؛ استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/11/21.

3- یعنی با روش هایی کاربر را از طریق این سایت به سایت های دیگری منتقل می کنند که معمولاً با عناوین »لینک دوستان و...« نشان داده می شود.

و منحرف کننده ای داشته باشد منجر به آسیب دیدن و گناه کردن افراد دیگر شویم در گناه این افراد شریک هستیم چون ما سبب گناه کردن این افراد هستیم. علی علیه السلام در این باره فرمودند:

«الرَّاضِی بِفِعْلِ قَوْمٍ کَالدَّاخِلِ فِیهِ مَعَهُمْ وَ عَلَی کُلِّ دَاخِلٍ فِی بَاطِلٍ إِثْمَانِ إِثْمُ الْعَمَلِ بِهِ وَ إِثْمُ الرِّضَی بِهِ؛ آن کس که به کار جمعیتی راضی باشد، همچون کسی است که در آن کار دخالت دارد، منتها آن کس که در کار باطل دخالت دارد، دو گناه می کند: گناه عمل و گناه رضایت». (1)

براساس اعلام کارگروه تعیین مصادیق محتوای مجرمانه «درج پیوند (لینک) یا تبلیغ تارنماهای فیلترشده در پایگاه های اینترنتی مانند شبکه های اجتماعی فیس بوک و گوگل پلاس جرم است». (2)

5. هک کردن

اشاره

یکی از معضلات و آسیب های جدی و خطرناک در دنیای مجازی مسئله «هک کردن» (3) می باشد. (4) متأسفانه

ص: 161

1- نهج البلاغه، صبحی صاحل، کلمات قصار، ح154.
2- . www.Cyber Police.ir، 1391/11/24
3- واژه «hack» به معنای دست یافتن غیرمُجاز به داده ها در رایانه، معمولاً به قصد تخریب یا سوءاستفاده می باشد.
4- البته باید توجه داشت که هک کردن، همیشه کار ناشایست و مضرّی نیست بلکه گاهی از کارهای مفید به حساب می آید؛ مثلاً برخی از سایت ها یا برنامه نویسان برای اینکه از امنیت سایت و نرم افزار خودشان اطمینان پیدا کنند از هکرها می خواهند سایت یا نرم افزار آنها را هک کنند تا حفره های امنیتی آن مشخص شود و آنها را برطرف کنند.

در بعضی از مواقع خود ما کاربران زمینه این آسیب اینترنتی را فارهم می کنیم یعنی براثر نداشتن اطلاعات کافی و لازم در حوزه امور رااینه ای راه را برای هکرها(1) هموار کرده و حتی آنها را برای هک سیستم شخص حریص تر می کنیم؛ مثلاً هنگام خروج از ایمیل فقط صفحه ایمیل را می بندیم در صورتی که باید گزینه «sing out» را انتخاب کرده تا به صورت کامل از صفحه خاجر شویم. یا اطلاعات شخصی خود را در رایانه قرار داده و به راحتی به دنیای مجازی وارد می شویم و یا از نرم افزارهایی مانند فیلترشکن یا... استفاده می کنیم ولی خبر نداریم که ممکن است از ابزار جاسوسی باشند.

در دنیای بی انتهای اینترنت بعضی از افراد ناجوانمرد کارهایی را انجام می دهند که با شنیدن آن به انسانیت این اشخاص شک می کنیم. با کمال تأسف این افراد با استفاده از نرم افزارهایی که توسط دشمنان اسلام ساخته می شوند کارهای خلاف عفتی را انجام می دهند که به یکی از آنها اشاره می شود:

ص: 162

1- به کسی که از رایانه برای دستیابی غیرمنجاز به داده ها و معمولاً به قصد تخریب، بهره می گیرد، هکر «hacker» گفته می شود. (www.persianacademy).

سعید ملک پور(1) می گوید: یکی از روش هایی که برای تولید تصاویر مستهجن و هرزه نگاری استفاده می کردیم، این بود که وب کم افراد را با یک سری نرم افزارهایی که از کاندا یا انگلیس خریداری کرده، هک می کردیم. وقتی ما وب کم را هک می کردیم کاربر فکر می کرد وب کم او خاموش است ولی وب کمش را روشن می کردیم و می توانستیم تصاویر مختلفی که مربوط به حریم خصوصی شخص بود را ضبط کرده و آنها را روی سایت قرار می دادیم. (2)

سؤالات فقهی هک کردن

س: آیا هک کردن سایت ها جایز است؟

ج: اگر قانون کشور اسلامی آنرا منع کند مجاز نیست. (3)

س: آیا هک کردن سایت های دشمنان اسلام برای منافع حکومت اسلامی جایز است؟

ج: اشکال ندارد(4) مگر این که برخلاف قوانین کشور باشد. (5)

ص: 163

1- مدیر شبکه بزرگترین سایت های مستهجن، ضددین و ضدامنیت فارسی زبان به نام... است. (www.gerdab.ir) }

2- www.farsnews.com، مقاله »ناگفته های پرونده یک سایت مستهجن«، 1389/8/16.

3- آیت اللّه سیستانی: www.sistani.org.

4- استفتاء، آیت اللّه خامنه ای، 1393/6/16.

5- استفتاء، آیت اللّه خامنه ای، آیت اللّه مکارم، 93/6/16، آیت اللّه شبیری زنجانی، 1393/6/24.

6. تولید و توزیع محتویات مستهجن

اشاره

یکی از جرم ها و آسیب هایی که در محیط مجازی وجود دارد و روزبه روز در حال گسترش است، تولید، توزیع و استفاده از محتویات مستهجن می باشد.

برای توجه بیشتر به این آسیب، آماری را که مراکز و مؤسسات آمار به دست آورده اند ذکر می کنیم:

تحقیقات نشان می دهد که 30درصد از کل ترافیک اینترنت برای دیدن تصاویر مستهجن و هرزه نگاری صرف می شود.(1) . فضای اینترنت حدود 29پتابایت(2) مطالب مستهجن اعم از متن، فیلم، { . و ماهانه در تصویر و... منتشر می شود.(3)

با بررسی یکی از بزرگترین سایت های مستهجن غربی، آمارها نشان داد که تعداد دفعات نمایش صفحات مختلف سایت 4/4میلیاردبار در هر ماه بود و در هر ماه 350هزارنفر مستقل (با آی پی منحصربه فرد) از این سایت بازدید می کردند. میانگین زمانی که هر کاربر در این سایت صرف کرده است حدود 15دقیقه در روز

1- مقاله »مستهجن نگاری در اینترنت و تأثیر آن بر جوانان و نوجوانان، قسمت دوم«

2- هر »پتابایت« برابر »1024ترابایت« است

3- www.gerdab.irمقاله »مستهجن نگاری در اینترنت و تأثیر آن بر جوانان و نوجوانان، قسمت دوم«. }

بوده است. (1)

با بررسی سومین سایت مستهجن غربی مشخص شد حدود 100ترابایت(2) مطالب مستهجن برروی هاست این سایت ذخیره شده است واین مطالب همگی منتشر شده است. (3)

حدود (35%) از کل دانلودهای انجام شده در فضای اینترنت به مستهجن نگاری اختصاص پیدا کرده است.(4)

شرکت های بزرگی مانند »جنرال موتور، برادران وارنر، مایورت« جزء تولیدکنندگان اصلی مطالب مستهجن هستند و با فروش آنها سالانه، میلیاردها دلار درآمدزایی مالی دارند. (5)

چهل میلیون شهروند آمریکایی به صورت منظم از سایت های مستهجن بازدید می کنند. (6)

1- همان.
2- هر »ترابایت« برابر »1024گیگابایت« است.
3- www.gerdab.ir، مقاله »مستهجن نگاری در اینترنت و تأثیر آن بر جوانان و نوجوانان، قسمت دوم«.
4- { . www.gerdab.ir، مقاله »آمارهای پشت پرده هرزه نگاری + اینفوگرافیک«، 1391/11/21.
5- همان.
6- { . www.gerdab.ir، مقاله »آمار هرزه بینی در آمریکا + اینفوگرافیک«، 1391/12/14

تقریباً (25%) از جستجوها در موتورهای جستجوی اینترنتی مربوط به موارد مستهجن می شود که در مجموع طبق آمار به شست وپنج میلیون در روز رسیده است. (1)

مدیر سایت(2) گرداب: هم اکنون آمریکا از صنعت سکس، سالانه دو تا ده میلیارد دلار درآمد دارد و برای همین نمی تواند خود را از این صنعت جدا کند و این به عنوان بخشی از درآمد ایالات متحده محسوب می شود. (3)

یاالات متحده آمریکا (13/6)میلیارد دلار از هزینه های خود را صرف صنعت هرزه نگاری می کند.(4)

قوانین تولید و توزیع محتویات مستهجن

هرکس به وسیله سیستم های رایانه ای یا مخابرایت یا حامل های داده محتویات مستهجن را تولید، ارسال، منتشر، توزیع یا معامله کند یا به قصد ارسال یا انتشار یا تجارت تولید یا ذخیره یا نگهداری کند، به حبس از نودویک روز تا دوسال یا جزای نقدی از پنج تا چهل میلیون

ص: 166

1- همان.
2- مرکز بررسی جرایم سازمان یافته.
3- { . www.gerdab.ir، مقاله »آمار بازدید ایرانی ها از صفحات سکسی، فریب و حیله غربی هاست«، 1389/7/3.
4- { . www.gerdab.ir، مقاله »آمارهای پشت پرده هرزه نگاری + اینفوگرافیک«، 1391/11/21.

ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

تبصره1: ارتکاب اعمال فوق درخصوص محتویات مبتذل موجب محکومیت به حداقل یکی از مجازات های فوق می شود. محتویات و آثار مبتذل به آثاری اطلاق می گردد که دارای صحنه ها و صور قبیحه باشد.

تبصره2: هرگاه محتویات مستهجن به کمتر از ده نفر ارسال شود، مرتکب به یک تا پنج میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.

تبصره3: چنانچه مرتکب، اعمال مذکور در این ماده را حرفه خود قرار داده باشد یا به طور سازمان یافته مرتکب شود چنانچه مفسد فی الارض شناخته نشود، به حداکثر هر دو مجازات مقرر در این ماده محکوم خواهد شد.

تبصره4: محتویات مستهجن به تصویر، صوت یا متن واقعی یا غیرواقعی اطلاق می شود که بیانگر برهنگی کامل زن یا مرد یا اندام تناسلی یا آمیزش یا عمل جنسی انسان است. (1)

7. تشویق به دیدن سایت های مستهجن

اشاره

خدای متعال در قرآن می فرماید: »فی قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ«؛ »در دل هایشان مرض است« (2) چون خودشان منحرف

1- www.rc.majlis.ir، قانون جرائم رایانه ای، بخش اول، فصل چهارم، ماده14.
2- سوره بقره، آیه10.

شده اند دیگران را هم منحرف می کند: »قَدْضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَ أَضَلُّوا کَثیراً«: »یقیناً پیش از این گمراه شدند و بسیاری را گمراه کردند«(1). همین امر در دنیای مجازی وجود دارد؛ برخی از افراد با تولید و انتشار مطالب مستهجن و هرزه نگاری و تشوق کاربران به تماشای سایت ها و مطالب منحرف منجر به انحراف تعدادی از کاربران می شوند که در قانون جمهوری اسلامی ایران جرم محسوب می شود و مجازات سنگینی درپی دارد.

هرزه نگاری برروی کاربران تأثیرات مخرّب و خانمان سوزی دارد. تصور برخی از کاربران اینترنتی این است که دیدن تصاویر مستهجن در آنها تأثیری ندارد در حالی که کاملاً در اشتباه هستند چون خدای متعال وسوسه های شیطان را گام به گام معرفی می کند:

»یا أَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا لا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّیْطانِ وَ مَنْ یَتَّبِعْ خُطُواتِ الشَّیْطانِ فَإِنَّهُ یَأْمُرُ بِالْفَحْشاءِ وَ الْمُنْکَرِ«: »ای کسانی که ایمان آورده اید! از گام های شیطان پیروی نکنید! هرکس پیرو شیطان شود (گمراهش می سازد، زیرا) او به فحشاء و منکر فرمان می دهد«. (2)

یعنی شیطان در ابتدا دیدن تصایور مستهجن را

1- سوره مائده، آیه77.
2- سوره نور، آیه21.

توصیه نمی کند بلکه چشم را عادت می دهد که تصاویر مختلفی را ببینیم ولی لابه لای آنها برخی تصاویر متبذل را هم جامی دهد و به مرور زمان ما را نسبت به دیدن تصایور مستهجن وسوسه می کند و بعد از مدتی بدون اینکه متوجه تغییر در روحیات و اخلاق خود شویم به تماشای صحنه های محرک و مستهجن عادت کرده ایم.

هرزه نگاری اینترنتی مقدمه یک بیماری فراگیر روان شناختی به نام اعتیاد جنسی است. چندین محقق روان شناس ابعاد مختلف این مشکل را بررسی کرده و مراحل مختلف هرزه نگاری را شرح داده اند. نکته قابل توجه این است که در این تحقیق گام های شیاطن برای انحراف افراد که در بالا ذکر شد به خوبی تبیین شده است.

مرحله اول: وابستگی اولیه

در ابتدا فرد برای کنجکاوی به یکی از سایت های مستهجن که لینک هایشان به صوتر گسترده در اینترنت وجود دارد، مراجعه می کند. این تصاویر و متن ها آن قدر قدرت تخیل را به کار می اندازند که بارها به آن سایت ها مراجعه می کند. فرد در ذهن خودش این تصویرها و داستان متن ها را بارها در ذهن خود تصور می کند و تحریک می شود.

جالب اینجاست که افراد تحصیل کرده و باهوش،

ص: 169

شاید به خاطر قدرت تصور بالاترشان در مقابل این سایت ها آسیب پذیرترند.(1) خلاصه اینکه یک دفعه فرد به خودش می آید و می بیند که واقعاً به این سایت ها معتاد شده است. دقیقاً مانند مصرف کنندهای مواد، معتادان به این سایت ها هم دیگر با دیدن مثلاً یک عکس یا فیلم در شبانه روز راضی نمی شوند و وقت بیشتری را برای دیدن تصاویر مستهجن و مستهجن تر اختصاص می دهند.

مرحله دوم: وابستگی بیشتر

معتادان به این سایت ها کم کم وقت بیشتری را صرف تماشای تصاویر مستهجن تر می کنند. اما این فقط در فضای مجازی اینترنت نیست. آنها کم کم توقعات عجیب و غریب جنسی که در نتیجه دیدن این سایت ها برای شان ایجاد شده است را از همسر خودشان هم دارند.

معلوم است که این توقعات عجیب وغریب که فقط منحرفان جنسی ازپس آنها برمی آیند در زندگی طبیعی برآورده نمی شود. اینجاست که فرد ممکن است حتی بخواهد تنوع طلبی جنسی خود را با یافتن شریک های متعددتر ارضا کند. ضمن اینکه این نوع برخورد باعث

1- لازم به ذکر است که مراد این جمله این نیست که افارد تحصیل کرده بیشتر به این سایت ها مراجعه می کنند بلکه شاید منظور گوینده این باشد که اگر این افراد به این سایت ها وابستگی پیدا کنند از افراد دیگر بیشتر آن تصاویر را در ذهن خود مرور می کنند که باعث آسیب بیشتر می شود.

می شود که همسر فرد کم کم از او آزرده شود و کناره گیرتر شود. این کار همچنان ادامه پیدا می کند و زندگی طبیعی فرد را کاملاً مختل می کند.

مرحله سوم: حساسیت زدایی

هرچه که فرد بیشتر پیش می رود و بیشتر در سایت های مستهجن غرق می شود، تشخیص فضای مجازی از فضای واقعی و التزامات اخلاقی برایش مشکل تر می شود. در درجه اول هیچ محتوای مستهجنی برای او شیک برانگیز نیست. هیچ چیزی برایش قبیح نیست، در فضای واقعی هم بسیاری از انحرافات جنسی در دیگران برای او طبیعی به حساب می آید. به مرور زمان [برای اینکه خود را از عذاب وجدان رها سازد] به این تصور غلط می رسد که »این کاری است که همه آن را انجام می دهند«. در حالی که در جامعه واقعی برای اکثریت، هنوز هم آن تصاویر، قبیح و منکر هستند.

مرحله چهارم: انحراف جنسی

اشاره

در سایت های مستهجن فقط به تمایلات طبیعی جنسی پرداخته نمی شود. بخش عظیمی از این تصاویر و متن ها مربوط به کسانی است که از انحرافات جنسی رنج می برند. در آخرین مرحله و شدیدترین مرحله از اعتیاد به سایت های مستهجن، خود فرد هم ممکن است

این رفتارهای انحرافی را انجام دهد. »لاقیدی جنسی« و انجام رفتارهای پرخاشگرانه جنسی دو نمونه از رفتارهایی است که در نتیجه مشاهده این سایت های مستهجن انجام می شود. یکی از بدترین عواقب این مشکل روان شناختی این است که نگرش فرد به اطرافیانش کاملاً جسمی می شود. درواقع بخش عاطفی و انسانی که به طور طبیعی در روابط آدم ها با یکدیگر وجود دارد کم کم از ذهن این افراد محو می شود و او به همه فقط با دیدگاه جنسی نگاه می کند. (1)

قوانین تشویق به دیدن سایت های مستهجن

هرکس از طریق سیستم های رایانه ای یا مخابراتی یا حامل های داده مرتکب اعمال زیر شود، به ترتیب زیر مجازات خواهد شد:

الف. چنانچه به منظور دستیابی افراد به محتویات مستهجن، آنها را تحریک یا ترغیب یا تهدید یا تطمیع کند یا فریب دهد یا شیوه دستیابی به آنها را تسهیل کند یا آموزش دهد، به حبس از نودویک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هر دو مجازات. ارتکاب این اعمال درخصوص محتویات مبتذل موجب

1- { . www.gerdab.ir، مقاله »4مرحله تأثیر سایت های مستهجن بر سلامت روانی«، با کمی دخل و تصرف در متن.

جزای نقدی از دو تا پنج میلیون ریال است.

ب. چنانچه افراد را به ارتکاب جرائم منافی عفت یا استعمال مواد مخدر یا روان گردان یا خودکشی یا انحرافات جنسی یا اعمال خشونت آمیز تحریک یا ترغیب یا تهدید یا دعوت کند یا فریب دهد یا شیوه ارتکاب یا استعمال آنها را تسهیل کند یا آموزش دهد، به حبس از نودویک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هر دو مجازات.

تبصره: مفاد این ماده و ماده(14) شامل آن دسته از محتویاتی نخواهد شدکه برای مقاصد علمی یا هر مصلحت عقلایی دیگر تهیه یا تولید یا نگهداری یا ارائه یا توزیع یا انتشار یا معامله می شود.(1)

8. تغییر چهره دیگران

بعضی از ابزار رایانه ای مانند »فتوشساپ« کارآیی مثبت فراوانی دارد ولی متأسفانه گاهی برای کارهای منفی مثل تغییرچهره اشخاص یا ترکیب تصویر آنها با افارد دیگر که مصداق واقعی ندارد مورد استفاده قرار می گیرد همین امر سب ریخته شدن آبروی یک مؤمن می شود که بنابر کلام امام صادق علیه السلام حرمتش از خانه کعبه بالاتر است:

1- www.rc.majlis.ir، قانون جرائم رایانه ای، بخش اول، فصل چهارم، ماده15.

«حُرْمَهُ الْمُؤْمِنِ أَعْظَمُ مِنْ حُرْمَهِ هَذِهِ الْبَنِیَّه». (1)

براساس قانون جرائم رایانه ای، هرکس به وسیله سیستم های رایانه ای یا مخابراتی، فیلم یا صوت یا تصویر دیگری را تغییر یا تحریف کند و آن را منتشر کند، به نحوی که عرفاً موجب هتک حیثیت او شود، به حبس از نودویک روز تا دوسال یا جزای نقدی از پنج تا چهل میلیون ریال یا هردو مجازات محکوم خواهد شد. (2)

تبصره: چنانچه تغییر یا تحریف به صورت مستهجن باشد، مرتکب به حداکثر هر دو مجازات مقرر محکوم خواهد شد.(3)

9. نشر اکاذیب

از اموری که کاربران اینترنتی باید به آن توجه داشته باشند این است که از ایجاد یا انتشار اخبار دروغ به صورت جدی پرهیز کنند و با حیثیت افراد محترم بازی نکرده و شخصیت آنها را نزد مردم تخریب نکنند.

طبق قوانین جرائم رایانه ای هرکس به قصد ضررزدن به غیر یا تشویش اذهان عمومی یا مقامات رسمی به وسیله سیستم رایانه یا مخابراتی، اکاذیبی را منتشر نماید یا در

1- اِختصاص، مفید، ص325.
2- { . www.rc.majlis.ir، قانون جرائم رایانه ای، بخش اول، فصل پنجم، ماده16.
3- همان.

دسترس دیگران قرار دهد یا با همان مقاصد اعمالی را برخلاف حقیقت، رأساً یا به عنوان نقل قول، به شخص حقیقی یا حقوقی یا مقام های رسمی به طور صریح یا تلویحی نسبت دهد، اعم از اینکه از طریق یادشده به نحوی از انحاء، ضرر مادی یا معنوی به دیگری وارد شود یا نشود، افزون بر اعاده حیثیت به حبس از نودویک روز تا دوسال یا جزای نقدی از پنج تا چهر میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد. (1)

10. قماربازی اینترنتی

اشاره

اسلام به خاطر آسیب ها و مفسده هایی(2) که قمار

ص: 175

1- همان، ماده18.

2- الف: بزرگترین عامل هیجان: روانشناسان و دانشمندان، معتقدند که هیجانات روانی عامل اصلی پیدایش بسیاری از بیماری هاست؛ مثلاً: کم شدن ویتامین ها، زخم معده، جنون و دیوانگی، بیماری های عصبی و روانی به صورت حاد و خفیف و...، در بسیاری از موارد ناشی از هیجان می باشند. و »قمار« بزرگترین عامل پیدایش هیجان است تا آنجا که یکی از دانشمندان آمریکا می گوید: »در هر سال در این کشور دوهزار نفر فقط در اثر هیجان قمار می میرند و به طور متوسط قلب یک »پوکرباز« (یک نوع بازی قمار) متجاوز از صدبار در دقیقه می زند. قمار، گاهی سکته قلبی و مغزی نیز ایجاد می کند و قطعاً عامل پیری زودرس خواهد بود«. به گفته دانشمندان، شخصی که مشغول بازی قمار است، نه تنها روح وی دستخوش تشنج است، بلکه تمام جهازات بدن او نیز در یک حالت فوق العاده بسر می برند؛ یعنی ضربان قلب بیشتر می شود، مواد قندی در خون او می ریزد، در ترشحات غدد داخلی اختلال حاصل می شود، رنگ صورت می برد و دچار بی اشتهایی می شود و پس از پایان قمار، به دنبال یک جنگ اعصاب و حالت بحرانی به خواب می رود و غالباً برای تسکین اعصاب و ایجاد آرامش در بدن، به الکل و سایر مواد مخدر متوسل می شود. ب: رابطه قمار با جنایات: یکی از بزرگترین مؤسّسات آمارگیری جهانی ثابت کرده است که: »سی درصد جنایت ها با قمار رابطه مستقیم

دارد و از عوامل به وجودآمدن هفتاددرصد جنایات دیگر نیز به شمار می رود«. ج: ضرر اقتصادی قمار: در طول سال، میلیون ها بلکه میلیاردها از ثروت مردم جهان در این راه ازبین می رود، گذشته از ساعات زیادی که از نیروی انسانی در این راه تلف می شود و حتی نشاط کار مداوم را در ساعات دیگر سلب می کند؛ به عنوان مثال در گزارش ها آمده است، در شهر »مونت کارلو« که یکی از مراکز معروف قمار در دنیاست، یک نفر در مدت نوزده ساعت قماربازی، چهل میلیون تومان ثروت خود را ازدست داد، وقتی درهای قمارخانه بسته شد، یک راست به جنگل رفته و با یک گلوله مغز خویش را متلاشی کرد. جنگل های »مونت کارلو« بارها شاهد خودکشی این پوکربازها بوده است. د: زیان های: اجتماعی قمار: بسیاری از قماربازها به علت اینکه گاهی برنده می شوند و هزارها تومان سرمایه دیگران را به جیب خود می ریزند، حاضر نمی شوند تن به کارهای تولیدی و اقتصادی بدهند، در نتیجه به همان نسبت چرخ های تولیدی و اقتصادی لنگ می شود. و اگر درست دقّت کنیم می بینیم که تمام قماربازها و عائله آنها سربار اجتماع بوده و بدون اینکه سردی به جامعه برسانند، از دسترنج آنها استفاده می کنند. زیان های ناشی از قمار در حدّی است که بسیای از کشورهای غیراسلامی نیز آن را قانوناً ممنوع العام کرده اند. (اگرچه عملاً به طور وسیع آن را انجام می دهند) مثلاً انگلستان در سال1853 و آمریکا در سال1855 و شوروی در سال1854 و آلمان در سال1873 قمار را ممنوع اعلام کرده اند. بعضی از محققان، آماری را تهیه کرده اند که ذکر آن بی فایده نیست و آن اینکه: جیب بری نوددرصد، فساد اخلاق ده درصد، ضرب و2جرح چهل درصد، جرائم جنسی پانزده درصد، طلاق سی درصد و خودکشی پنج درصد معلول قمار است. (حقوق مدنی، حبیب اللّه طاهری، ج4، ص383تا385)

بازی دارد آن را حرام کرده[(1)]

است و با آن به دشت برخورد کرده است ولی متأسفانه در دنیای مجازی با شکل های جدیدتری پا به عرصه وجود گذاشته و برخی از افراد را به خاک سیاه نشانده است.

به برخی از این روش های جدید قماربازی[(2)] که در قانون جرم محسوب می شود اشاره می شود:

الف. پیش بینی مسابقات ورزشی

در این گونه سایت ها که در حال گسترش روزافزون است، افراد با عضوشدن و پرداخت مبالغی قادر به پیش بینی مسابقات ورزیش به خصوص مسابقات فوتبال می شوند. معمولاً در این گونه پیش بینی ها که به صورت هفتگی، ماهیانه و سالیانه برگزار می شود، لیگ های داخلی و خارجی لحاظ می شود. شیوه عملکرد این سایت اینگونه است که افراد با پرداخت مبالغی قادر به پیش بینی و در صورت درست حدس زدن نتیجه مسابقه

1- ر.ک:مجله فقه اهل بیت علیهم السلام (فارسی)؛ ج17-18، ص320تا384؛ حقوق مدنی، حبیب اللّه طاهری، ج4، ص380تا385.

2- در »قمار« دو چیز شرط است: »برد و باخت و بازی با وسائل قمار«؛ پس می توان قمار را چنین تعریف کرد: »بازی همراه با برد و باخت به وسیله آلات قمار با درمیان گذاشتن و قرار پول یا چیز دیگر به عنوان عوض است و بین اقسام بازی ها و اقسام آلات فراهم شده برای قمار در هر عصری، فرقی وجود ندارد«. (استفتاءات، آیت اللّه بهجت، ج4، ص552، س6534)

در لیست قرعه کشی قرار می گیرند.

گردانندگان این سایت ها که عنوان مجرمانه دایرکنندگان قمارخانه های اینترنتی بر آنها اطلاق می شود؛ معمولاً با بیان این مطلب که مقداری از وجوه دریافتی از شرکت کنندگان خرج امور خیریه می شود، قصد توجیه کردن و قانونی جلوه دادن این گونه شرطبندی ها را دارند.

براساس قانون افرادی که در این مسابقات شرکت می کنند و دایرکنندگان این سایت ها جرم می باشند و افرادی که از این راه اموالی را به دست آورده اند باید آن را به صاحبانشان برگردانند.

ب. مسابقات پیامکی

یکی دیگر از مسابقاتی که در حال شکل گیری و گسترش می باشد، مسابقات پیامکی است. این مسابقات در قالب سؤال و جواب برگزار می شود. روال کار در اینگونه مسابقات بدینگونه است که افراد با جواب دادن به سؤالی که اصولاً خیلی آسان طرح می شود وارد مرحله قرعه کشی مسابقه می شوند، محل تأمین هزینه های جوایز برندگان اینگونه مسابقات معمولاً از شرکت کنندگان اخذ می شود که این مورد وجاهت شرعی و قانونی ندارد.

درواقع اگر هزینه جوایزی که به برندگان اهدا می شود از محلی غیر از پول شرکت کنندگان در مسابقه باشد

ص: 178

به نظر می رسد شرکت در این مسابقات مشکل شرعی نداشته باشد؛ اما طبق اخبار و آماری که در دست است. هزینه های جوایز، از محل هزینه پیامک ها تأمین می شود که سبب جایزنبودن شرکت در این مسابقات می شود.

باید اشاره کرد که گردانندگان این مسابقات از محل هزینه هایی که از شرکت کنندگان دریافت می شود سودهای کلانی به دست می آورند و قسمت کمی از این مبالغ را به شرکت کنندگان جایزه می دهند.

ج. مسابقات قرعه ای (بخت آزمایی)

اشاره

اساس شکل گیری این مسابقات قرعه و احتمال است و اصولاً شرکت کنندگان در این مسابقات به مهارت و فعالیت خاصی نمی پردازند؛ بلکه با پرداخت مقداری هزینه شانس و اقبال خود را امتحان می کنند. بخت آزمایی که در اصطلاح انگلیسی به آن »لاتاری« گفته می شود، نوعی قمار دسته جمعی است که به علت جذابیت جوایز آن در حال رواج و گسترش روزافزون می باشد.

البته باید در نظر داشت که برگزارکنندگان این مسابقات برای تطهیر این نوع فعالیت غالباً به صورت نمادین اقدام به اعمال عام المنفعه و خیرخواهانه می نمایند که این اعمال یادشده به هیچ وجه باعث از

بین رفتن حرمت بخت آزمایی و قمار نمی شود. (1)

قوانین قماربازی اینترنتی

قماربازی با هر وسیله ای ممنوع و مرتکبین آن به یک تا شش ماه حبس و یا تا (74) ضربه شلاق محکوم می شوند و در صورت تجاهر(2) به قماربازی به هردو مجازات محکوم می گردند.

هرکس آلات و وسایل مخصوص به قماربازی را بخرد یا حمل یا نگهداری کند به یک تا سه ماه حبس یا پانصدهزار تا یک میلیون و پانصدهزار ریال جزای نقدی محکوم می شود.

هرکس آلات و وسایل مخصوص به قماربازی را بسازد یا بفروشد یا در معرض فروش قرار دهد یا از خارج وارد کند یا در اختیار دیگری قرار دهد به سه ماه تا یک سال حبس و یک میلیون و پانصدهزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم می شود.

هرکس قمارخانه دایر کند یا مردم را برای قمار به آنجا دعوت نماید به شش ماه تا دوسال حبس و یا از سه میلیون تا دوازده میلیون ریال جزای نقدی محکوم می شود.

1- { . www.cyberpolice.ir، مقاله »انواع بازی های قماری جدید«.
2- آشکارکردن.

تمام اسباب و نقود متعلق به قمار حسب مورد معدوم یا به عنوان جریمه ضبط می شود. (1)

نظر فقهاء درباره قماربازی اینترنتی

طبق نظر مراجع تقلید این گونه مسابقات، حرام و کسب مال از این راه هم جایز نیست. (2)

11. کلیک دزدی

«کلیک دزدی» (3) روش هوشمندانه ای است که هکرها برای ترغیب کاربران به کلیلک کردن روی آیکن و یا فامیلی ویروسی به کار می گیرند. در این روش کاربر بدون این که بداند ممکن است با یک کلیک کردن ساده چه اتفاقات ناگواری برای سیستم او رخ بدهد، در دام هکرها می افتد.

این تکنیک به شکل های مختلفی ظاهر می شود؛ به عنوان مثال آگهی های تبلیغاتی و یا جملاتی مانند »هرگز روی این فایل کلیلک نکنید« که می تواند هر کاربری از مبتدی گرفته تا پیشرفته را برای کلیلک کردن کند.

برای خنثی کردن این ترفند امنیتی این توصیه ها را

1- قانون تعزیرات و مجازات های بازدارنده، ماده208تا212، مصوب 1375/3/2.
2- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه سیستانی، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/8/8؛ آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/8/11.
3- . Clickjacking.

جدی بگیرید:

از کلیک روی لینک های مشکوک پرهیز کنید، این گونه صفحات مخرب اغلب کاربر را به کلیک روی لینک هایی ترغیب می کند که توضیحاتی جذاب دارد.

این فایل مخرب اینترنتی ممکن است در قالب یک ایمیل معمولی ارسال شود که لینکی را در خود دارد که به فایل ویدئویی حاوی خبری مهم و یا جالب می رسد؛ اما شما تنها با کلیلک روی دکمه اجرای فایل تصویری به صفحه موردنظر هکر منتقل می شوید.

اگر از مرورگر فایرفاکس استفاده می کنید، پیشنهاد می کنیم حتماً افزونه «No Script» را که برای وبگردی امن در فایرفاکس در نظر گرفته شده است، نصب کنید؛ زیرا این افزونه در مواردی که از اسکریپت های مخرب برای کلیلک دزدی استفاده شده باشد، از حملات ممکن جلوگیری می کند.

پیش از کلیک کردن روی لینکی در هر صفحه به بخش «URL» یا همان آدرس اینترنتی آن که با نگه داشتن ماوس روی لینک پدیدار می شود، دقت کنید؛ این آدرس یا باید با آدرس اصلی وب سایت که در نوار آدرس مرورگر است، همخوانی داشته باشد و

ص: 182

یا با توضیحاتی که برای لینک موردنظر نوشته شده است. توصیه ما این است که حتی اگر درصد کمی هم به آدرس لینک شک داشتید، از کلیلک روی آن پرهیز کنید.(1)

12. کرک کردن

گاهی متخصصین برای تهیه یک نرم افزار زحمات فراوانی می کشند ولی با کمال تأسف برخی از افراد دیگر با استفاده از روش هایی در آن نفوذ کرده و تاریخ استفاده از نرم افزار را تغییر می دهند که همین کار سبب می شود به صاحب اثر ضررهایی وارد شود. از نظر شرع و قانون این امر، اشکال دارد و باید به صاحب اثر خسارت وارده را بدهد.

س: آیا کرک کردن(2) نرم افزارها جایز است؟

ج: بدون اجازه صاحب اصلی جایز نیست مگر از تولیدات کفار حربی باشد که در این صورت اشکال ندارد. (3)

ص: 183

1- { . www.hamshahriontine، مقاله »مفاهیم: کلیک دزدی چیست؟«
2- واژه »Crack« در لغت به معنای »نفوذ و شکاف« و در اصطلاح به عملی که موجب استفاده غیرمجاز و یا استفاده نامحدود از نرم افزاری که محدودیت دارد، اطلاق می شود.به کسی که بدون اجازه وارد یک سامانه رایانه ای می شود یا به طور غیرقانونی با شکستن قفل ضدتکثیر به تکثیر نرم افزار می پردازد، کرکر »cracker« گفته می شود. { www.persianacademy.ir) P)
3- استفتاء، آیت اللّه خامنه ای، آیت اللّه شبیری زنجانی، آیت اللّه سیستانی، آیت اللّه مکارم و آیت اللّه نوری همدانی، 1393/7/29.

س: آیا خرید و فروش نرم افزار کرک شده جایز است؟

ج: این کار جز با رضایت تولیدکنندگان اصلی جایز نیست مگر در صورتی که از کفار حربی باشند.(1)

13. نرم افزارهای مورد استفاده در جرم

هرکس اقدام به تولید یا انتشار یا توزیع یا معامله داده ها یا نرم افزارها یا هر نوع ابزار الکترونیکی که صرفاً به منظور ارتکاب جرائم رایانه ای به کار می روند، نماید به حبس از نودویک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هردو مجازات محکوم خواهد شد.(2)

14. اخاذی اینترنتی

اشاره

برخی از کاربران اینترنتی به علت عدم اطلاع کافی از آسیب ها و خطراتی که آنها را تهدید می کند یا کاربران دیگری ارتباط برقرار می کنند و در کمال تعجب فایل های شخیص خودشان را در اختیار آنها قرار می دهند ولی با اخاذی افراد سودجو مواجه می شوند.

1- آیت اللَّه وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.com؛ استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللَّه مکارم و آیت اللَّه نوری همدانی، 1393/7/29.

2- www.rc.majlis.ir، قانون جرائم رایانه ای، بخش اول، فصل هفتم، ماده25.

قانون برای این امور غیراخلاقی مجازات سنگینی را در نظر گرفته است:

هرکس با سوءاستفاده از آثار مبتذل و مستهجن تهیه شده از دیگری، وی را تهید به افشاء و انتشار آثار مزبور نماید و از این طریق با وی زنا نماید به مجازات زنای به عنف محکوم می شود ولی اگر عمل ارتکابی غیر از زنا و مشمول خدا باشد حد مزبور بر وی جاری می گردد و در صورتی که مشمول تعزیر باشد به حداکثر مجازات تعزیری محکوم خواهد شد. (1)

مرتکبان جرائم زیر به دو تا پنج سال حبس و ده سال محرومیت از حقوق اجتماعی و هفتادوچهار ضربه شلاق محکوم می شوند:

الف: وسیله تهدید قراردادن آثار مستهجن به منظور سوءاستفاده جنسی، اخاذی، جلوگیری از احقاق حق یا هر منظور نامشروع و غیرقانونی دیگر.

ب: تهیه فیلم یا عکس از محل هایی که اختصاصی بانوان بوده و آنها فاقد پوشش مناسب می باشند مانند حمام ها و استخرها و یا تکثیر و توزیع آن.

ج: تهیه مخفیانه فیلم یا عکس مبتذل از مراسم

1- قانون سمعی و بصری، ماده4، مصوّب 1386/10/19.

خانوادگی و اختصاصی دیگران و تکثیر و توزیع آن. (1)

15. ترساندن کاربران

س: آیا اگر کسی از طریق وب کم، شخصی را بترساند و باعث سکته یا فوت او شود،(2) ضامن است؟

ج: این کار حرام و ضامن است. (3)

16. ایمیل

اشاره

ایمیل فرستادن یکی از مهم ترین ابزار استفاده از اینترنت می باشد که غالب کاربران از آن استفاده می کنند و کارهای خود را با آن انجام می دهند. این ابزار مفید، گاهی وسیله سوءاستفاده و کلاهبرداری اینترنتی محسوب می شود و غالباً زمینه این آسیب ها را خود کاربران ایجاد می کنند.

توصیه های امنیتی درباره ایمیل

کارشناسان درباره امنیت ایمیل نکاتی را بیان کرده اند که اشاره می شود:

هیچ گاه رمز عبور، اطلاعات بانکی و مشخصات

1- قانون سمعی و بصری، ماده4، مصوّب 1386/10/19.
2- برای اطلاع بیشتر از این موضوع به سریال هوش سیاه1 مراجعه شود.
3- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللّه مکارم، آیت اللّه نوری همدانی، 93/6/29.

شخصی را در صفحات اینترنت یا فرم های ایمیلی که برای شما ارسال می شودگاهی افراد کلاهبردار با عناوینی مانند »تاجر ورشکسته«، »شهروند مالباخته« و »وکیل خانوادگی« که بزرگ آن فوت شده سات ممکن است برای افراد ایمیل هایی ارسال کنند که شخص را به حضور در یک شرطبندی یا شراکت در مالی غیرواقعی ترغیب کنند در حالی که سعی دارند آنها را فریب داده و از آنها اخاذی کنند. (1) .

وارد نکنید. (2)

هیچ گاه در یک ایمیل مشکوک برروی لینک های موجود در آن کلیک نکنید. (3)

برای واردکردن اطلاعات حساس مانند »رمز عبور« یا »کلمه عبور« دقت داشته باشید که آدرس اینترنتی شما با ارتباط امن »https« شده باشد. (4)

به صورت مرتب تراکنش های بانکی خود را چک کنید. (5)

اگر شماره حساب فردی را از طریق ایمیل دریافت کردید قبل از هرگونه عملیات بانکی، از صحت شماره حساب طرف مقابل اطمینان پیدا کنید. (6)

به پیشنهادهای وسوسه انگیز مانند »خرید شارژ ارزان، تخفیف های باورنکردنی و...« که از طریق

1- www.Cyber Police.ir) {

2- www.Cyber Police.ir

3- همان.

4- همان.

5- همان.

6- همان.

ایمیل برای شما ارسال می شود توجه نکنید. (1)

به تغییرات جزئی که کلاهبرداران در آدرس فرستند ایمیل ایجاد می کنند دقت داشته باشید. (2)

1- همان.
2- همان.

فصل چهارم احکام و نکات متفرقه

طهارت در تایپ کردن

س: آیا هنگام تایپ کردن اسماء متبرکه،(1) آیات قرآن و روایات، طهارت(2) لازم است؟

ج: طهارت لازم نیست ولی اگر بخواهد اسماء متبرک را لمس کند باید وضو داشته باشد. (3)

قرائت قرآن

س: آیا فضیلت قرائت قرآن ازروی قرآن بیشتر است یا ازروی صفحه رایانه؟

1- نام اهل بیت و پیامبران(علیهم السلام).
2- مانند وضو یا غسل یا تیمم.
3- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه سیستانی، آیت اللّٰه مکارم، 93/6/10.

ج: هردو ثواب دارد ولی ازروی قرآن یا ملاحظه آدابِ لازم آن بهتر است. (1)

شنیدن آیه سجده دار

س: آیا اگر شخصی آیه سجده دار را از رایانه یا اینترنت بشنود، سجده واجب می شود؟

ج: اگر آیه سجده را از نرم افزار یا سی دی به صورت غیرمستقیم بشنود لازم نیست سجده کند، ولی اگر به صورت مستقیم از اینترنت بشنود، باید سجده کند. (2)

نگهداری سی دی حرام

س: آیا نگهداری فیلم های مستهجن در مغازهی ا منزل یا رایانه جایز است؟

ج: نگهداری این گونه فیلم ها حارم است، و بر حاکم

ص: 190

1- آیت اللَّه خامنه ای: www.leader.ir.
2- با استفاده از توضیح المسائل، امام خمینی، ص237، م1053؛ توضیح المسائل، آیت اللَّه فضال، ص182، م473؛ توضیح المسائل، آیت اللَّه بهجت، ص174، م179؛ توضیح المسائل، آیت اللَّه وحید خراسانی، ص215، م1105. آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه مکارم، آیت اللَّه سبحانی و آیت اللَّه صافی گلپایگانی، در هر دو صورت مستقیم یا غیرمستقیم، سجده واجب است. (توضیح المسائل، آیت اللَّه شبیری، ص232، م1105؛ توضیح المسائل، آیت اللَّه مکارم، ص184، م982؛ توضیح المسائل، آیت اللَّه سبحانی، ص255، م893؛ جامع الأحکام، آیت اللَّه صافی گلپایگانی، ج1، ص75، س239).

شرع لازم است که آنها را جمع آوری کرده و ازبین ببرد، و این کار تعزیر دارد. (1)

نگهداری عکس مستهجن

س: آیا نگهداری عکس های مستهجن در رایانه جایز است؟

ج: نگهدای عکس های مستهجن،(2)

حرام است و باید آنها را ازبین ببرد. (3)

ص: 191

1- آیت اللَّه مکارم: www.makarem.ir؛ استفتاء، آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه سیستانی، 93/7/5.

2- همسر یک مرد جوان با مراجعه به دادگاه خانواده گفت: »همسرم 30سال سن دارد و در یک شرکت کامپیوتری مشغول به کار است. به خاطر شغلش همیشه یک کامپیوتر شخصی همراه خود دارد. متاسفانه هدف همسرم از جست وجو در اینترنت فقط جمع آوری عکس های مستهجن و تصاویر غیراخلاقی است که در سایت های خارجی وجود دارد. دوسال است که با هم زندگی می کنیم و تاکنون از این موضوع خبر نداشتم؛ اما چندروز پیش هنگامی که داشتم با کامپیوترش کار می کردم چند عکس خارجی از زنان برهنه دیدم و دانستن این موضوع که همسرم اکثر اوقات درپی یافتن چنین عکمس ها و تصاویری است برایم خیلی ناراحت کننده بود. وقتی از او در مورد عکس ها توضیح خواستم، از اینکه بدون اجازه وارد حریم خصوصیش شده ام عصبانی شد و گفت که این گونه جست وجو و جمع آوری تصاویر را دوست دارد و این ربطی به من ندارد. (www.gerdab.ir، مقاله »درخواست طلاق به خاطر عکس های مستهجن«).

3- استفتاء، آیت اللَّه شبیری زنجانی، آیت اللَّه مکارم، آیت اللَّه نوری همدانی، 1393/9/24؛ آیت اللَّه خامنه ای و آیت اللَّه سیستانی، 1393/9/26.

فروش اینترنت

س: شرکت هایی که اینترنت می فروشند آیا در برابر رفتن مشترکین به (سایت های غیراخلاقی) مسئول هستند؟

ج: چون اینترنت، استفاده صحیح و ناصحیح دارد از آلات و ابزار مشترک حساب می شود پس فروش آن جایز است و فروشنده در قبال رفتن مشتری به سایت های غیراخلاقی و منحرف مسئولیتی ندارد(1) مگر طوری باشد که اشاعه منکرات و فحشاء صدق کند که حرام می شود. (2)

س: کارکردن در شرکتی که خدمات اینترنت را فراهم می کند، باتوجه به این که اکثر استفاده از اینترنت مربوط به کاربردهای مبتذل است (البته می توان از این رسانه استفاده های مفید نیز به عمل آورد) چه حکمی دارد و آیا تعاون در اثم و عدوان محسوب می شود؟

ج: هرگاه اکثر افراد از برنامه های مبتذل آن استفاده می کنند کارکردن با آن شرکت خدماتی اشکال دارد.(3)

کافی نت

افرادی که مشغول ارائه دادن خدمات اینترنتی هستند

1- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 93/6/23.
2- آیت اللّٰه سیستانی: www.sistani.org. {
3- آیت اللّٰه مکارم: www.makarem.ir.

اگر اهمیت شغل خودشان را بدانند متوجه می شوند که می توانند چه خدمت بزرگی به رشد و تکامل جامعه بکنند ولی اگر مواظب نباشند ممکن است باعث انحطاط جوانان شده و آنان را به مسیر انحراف بکشانند.

س: اگر کسی کافی نت داشته باشد و بداند که برخی مشتریان برای چت (گفتگو) با افراد نامحرم و همچنین رفتن به سایت های غیراخلاقی به کافی نت می آیند، در این وضعیت تکلیف او به عنوان صاحب کافی نت چیست و کسب درآمد از این راه (با شرایط ذکرشده) چه حکمی دارد؟

ج: با علم به اینکه مشتری از ابزاری که در اختیار او قرار داده می شود استفاده حرام می کند، جایز نیست و کسب درآمد از این طریق نیز اشکال دارد(1) ولی در صورت شک در اینکه مشتری از آن به صورت حرام استفاده می کند، اشکال ندارد.(2)

قانون کافی نت

استفاده و در اختیار گذاشتن هرگونه ابزار دسترسی به سایت های فیلترشده، مثل انواع فیلترشکن های قابل نصب روی رااینه، یا معرفی سایت های فیلترشکن

ص: 193

1- آیت اللّٰه سیستانی: www.sistani.org؛ آیت اللّٰه مکارم: www.makarem.ir. }

2- آیت اللّٰه خامنه ای: www.leader.ir؛ آیت اللّٰه مکارم: www.makarem.ir. }

و خدمات گیرندگان و یا استفاده از هرگونه VPN روی سیستم های رایانه ای دفاتر خدمات اینترنت ممنوع است. (1)

دانلودکردن

س: آیا دانلودکردن (2)فایل های اینترنتی جایز است؟

ج: چون کفار حربی اموالشان محترم نیست، اشکال ندارد. (3)

س: دانلودکردن از کفار حربی چه حکمی دارد؟

ج: چون کفار حربی اموالشان محترم نیست، اشکال ندارد. (4)

س: برخی از سایت ها نرم افزارهای مختلف را به صورت رایگان برای دانلود در سایت خود قرار می دهندا، ما نمی دانیم که این نرم افزارها متعلق به چه کشوری است. آیا می توانیم این نرم فازارها را دانلود کنیم؟

ص: 194

1- { . www.Cyber Police.ir، مقاله «بخشنامه پلیس فنا به کافی نت ها».

2- عمل انتقال و یا کپی کردن یک فایل، برنامه، و...، از یک سیستم کامپیوتری بگتر به کامپیوتر و یا دستگاه دیگر را دانلود گویند. { (www.merriam-webster.com)

3- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/6/23؛ آیت اللّٰه سیستانی: اگر فایل دانلودشده دارای محتوای حرام نباشد و دانلودکردن برخلاف قانون نباشد، دانلودکردن جایز است. (استفتاء 1393/7/14)

4- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/6/23.

ج: بدون اجازه صاحب نرم افزار جایز نیست مگر از کفار حربی باشد. (1)

س: آیا دانلود فیلم، موسیقی، مقاله و کتاب های مستهجن و مبتذل جایز است؟

ج: دانلود مطالب ذکرشده حرام و از مصادیق اشاعه فحشاء می باشد و باید به صورت جدی از این کار اجتناب شود.(2)

س: باتوجه به اینکه از اینترنت با دادن هزینه لازم، می توان استفاده نمود و بسیاری از نرم افزارها، فیلم ها و... را دانلود کرد، آیا فروش این نرم افزارها یا فیلم ها جایز است؟

ج: این کار جایز نیست.(3)

پیشنهادهایی برای مسئولین

مسئولین محترم می دانند که یکی از مهمترین استفاده های اینترنت، دانلودکردن است ولی غالباً صاحبان فایل های صوتی تصویری یا نرم افزارهای اینترنتی راضی نیستند که اثرشان به صورت رایگان در اختیار

1- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه نوری همدانی، آیت اللَّه مکارم، 1393/7/3.
2- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه سیستانی، آیت اللَّه مکارم، 1393/6/12.
3- استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، آیت اللَّه مکارم، آیت اللَّه سیستانی، 1393/2/24؛ آیت اللَّه شبیری زنجانی، 1393/7/15.

دیگران قرار بگیرد، همین امر باعث می شود کاربران در صورت دانلودکردن فعل حرام انجام دهند.

برای اینکه کاربران اینترنتی به انجام فعل حرام مبتلا نشوند راهکارهایی را بیان می کنیم که مسئولین محترم با اجرایی کردن آنها می توانند جامعه اسلامی را در مسیر سعادت و رشد اخلاقی قرار دهد.

1. با صاحبان این آثار گفتگو کنند که بعضی از آثار خودشان را برای تعالی جامعه به صورت رایگان در اختیار مسئولین قرار دهند تا با مدیریت، آنها را در اختیار کاربران قرار دهند.

2. سایت هایی را راه اندازی کنند تا کاربران عزیز برای دانلود فایل هایی که صاحبان آنها راضی هستند، به آنها مراجعه کنند و از دانلود حرام درامان باشند.

3. با تبلیغات زیبا و جذاب، اثرات دانلود غیرمجاز و غیرشرعی را بیان کنند و مردم جامعه را نسبت به ضررهایی که با دانلودکردن به صاحبان آثار اینترنتی وارد می شود، آگاه سازند.

خمس ترافیک اینترنت

س: آیا به حجم ترافیک اینترنت که تا سال خمسی مصرف نشده است خمس تعلق می گیرد؟

ج: اگر در بازار قابل خرید و فروش باشد و مالیّت داشته

ص: 196

باشد، خمس دارد. (1)

حذف ترافیک باقیمانده

س: بعضی از شرکت های اینترنتی، اینترنت را با حجم مشخصی از ترافیک(2)

می فروشند ولی بعد از تمام شدن مدت آن، باقی مانده ترافیک را حذف می کنند در صورتی که مشتری پول آن را به شرکت داده است، آیا این کار جایز است؟

ج: اگر در ابتدا با مشتری توافق و شرط کرده باشند که بعد از مدت مشخص، حذف می شود، اشکال ندارد و معامله صحیح می باشد. (3)

نقل مطالب سایت ها

س: آیا استفاده از مطالب سایت هایی که در آنها نشوته شده است: »نقل مطالب با ذکر منبع اشکال ندارد« بدون ذکر اسم آن سایت اشکال دارد؟

ج: این کار بدون رضایت صاحبان آن سایت ها جایز نیست.(4)

1- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، 1393/6/30؛ البته طبق نظر بعضی از مراجع تقلید خمس تعلق نمی گیرد.
2- مثلاً 12گیگ ترافیک شش ماهه.
3- استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه مکارم، آیت اللّٰه نوری همدانی، آیت اللّٰه شبییر زنجانی، 93/6/30.
4- آیت اللّٰه مکارم: www.makarem.ir؛ استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، 1393/11/20.

س: آیا استفاده از مطالب سایت هایی که در آنها هیچ گونه عنوانی مبنی بر اینکه »استفاده از مطالب سایت با ذکر منبع اشکال ندارد«، وجود ندارد، جایز است؟

ج: اشکال ندارد.(1)

استفاده از اینترنت بی سیم دیگران

س: در منطقه ما اینترنت وایرلسی وجود دارد که مالک آن با وجود این که می تواند برروی آن رمز بگذارد ولی این کار را انجام نمی دهد و ما بدون زحمت می توانیم از فرکانسی که در فضا منتشر است استفاده کنیم و به اینترنت وصل شویم، آیا این کار جایز است؟

ج: اگر رمزنگذاشتن نشانه رضایت او به استفاده دیگران باشد مانعی ندارد در غیر این صورت جایز نیست.(2)

خرید و فروش اینترنتی

س: آیا خرید و فروش اینترنتی جایز است؟

ج: اگر منظور شما این است که دونفر از طریق اینترنت خرید و فروش را انجام دهند، اینگونه معامله صحیح است و اشکالی ندارد. (3)

1- آیت اللَّه مکارم: www.makarem.ir؛ استفتاء، آیت اللَّه خامنه ای، 1393/11/20.
2- آیت اللّٰه مکارم: www.makarem.ir. {
3- آیت اللّٰه سیستانی: www.sistani.org. {

بازدید از سایت های تبلیغاتی

س: تبلیغات شرکت های بزرگ تجاری را که محصولاتشان در همه جای دنیا به فروش می رسد شکرت های تبلیغاتی بین المللی برعهده دارند که اینکار را با ابزارهای مختلف انجام می دهند. مثلاً یک شرکت تبلیغاتی به شرکت سامسونگ قول می دهد که صدهزار نامه الکترونیکی به صدهزارنفر ارسال کند که از این تعداد باید 50000عدد باز و دیده شوند. بعضی از شرکت های تبلیغاتی برای انجام این کار از طریق عضوگیری اقدام به ارسال نامه الکترونیکی به اعضاء می کنند و اعضاء در ازای بازکردن ایمیل ها از شرکت تبلیغاتی حقوق می گیرند. هرچقدر نامه بیشتری باز کنند بیشتر حقوق می گیرند. البته ظاهراً شرکت های تجاری هم می دانند که قسمتی از تبلیغات داده شده از این طریق می باشند. آیا عضویت در این شرکت های تبلیغاتی و کسب درآمد از این راه جایز است؟

ج: کار شرکت تبلیغاتی و افراد استخدام شده جائز نیست و درآمد آنها حرام است. (1)

ص: 199

1- آیت اللّٰه مکارم: www.makarem.ir؛ استفتاء، آیت اللّٰه خامنه ای، آیت اللّٰه شبیری زنجانی، آیت اللّٰه سیستانی، آیت اللّٰه نوری همدانی، 1393/12/6.

فایل های متنی اینترنتی

س: آیا استفاده از کتاب ها و مقالات اینترنتی که به صورت (pdf) یا (word) می باشد جایز است؟

ج: برای استفاده شخصی اشکال ندارد. استنساخ و نشر آنها اگر مربوط به کشورهای غیرمسلمان باشند اشکال ندارد. اما اگر مربوط به افراد محترم المال باشد (مانند مسلمانان کشورهای اسلامی یا کفاری که در ذمه اسلام هستند) بنابر احتیاط واجب جایز نیست مگر این که به دست بیاورید که خود مولف، آن را در اینترنت گذاشته است که دلالت بر رضایت او می کند. (1)

دیدن ماهواره از طریق اینترنت

س: آیا مشاهده ماهواره از طریق اینترنت جایز است؟

ج: اگر مفسده یا ترس به گناه افتادن وجود داشته باشد جایز نیست. (2)

ص: 200

1- آیت اللّٰه وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.ir.
2- آیت اللّٰه مظاهری: www.almazaheri.ir، استفتائات، مسابقات و تفریحات، کامپیوتر و اینترنت؛ استفتاء، آیت اللّٰه نوری همدانی، آیت اللّٰه مکارم، 1394/2/3؛ آیت اللّٰه شبیری زنجانی، آیت اللّٰه صافی گلپایگانی، آیت اللّٰه سیستانی، 1394/2/4؛ با استفاده از استفتاءات جدید، آیت اللّٰه تبریزی، ج1، ص359، س1605؛ جامع المسائل (فارسی)، آیت اللّٰه فاضل ج1، ص246، س1001؛استفتاءات، آیت اللّٰه بهجت، ج3، ص221، س4087؛ أجوبهالاستفتاءات، آیت اللّٰه خامنه ای، ص264، س1212.

فروش فیلم های زبان اصلی

س: دوست من در طول سال های گذشته، فیلم ها و کارتون های مختلفی را تهیه و از همه آنها استفاده کرده است، حال تصمیم گرفتیم که این فیلم ها و کارتون ها را در اختیار دوستان دیگر قرار بدهیم، تا اگر کسی خواست بتواند استفاده کند. برای همین قرار شد فروشگاه مجازی در اینترنت بزنیم و یک درآمد جانبی هم از این راه به دست بیاوریم، ولی این فیلم ها و کارتون ها خارجی و اصل بوده و سانسور نشده می باشند. اگر ما بخواهیم این فیلم ها را در اختیار دیگران قرار دهیم چه حکمی دارد؟

ج: در صورتی که فروش این فیلم ها موجب سستی در عقاید و احکام شرعی شود و بدآموزی داشته و یا خلاف شئونات اسلامی باشند (مانند مشتمل بودن بر مسائل غیراخلاقی) و یا مخالف مقرّرات باشد، جایز نمی باشد. (1)

اعتیاد به اینترنت

برخی از افراد براثر استفاده زیاد از رایانه و اینترنت به نوعی وابستگی شدید به این تکنولوژی دچار می شوند که اگر کنترل و مدیریت نشود ممکن است با آسیب ها و خطراتی مواجه شوند که رهایی از آنها کار راحتی نیست.

1- آیت اللّه وحید خراسانی: www.wahidkhorasani.com، سؤالات شرعی، احکام کسب های حرام و بعضی از گناهان، س453.

با توجه به افزایش روزافزون کاربران سایبری، در کنار اعتاید سنتی، با نوع جدیدی از اعتیاد مواجه شده ایم؛ گسترش رایانه های شخصی و افزایش اتصال به اینترنت در خانه و محل کار، منجر به ظهور معضلی به نام »اعتیاد آنلاین« شده است. اعتیاد به اینترنت شامل اعتیاد به اتاق های گپ زنی، هرزه نگاری، قمار آنلاین و خریدهای اینترنتی می شود. همچون دیگر اعتیادها، این نوع اعتیاد نیز فرد معتاد را از خانواده و اطرافیانش منزوی می سازد.(1)

باتوجه به پژوهش های انجام گرفته در مراکز روانشناسی مراکز ترک اعتیاد اینترنتی و فناوری، اعتیاد آنلاین را می توان به پنج دسته تقسیم کرد:

1. اعتیاد به مسائل جنسی:(2) به هر موضوعی که حول محور مسائل جنسی در فضای مجازی باشد، اطلاق می شود.

2. اعتیاد به ارتباطات عاطفی و دوستانه:(3) اعتیاد به شبکه های اجتماعی،

چت روم ها، مستجرها و هر ابزاری که منجر به رابطه عاطفی و دوستی میان کاربران اینترنتی می شود، اطلاق می شود.

1- { . www.Cyber Police.ir، مقاله »اعتیاد اینترنتی، افسردگی می آورد«.
2- Cybersex Addiction .
3- Cyber-Relationship Addiction.

3. وسواس به اینترنت:(1) این اعتیاد شامل استفاده بیش از حد و وسواس گونه از اینترنت جهت تجارت های آنلاین، بازی ها و حراجی های آنلاین و قماربازی است.

4. خبرزدگی و اعتیاد به اطلاعات:(2) این قسم از اعتیاد نیز به علت خبرزدگی بسیار، سبب دورشدن از خانواده و محیط اجتماعی و تحت تأثیر قرار گرفتن فرد توسط رسانه ها و اخبارهای منتشرشده در فضای سایبر می شود.

5. اعتیاد به رایانه: (3)این قسم از اعتیاد به استفاده مداوم از رایانه و بازی های و برنامه های آفلاین رایانه اطلاق می شود.

به اعتقاد کارشناسان اگر افراد در ماه بیش از 20ساعت به اینترنت وصل شوند بی آنکه کار خاصی جز پرسه زدن و چت کردن داشته باشند باید از تعداد این ساعت ها کم کنند تا در یک برنامه زمان بندی سه ماهه دست کم به نیمی از این زمان برسند. چراکه صرف این زمان برای پرسه زدن در اینترنت می تواند عواقب خطرناکی را به دنبال داشته باشد.(4)

1- Net Compulsions

2- . Information Overload

3- www.Cyber Police.ir . }Computer Assiction، مقاله »اعتیاد اینترنتی، افسردگی می آورد«.

4- } . www.gerdab.ir، مقاله »اختلالات رفتاری و هرزه نگاری رنگ اینترنت گرفته است«.

1. مواظب باشیم این ابزار: عمر، وقت و استعدادهای ما را تلف نکنند.

2. با آگاهی لازم به سراغ این تکنولوژی برویم تا از خطرات و آسیب های آن درامان باشیم.

3. رایانه و اینترنت از ابزار دومنظوره می باشند، پس فقط از جنبه های حلال و سودمند آن برای رشد و تکامل روح و جان استفاده کنیم و به هیچ وجه به سراغ استفاده های حرام و مخرب آن نرویم.

4. از این ابزار برای تروجی معارف قرآن و اهل بیت علیهم السلام استفاده کرده و آن را در سرتاسر جهان گسترش دهیم.

5. پدران و مادران محترم باید از وسایل رایانه ای اطلاعات کافی داشته باشند تا بتوانند فرزندان عزیزشان را در استفاده مناسب از این ابزار بازی کرده و در مواقع نیاز آنها را با راهکارهای دقیق راهنمایی کنند.

6. در دینای مجازی به هیچ شخصی اعتماد کامل در دینای مجازی به هیچ شخصی اعتماد کامل نداشته باشیم و همیشه احتمال بدهیم که ممکن است خطرات اینترنتی ما را هم تهدید کند.

7. در هیچ حالتی اطلاعات شخصی و خصوصی خود را در اختیار کاربران دیگر قرار ندهیم.

8. در صورتی که ازسوی کاربران اینترنتی مورد تهدید

یا اخاذی قرار گرفتیم سریعاً به »پلیس فتا« مراجعه کنیم تا با راهنمایی های دقیق و فنی، ما را یاری کنند.

9. در خرید و استفاده از بازی های رایانه ای دقت و حساسیت بالایی داشته باشیم تا فرزندان عزیزمان از خطرات و تأثیرات منفی و مخرب بازی های غیرمناسب درامان باشند.

10. فرزندان خود را به انجام بازی های ایرانی (مخصوصاً بازی های فکری و پرتحرک) تشویق بکنیم.

11. در محیط مجازی به افراد و حقوق آنها احترام بگذاریم و با رایت، دانلود و... حقوق و زحمات آنها را ازبین نبریم.

12. مواظب باشیم به این ابزار اعتیاد پیدا نکنیم تا از آسیب های آن محفوظ باشیم.

ص: 205

آدرس دفاتر مراجع تقلید

دفتر مقام معظم رهبری

سایت: www.leader.ir

نشانی الکترونیکی: info_leaderliader.ir

تلفن: 37746666 (025)

دفتر آیت اللّٰه سیستانی

سایت: www.sistani.org

نشانی الکترونیکی: farsisistani.org

تلفن: 37741415 (009825)

استفتاء پیامکی: 009891985075000

دفتر آیت اللّٰه شبیری زنجانی

سایت: www.zanjani.ir

نشانی الکترونیکی: zanjani.tamasgmail.com

ص: 206

تلفن: 3-37740321 (025)

استفتاء پیامکی: 50001040

دفتر آیت اللّٰه مکارم شیرازی

سایت: www.makarem.ir

تلفن: 37840003 (025)

استفتاء پیامکی: 10000100

دفتر آیت اللّٰه وحید خراسانی

سایت: www.wahidkhorasani.com

تلفن: 37742445 - 37740611 (025)

دفتر آیت اللّٰه نوری همدانی

سایت: www.noorihamedani.com

تلفن: 37741850 (025)

استفتاء پیامکی: 30004844

دفتر آیت اللّٰه صافی گلپایگانی

سایت: www.safi.ir

تلفن: 37479 (025)

استفتاء پیامکی: 30007479

ص: 207

فهرست منابع

1. کتاب ها

1. أجوبهالاستفتائات، سید علی حسینی خامنه ای، دفتر معظم له، قم، چاپ اول، 1424ق.

2. احکام روابط زن و مرد، سید مسعود معصومی، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، چاپ31، زمستان1382.

3. اِختصاص، مفید، محقق / مصحح: غفاری، علی اکبر و محرمی زرندی، محمود، ناشر: الموتمر العالمی لالفیه الشیخ المفید، سال چال اول، 1413ق.

4. استفتائات جدید، جوادبن علی تبریزی، چاپ اول.

5 . استفتائات جدید، ناصر مکارم شیرازی، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، چاپ دوم، 1427ق.

6 . استفتائات، آیت اللّه جوادی آملی، نرم افزار مجموعه آثار آیت اللّه جوادی آملی، مؤسسه اسراء.

ص: 208

7. استفتائات، سید روح اللَّه موسوی خمینی، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ پنجم، 1422ق.

8 . استفتائات، محمدتقی بهجت فومنی گیلانی، دفتر حضرت آیت اللَّه بهجت، چاپ اول، 1428ق.

9 . اصول کافی، محمدبن یعقوب کلینی، انتشارات دارالکتب الإسلامیه، تهران، چاپ چهارم، 1407ق.

10. أمالی، صدوق، ناشر: کتابچی، چاپ ششم، چاپ تهران، 1376ش.

11. تحف العقول، حسن بن علی بن شعبه حرانی، محقق و مصحح: علی اکبر غفاری، جامعه مدرسین، قم، چاپ دوم، 1404ق.

12. تفسیر نمونه، ناصر مکارم شیرازی، دارالکتب الإسلامیه، چاپ اول، 1374ش.

13. توضیح المسائل محشّی، سید روح اللَّه موسوی خمینی، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ هشتم، 1424ق.

14. توضیح المسائل، آیت اللَّه سبحانی، ناشر: موسسه امام صادق علیه السلام، 1429ه’.ق، چاپ سوم.

15. توضیح المسائل، آیت اللَّه شبیری، انتشارات سلسبیل، 1420ه’.ق، چاپ اول.

16. توضیح المسائل، آیت اللَّه فاضل، تاریخ نشر 1426ه’.ق، چاپ

ص: 209

صدوچهاردهم، وفات 1428ه‌ .ق.

17. توضیح المسائل، حسین وحید خراسانی، مدرسه امام باقرعلیه السلام، چاپ نهم، 1428ق.

18. توضیح المسائل، سیستانی.

19. توضیح المسائل، محمدتقی بهجت فومنی گیلانی، انتشارات شفق، چاپ92، 1428ق.

20. توضیح المسائل، ناصر مکارم شیرازی، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، چاپ52، 1429ق.

21. جامع الاحکام، لطف اللّه صافی گلپایگانی، انتشارات حضرت معصومه علیهاالسلام، چاپ چهارم، 1417ق.

22. جامع الأخبار، شعیری، مطبعه حیدریه، چاپ نجف، چاپ بی تا.

23 . جامع المسائل، محمد فاضل لنکرانی موحدی، انتشارات امیر قلم، چاپ یازدهم.

24. حقوق مدنی، حبیب اللّه طاهری، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، 1418ه‌ .ق، چاپ دوم.

25. دعائم الإسلام، نعمان بن محمد مغربی بن حیون، محقق و مصحح: آصف فیضی، مؤسسه آل البیت علیهم السلام، چاپ دوم، 1385ق.

26. عیون الحکم و المواعظ، علی بن محمد لیثی واسطی، محقق و مصحح: حسین حسنی بیرجندی، دارالحدیث، چاپ اول،

ص: 210

1376ش.

27. غررالحكم و دررالكلم، تميمى آمدى، عبدالواحدبن محمد، محقق / مصحح: رجائى، سيد مهدى، دارالكتاب الإسلامى، چاپ قم، چاپ دوم، 1410ق.

28. كتاب النكاح، آيت اللّه مكارم، محقق / مصحح: محمدرضا حامدى - مسعود مكارم، انتشارات مدرسه امام على بن ابى طالب عليه السلام، 1424ه‍.ق، چاپ اول.

29 . مستدرک الوسائل و مستنبطالمسائل، نورى، حسين بن محمدتقى، محقق / مصحح: مؤسسه آل البيت عليهم السلام، چاپ قم، چاپ اول، 1408ق.

30. مصباح الشريعه، منسوب به جعفربن محمد، امام ششم عليه السلام، انتشارات اعلمى، چاپ اول، 1400ق.

31. منهاج الصالحين، سيد على حسينى سيستانى، دفتر معظّم له، چاپ پنجم، 1417ق.

32. نهج البلاغه (صبحى صالح)، محمدبن حسين شريف رضى، محقق و مصحح: فيض الإسلام، انتشارات هجرت، چاپ اول، 1414ق.

ص: 211

2. مجلات و نشریات

1. فصلنامه ره آورد نور، بهمن 1377، پیش شماره2.

2. فصلنامه علمی پژوهشی حقوق، محسن رهامی، سیروس پرویزی، پاییز 1391، ش27.

3. فصلنامه فقه و اصول، علی اکبر ایزدی فرد، علی پیردهی حاجیکلا، بهار و تابستان 1389، ش84.

4. مجله فقه اهل بیت علیهم السلام، جمعی از نویسندگان، مؤسسه دائرهالمعارف فقه اسلامی بر مذهب اهل بیت علیهم السلام، چاپ اول.

ص: 212

3. سایت ها

www.porseman.org

www.noorihamedani.com

www.isna.ir

www.farsnews.com

www.rc.majlis.ir

www.hamshahrionline.ir

www.persianacademy.ir

www.yjc.ir

www.safi.ir

www.almazaheri.ir

www.islammovie.ir

www.tabnak.ir

ص: 213

www.old.mouood.org

www.vgpostmortem.blogfa.com

www.shia-news.com

www.jahannews.com

iribtv.ir.www.ejtema.ch1

www.ircg.ir

www.internet.ir

www.merriam-webster.com

www.sakhtafzarmag.com

www.tebyan.net

www.Cyber Police.ir

www.rasekhoon.net

www.gerdab.ir

www.leader.ir

www.sistani.org

www.makarem.ir

www.wahidkhorasani.com

عناوین منتشر شده از مجموعه فقه و زندگی

موضوع مؤلف

احکام مسجد

احکام تاکسیرانی

احکام معاملات ملکی

احکام پرستاری

احکام اعتکاف

احکام آرایشگری

احکام رستوران ها و تالارهای پذیرایی

احکام کشتیرانی

احکام هت لداری

احکام مسکن

احکام جشن و شادمانی

احکام تربیتی و ورزشی بانوان

احکام عکاسی

احکام سینما و فیل مسازی

احکام شیرینی پزی و قنادی

احکام انتخابات

احکام مدیریت و کارمندی

احکام و آداب حجاب و عفاف

احکام و آداب معلمان و استادان

احکام و آداب دانش آموزی و دانشجویی

احکام تلفن همراه

احکام طلافروشان

محمد حسین فلا حزاده

مهدی رفیعی

اسماعیل محمدی

فاطمه استشاره

محمد حسین فلا حزاده

مریم واعظ

جواد افتخاری

علی اکبر سرشار

حسینیه عظیمی

غلامرضا قلی زواره

شمس الله صفرلکی

اعظم سپهری یگانه

عزت احمدی

سعید عبا سزاده

محمد زراعتی

سید صیف الله نحوی

محمد علی بخشی

طاهره جباری

مسعود صفی یاری

مسعود صفی یاری

مرتضی دایی چینی

طباطبایی - جلالوند

ص: 215

عناوین دردست اقدام ازمجموعه فقه و زندگی

موضوع

احکام فرش وتابلو فرش

مؤلف یوسف یاوری

احکام کیف وکفش چرم

مؤلف محمدابراهیم امینی

احکام احکام پوشاک

مؤلف محمدابراهیم امینی

احکام آژانس تلفنی

مؤلف مجتبی بیتا

احکام ناشران

مؤلف حسینعلی عرب انصاری

احکام اتوبوسرانی ورانندگان

مؤلف محمد رضا یاوری

احکام صوتی تصویری

مؤلف محمود صادقی

احکام نانوایان

مؤلف ابراهیمی فرد

احکام پرندگان وپرنده فروشان

مؤلف مجتبی عابدینی

احکام اینترنت و رایانه

مؤلف محمود صادقی

احکام پارکها

مؤلف سیدمحمود موسوی

احکام عمومی اصناف

مؤلف الیاس صالحی

احکام قهوه خانه ها

مؤلف عرب انصاری

احکام الکتریکی

مؤلف الیاس صالحی

احکام عطاری وداروهای گیاهی

مؤلف داوود طبرسا

احکام بازی یارانه ها

مؤلف محمود صادقی

احکام احکام بیمه ها

مؤلف مرتضی دائی چینی

درباره مرکز

بسمه تعالی
هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ
آیا کسانی که میدانند و کسانی که نمیدانند یکسانند ؟
سوره زمر/ 9

مقدمه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال 1385 هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:
1.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
2.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
3.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
4.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
5.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
6.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:
1.عمل بر مبنای مجوز های قانونی
2.ارتباط با مراکز هم سو
3.پرهیز از موازی کاری
4.صرفا ارائه محتوای علمی
5.ذکر منابع نشر
بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :
1.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
2.برگزاری مسابقات کتابخوانی
3.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
4.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
5.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
6.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...
7.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
8.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
9.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
10.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
11. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در 8 فرمت جهانی:
JAVA.1
ANDROID.2
EPUB.3
CHM.4
PDF.5
HTML.6
CHM.7
GHB.8
و 4 عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :
ANDROID.1
IOS.2

WINDOWS PHONE.3
WINDOWS.4
به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .
درپایان :
از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک 129/34- طبقه اول
وب سایت: www.ghbook.ir
ایمیل: Info@ghbook.ir
تلفن دفتر مرکزی: 03134490125
دفتر تهران: 88318722 ـ 021
بازرگانی و فروش: 09132000109
امور کاربران: 09132000109